06

Koninklijke Landmacht

CLAS/OOCL
[redacted]
Postbus 9019
7300 EA APELDOORN
MPC 39A

Ministerie van Defensie

OOCL
OOCL/CMD TEAM

Locatie
Apeldoorn - F v Bijnenkazerne
Frankenlaan 70
Apeldoorn

Postadres
Postbus 9019
7300 EA APELDOORN
MPC 39A

Contactpersoon
[redacted]

www.landmacht.nl

Datum
6 juni 2019

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

memo

JZ-appreciatie bezwaren [redacted]

Inleiding

Op 23 mei 2019 heeft [redacted] bezwaren geuit tegen het finale concept van de Aanwijzing SG A/974: Operationele inzet van inlichtingenmiddelen bij militaire operaties in het buitenland (hierna: conceptaanwijzing). U heeft mij gevraagd een appreciatie hierop te schrijven. Hieronder geef ik u mijn visie op de bezwaren van [redacted].

Probleemstelling

Zijn de bezwaren van [redacted], gelet op het juridisch kader voor de inzet van inlichtingenmiddelen, op zijn plaats?

Leeswijzer

Ik schets eerst het juridisch kader voor de inzet van inlichtingenmiddelen. Daarna behandel ik de voornaamste bezwaren van [redacted]. In de derde paragraaf trek ik mijn conclusie en geef ik mijn advies. In de gevoegde bijlage ga in nader in op de overige bezwaren uit de brief van [redacted]

Beschouwing

Juridisch kader

In de Nederlandse krijgsmacht bestaan meerdere organisaties die beschikken over inlichtingenmiddelen. Bij de inzet van die middelen wordt inbreuk gemaakt op een grondrecht, te weten het recht op privacy. Dergelijke inbreuken zijn alleen toegestaan indien 1) hiervoor een rechtsgrondslag bestaat in (inter)nationale wet- en regelgeving en 2) en wettelijke bepaling in de inbreuk voorziet.

Ad 1) Voor zover inlichtingenmiddelen worden ingezet door de Militaire inlichtingen- en veiligheidsdienst (hierna: MIVD), voorziet de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (hierna: Wiv 2017) in een rechtsgrondslag en een juridisch kader voor de inzet van die middelen. Waar het inlichtingenmiddelen van de Commandant der Strijdkrachten betreft, dient de grondslag voort te komen uit het nationale of internationale recht. Inzet van CDS-inlichtingenmiddelen in Nederland is alleen toegestaan indien dit berust op een bijstandsverzoek van civiele autoriteiten. In die gevallen voert het CDS-inlichtingenmiddel opdrachten uit onder gezag van een civiele autoriteit. Een grondslag in het internationale recht is vereist indien de inlichtingenmiddelen van de CDS in het buitenland worden ingezet. Een internationaalrechtelijke grondslag ontstaat alleen 1) als het land waar de Nederlandse krijgsmacht wordt ingezet met deze inzet instemt; 2) als sprake is van zelfverdediging van Nederland tegen een gewapende aanval op grond van artikel 51 van het VN Handvest dat Nederland ertoe noodzaakt om in

een ander land op te treden en 3) indien de VN-Veiligheidsraad deze inzet toestaat. Tevens is de Wiv van belang. Gelet op de inbreuk op de privacy van burgers zijn de bevoegdheden voor inlichtingenverzameling in het buitenland voorbehouden aan de MIVD (en AIVD). Onder voorwaarden is het echter ook de CDS toegestaan om zijn inlichtingenmiddelen in het buitenland in te zetten en daarbij Wiv-bevoegdheden te gebruiken. Hiertoe is de SG/A-974 uitgegeven.

Ad 2) Bij de inzet van inlichtingenmiddelen worden veelal persoonsgegevens verwerkt.[1] Naast een (inter)nationaalrechtelijke grondslag voor de inzet van inlichtingenmiddelen rijst tevens de kwestie wanneer en op welke wijze deze persoonsgegevens mogen worden verwerkt. De verwerking maakt in beginsel een inbreuk op de privacy van burgers. Een dergelijke inbreuk is daarom alleen toegestaan als een wettelijke bepaling hierin voorziet. In dat kader zijn bij inzet in het buitenland de Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: Uitvoeringswet AVG) en de Regeling Gegevensbescherming Militaire Operaties (hierna: RGMO) van belang. Voor zover CDS-middelen in militaire bijstand in Nederland worden ingezet, is de Uitvoeringswet AVG onverkort van toepassing.

Uit dit juridisch kader vloeit dus voort dat de inzet van CDS-inlichtingenmiddelen buiten militaire bijstand of zonder internationaalrechtelijke grondslag niet is toegestaan, ook niet als het gaat om activiteiten ter voorbereiding op een inzet. Dergelijke activiteiten zijn alleen toegestaan als ze plaatsvinden in een gereguleerde en gecontroleerde omgeving, waarbij geen persoonsgegevens worden verwerkt.

Voornaamste bezwaren [redacted] is van mening dat de conceptaanwijzing Art. 11 [redacted] Het enige verschil tussen beide aanwijzingen is dat de huidige aanwijzing dit kader niet expliciet benoemd en de conceptaanwijzing wel. Beide aanwijzingen zijn echter niet rechtscheppend. Het is daarom ook niet zo dat de conceptaanwijzingen (meer) restricties aan de inzet van inlichtingenmiddelen zou verbinden dan de huidige aanwijzing.
Daarnaast stelt Art. 11 [redacted] Vooropgesteld: de huidige aanwijzing beperkt zich *ook* tot militaire operaties in het buitenland. Inhoudelijk gezien is er dus ook op dit punt geen verschil tussen beide aanwijzingen. [redacted] lijkt in de veronderstelling te verkeren dat Art. 11 [redacted] Dat is een onjuiste interpretatie van het juridisch kader. Wat [redacted] mocht [redacted] onder de huidige aanwijzing namelijk ook al niet. Eventuele problemen met betrekking tot de taakuitoefening van [redacted] eenheden, bestonden onder de huidige aanwijzing namelijk ook al. Bepalend daarin is, zoals hierboven uiteengezet, het juridisch kader en niet de aanwijzing zelf. Dat dit tot gevolg heeft dat er in de gereedstellingsfase met fictieve gegevens

[1] Onder persoonsgegevens worden verstaan gegevens die betrekking hebben op een identificeerbare of geïdentificeerde, individuele natuurlijke persoon. Verwerken omvat alle handelingen met betrekking tot die gegevens, zoals verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken en doorzenden.

moet worden gewerkt en dat dit minder ideaal is, klopt. Daarin vormen inlichtingenmiddelen echter geen uitzondering. De infanterist heeft immers ook niet de mogelijkheid om op echte mensen te vuren; de genezerik moet zijn vaardigheden op lotussen oefenen. Dat gegeven is creëert dan ook geen recht om in strijd met de wet te handelen.

[redacted] werpt verder nog op [redacted]. Het is duidelijk dat [redacted] hier aangeeft [redacted]. Buiten inzet om is er geen grondslag om activiteiten te ontplooien die inbreuk maken op grondrechten. De Nederlandse wet kent alleen aan de MIVD (en AIVD) taken en bevoegdheden toe die dit mogelijk maken. Dat betekent dat alleen de MIVD in de zogeheten *grey zone* mag optreden. [redacted]. In dit licht moet met name de oprichting van eenheden als TRAFISAC onder de loep worden gehouden, omdat het niet is toegestaan om activiteiten uit te voeren die in het werkveld van de MIVD liggen (en waar de MIVD bij wet toe bevoegd is). De oplossing moet, voor zover het gaat om het verwerken van persoonsgegevens, worden gevonden in het versterken van de capaciteit van de MIVD. Dat kan en gebeurt nu al door personeel van inlichtingeneenheden tijdelijk bij de MIVD te werk te stellen. Op de langere termijn zou het JISTARC volledig in de MIVD kunnen worden ondergebracht. Overigens is het maar zeer de vraag in hoeverre er momenteel sprake is van een probleem. Het is inlichtingenmiddelen op grond van het juridisch kader namelijk niet verboden om gegevens, *niet zijnde persoonsgegevens*, voorafgaande aan inzet te verwerken. Er is, juridisch gezien, dan ook geen belemmering om bijvoorbeeld signaturen van Russische of Chinese schepen te verzamelen. Daarnaast doet het probleem zich alleen maar voor bij inlichtingenmiddelen die *first in* gaan. Als er namelijk al inlichtingenmiddelen in het gebied zijn, kunnen de gegevens die door die middelen zijn verzameld, prima worden gebruikt om de opvolgende eenheid te trainen. Nederland heeft de gegevens op dat moment immers op basis van een internationaalrechtelijke grondslag mogen verzamelen en is ook informatie-eigenaar van die gegevens.[2]

Conclusie

De bezwaren van [redacted] tegen de conceptaanwijzing zijn niet op zijn plaats. Ten eerste schept de conceptaanwijzing (net als de huidige aanwijzing) geen recht. Beperkingen en verplichtingen ten aanzien van de inzet van inlichtingenmiddelen vloeien voort uit het (inter)nationale recht, niet uit enige aanwijzing. Daarnaast is de conceptaanwijzing ook niet meer restrictief dan de huidige aanwijzing. Ingevolge het juridisch kader is er voor de inzet van inlichtingenmiddelen, geen plaats. Dit is nauw verbonden aan het feit dat met de inzet van inlichtingenmiddelen inbreuk op het recht op privacy wordt gemaakt. Inbreuken hierop moeten wettelijk verankerd zijn en kunnen niet worden gemaakt, omdat commandanten van mening zijn dat dat nodig is voor een goed functioneren van de krijgsmacht. Als dat namelijk de conclusie is, moet er een

[2] Het gaat hier om gegevens die worden verzameld tijdens militaire operaties zoals bedoeld in de SG-A/974.

verzoek om aanpassing van de wet worden ingediend. Pas daarna is het eventueel mogelijk om, buiten inzet om, een inbreuk op de privacy te kunnen maken. De gevolgen van het naar eigen goeddunken zonder grondslag inzetten van inlichtingenmiddelen kan vergaande gevolgen hebben. Naast individuele aansprakelijkheid kan de staat hiervoor worden aangesproken. Het is daarom van groot belang dat de inzet van inlichtingenmiddelen gebeurt op basis van het juridisch kader (mogen) en niet op basis van wat individuen binnen onze krijgsmacht willen en/of kunnen.

Advies
Ik adviseer u om, op basis van bovenstaande, de bezwaren van [redacted] niet te onderschrijven in uw brief aan C-LAS.

[redacted]

[redacted]

Ministerie van Defensie

OOCL
OOCL/CMD TEAM

Datum
6 juni 2019

Bijlage: opmerkingen bij overige bezwaren

Ik voel mij genoodzaakt om, naast bovenstaande uiteenzetting, opmerkingen te plaatsen bij specifieke zinsneden uit de brief. Reden hiervoor is dat de zinsneden in veel gevallen een onjuiste voorstelling van zaken behelzen of niet-bestaande verbanden leggen, die direct of indirect blijk geven van een gebrekkig besef van het juridisch kader waaronder inlichtingenmiddelen kunnen worden ingezet.

Paragraaf	*Tekst*	Opmerking
Inhoudelijke bezwaren	Art. 11 [redacted]	[redacted]
	[redacted]	[redacted]
	[redacted]	[redacted]
	[redacted]	[redacted]
	[redacted]	[redacted]
	[redacted]	[redacted]

Koninklijke Landmacht

11

CLAS/ST CLAS/KAB
[redacted]
Postbus 90004
3509 AA UTRECHT
MPC 55A

memo

Ministerie van Defensie

STAF CLAS
Kabinet

Locatie
Kromhout Kazerne
Herculeslaan 1

Postadres
Postbus 90004
3509 AA UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon
[redacted]
Senior Communicatie Adviseur
[redacted]

www.landmacht.nl

Datum
5 december 2019

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden.

Inleiding

Vanwege mogelijke onduidelijkheden over het wettelijk kader van de modus operandi van twee nieuwe JISTARC-onderdelen is besloten geen publiciteit te geven aan de symbolische oprichting op dinsdag 3 december 2019. Dit memo beschrijft op welke wijze en momenten de landmacht alsnog de publicitaire kansen kan verzilveren en zowel intern als extern doelgroepen kan informeren over de organisatie.

Beschouwing

Met de oprichting van 108 Technical Exploitation Intelligence-compagnie en 109 Open Sources Intelligence-compagnie bij het JISTARC beschikt de Koninklijke Landmacht over twee nieuwe/uitgebreide capaciteiten voor het verzamelen van informatie en inlichtingen. De oprichting van deze eenheden vormt een publicitaire kans, want het toont zowel het nut van investeringen in de landmacht, alsook vernieuwing: een landmacht die met zijn tijd mee gaat. De nieuwe eenheden zijn dinsdag 3 december 2019 met militair ceremonieel symbolisch opgericht. De formele (administratieve) oprichting vindt plaats op 1 februari 2020.

Reden om de ceremoniële oprichting begin december publicitair niet breed uit te meten is dat het werk van zowel 108 TeXINT-cie als 109 OSINT-cie het verzamelen informatie behelst, op - voor militaire begrippen - relatief nieuwe wijze en nieuwe terreinen, zoals forensisch onderzoek en informatie over (mogelijk) non-combattanten in inzetgebieden. Vanwege de maatschappelijke aandacht voor privacy en de strikte wet- en regelgeving inzake het verzamelen, gebruiken en bewaren van persoonsgebonden informatie (denk aan: AVG) dient voor alle betrokkenen (en daarmee 'ambassadeurs' van de nieuwe eenheden) duidelijk te zijn wat we als militaire organisatie in bepaalde situaties wel en niet kunnen, mogen en doen, zeker voordat we hier publicitair mee naar buiten gaan.

Strategie

Nu het momentum van de ceremoniële oprichting is verstreken, biedt de formele oprichting met Datum Begin Geldigheid Eenheid nog de kans voor een of enkele

achtergrondverhalen. De maanden december 2019 en januari 2020 kunnen we dan gebruiken om intern alle spelers op de juiste informatiestand te krijgen. Dit kan door eerst met de direct betrokkenen tot een gedeeld narratief over de oprichting en de eenheden te komen. Richting de datum van DBGE kunnen we dit verhaal met berichtgeving via eigen kanalen en externe media vervolgens breder bekend stellen.

Plan van aanpak

2019 december:
- Feitelijke bekendstelling oprichting Landmachtportaal intranet
- Interne afstemming 'narratief' ([redacted] - JZ, [redacted]-108, [redacted]-109, Daniels-Communicatie, [redacted]-Srategie & Plannen)
- Uitwerking Vragen & Antwoorden

2020 januari:
- Voorbereiding achtergrondartikel landelijk medium
- Productie achtergrondartikel digitale Landmacht, Defensiekrant en/of Sterker
- Voorbereiding publicaties in eigen Landmachtkanalen (social media, KL-app)
- Ansichtkaarten 'Hoera, een nieuwe eenheid'

2020 februari:
- Publicaties

Narrative

Met investeringen in de Koninklijke Landmacht versterkt Nederland onder andere haar informatiepositie in het militair landoptreden.

Nieuwe inzichten en technieken bieden kansen om informatie en inlichtingen te verzamelen en te combineren, zodat militaire commandanten beter inzicht verwerven in de omgeving waarin zij hun opdracht moeten volbrengen.

Beter begrip van de operationele omgeving waarin militaire eenheden actief zijn, maakt mogelijk met meer precisie te werk te gaan en vergroot de slagingskans van een operatie.

Nieuwe technieken (zoals *Technical Exploitation Intelligence*) helpen om vast te stellen welke partijen in het gebied verantwoordelijk zijn voor welke activiteiten, zoals het achterhalen welke personen/partij zit achter het plaatsen van bermbommen. Ook de groeiende stroom openbare informatie kan helpen de operationele omgeving te doorgronden, mits daar voldoende specialistisch personeel (zoals *Open Sources Intelligence*) voor beschikbaar is.

Met de oprichting van 108 *Technical Exploitation Intelligence* (TeXInt)- en 109 *Open Sources Intelligence* (OSINT)-compagnie verwerft de militaire commandant meer inzicht, op basis waarvan hij of zij de vervolgstappen in de militaire operaties beter kan bepalen.

De inlichtingen- en informatie-onderdelen van de Koninklijke Landmacht zijn volledig ingericht en georiënteerd op het ondersteunen en welslagen van militaire operaties. De eenheden werken binnen mandaten, zoals die per operatie worden vastgesteld. Opleiding, training en gereedstelling van de eenheden en hun militairen gebeurt binnen alle regulier geldende, wettelijke kaders en richtlijnen.

Inzet van militaire capaciteiten voor in de binnenlandse crisisbeheersing vindt (bovendien) altijd plaats ter ondersteuning van civiele hulpdiensten en onder gezag van de civiele autoriteiten.

Ministerie van Defensie
STAF CLAS
Kabinet

Datum
5 december 2019

Nieuwsbericht

Twee nieuwe eenheden voor informatiegestuurd optreden

Art. 11 [redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted].

Vragen en Antwoorden

1. *108 Technical Exploitation Intelligence-compagnie:*
    a. Uit hoeveel functies bestaat deze eenheid?

    .....

    b. Wat voor specialisten werken hier / welke opleiding hebben zij?

    .....

    c. Wat zijn de belangrijkste taken van deze eenheid?

    .....

d. Wat zijn de meest ter verbeelding sprekende werkzaamheden?

.....

2. *109 Open Sources Intelligence-compagnie:*

a. Uit hoeveel functies bestaat deze eenheid?

.....

b. Wat voor specialisten werken hier / welke opleiding hebben zij?

.....

c. Wat zijn de belangrijkste taken van deze eenheid?

.....

d. Wat zijn de meest ter verbeelding sprekende werkzaamheden?

.....

3. *Wat is het verschil met de Militaire Inlichtingen en Veiligheidsdienst?*

Met de eenheden van het JISTARC beschikt een militaire commandant over eigen capaciteiten om op lokaal en regionaal niveau gericht niet alleen inlichtingen (gericht op militaire opponenten), maar ook informatie (gericht op alle actoren) te verzamelen.

4. *Gelden er restricties voor het verzamelen van informatie door de eenheden van het JISTARC?*

JISTARC-eenheden werken binnen de reguliere wettelijke kaders van informatieverzameling, -beheer en -gebruik. Voor specifieke inzetten kunnen de eenheden verruimde mandaten krijgen, zoals in conflictgebieden. Ook in opdracht van de MIVD kunnen de eenheden onder gezag en verantwoordelijkheid van de Dienst binnen de juridische kaders van de Dienst worden ingezet. Bij inzet in Nederland opereren de eenheden altijd onder gezag en verantwoordelijkheid van bestuurlijke autoriteiten ter ondersteuning van de civiele hulpdiensten.

a. *Hoe beoefenen de eenheden wat ze wel kunnen, maar (bijvoorbeeld in Nederland) niet - altijd en overal - mogen?*

.....

5. *Onder welke voorwaarden mogen militairen niet eigen 'data-dragers' kraken?*

Zie antwoord op vraag 4

6. *Onder welke voorwaarden mogen militairen biometrische gegevens verzamelen?*

Zie antwoord op vraag 4

7. *Mogen militaire eenheden gesprekken of internetverkeer aftappen?*

Zie antwoord op vraag 4

8. *Mogen militairen bestanden met dergelijke persoonsgebonden informatie aanhouden en zo ja, onder welke voorwaarden?*

   Zie antwoord op vraag 4

9. *Mogen onze eenheden hun inlichtingen en informatie ook delen met samenwerkingspartners?*

   Zie antwoord op vraag 4

Gerelateerde onderwerpen

LVW Information Manoeuvre

- Het doel van militaire inzet is altijd beïnvloeding: namelijk een ongewenste situatie beïnvloeden, desnoods met geweld. Of Nederland offensief aan de slag gaat met beïnvloeding is een politieke afweging: wanneer is iets offensief?
- We bevinden ons in een situatie van hyperconnectiviteit: wereldwijd staat iedereen continu in contact met anderen via informatie. Deze hyperconnectiviteit biedt kansen maar ook bedreigingen.
- Informatie is overal en maakt situaties complex. Ongeacht waar je je op de wereld bevindt, informatie kan je bereiken bijv. via je smartphone. Conflicten zijn daardoor veel minder plaatsgebonden dan vroeger. En daarnaast: Ieder mens gebruikt informatie om een beeld te vormen van gebeurtenissen. En vanuit dit beeld handelen we. Ieder mens doet dit. Dit kan een serieuze bedreiging zijn: Want wat als dat beeld *fake* of beïnvloed is?
- De huidige situatie vraagt om specialistische kennis en een andere manier van werken. We draaien momenteel verschillende experimenten. Daarin onderzoeken we:
  1) Hoe Defensie de Nederlandse bevolking en belangen kan beschermen tegen misbruik van informatie. Het makkelijkste voorbeeld hiervan is fake news dat als doel heeft onze samenleving te ontwrichten.
  2) Hoe kunnen wij proactief onze effectiviteit verhogen door informatie en hyperconnectiviteit in ons voordeel te gebruiken? Defensie investeert momenteel in de ontwikkeling van steeds meer non-kinetische niche capaciteiten. Het doel hierbij is om wapeninzet te voorkomen en waar mogelijk deze niet-kinetische middelen in te zetten. Dus: minder bommen en meer gebruik maken van informatie. Daarbij geldt uiteraard zoals altijd dat wij dit doen binnen de gestelde wettelijke kaders van de Nederlandse staat.
- NRC heeft in een recent artikel geschreven: "het is dus denkbaar dat Defensie zelf accounts opzet, al dan niet onder een schuilnaam." De vraag van de journalist kan ook gelezen worden als: "heeft Nederland straks een troll factory die de wereld spamt met propagandistisch nepnieuws?" https://www.nrc.nl/nieuws/2019/08/09/telefoontjes-als-vorm-van-goedkope-oorlogvoering-a3969607 Antwoord is: voor alles wat Defensie doet geldt dat zij dit enkel doen **binnen de gestelde wettelijke kaders van de Nederlandse staat**. We experimenten momenteel op het gebied van informatiemanoeuvre. Het belang van non-kinetische middelen vs kinetische middelen benadrukken. Optioneel toe te voegen: We streven continu naar een zo hoog mogelijke transparantie tenzij het onze operationele effectiviteit

schaadt; dat is bij information manoeuvre niet anders.

[redacted]

Van: [redacted] BS/AL/DGB/DSK
Verzonden: vrijdag 27 november 2020 16:18
Aan: [redacted], BS/AL/DGB/DSK/VRZMLAPN
Onderwerp: FW: afstemming publiciteit oprichting 108 en 109
Bijlagen: 20191203 oprichting 108 en 109.docx

Opvolgingsvlag: Follow up
Vlagstatus: Met vlag

Van: [redacted] BS/AL/HDB/Proj Off
Verzonden: woensdag 18 december 2019 15:40
Aan: [redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs ; [redacted] BS/AL/HDB/HDB VZML ; [redacted], BS/AL/HDB/ProjafdCHU
CC: [redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs ; [redacted], BS/AL/HDB/Belmdwrs ; [redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs
Onderwerp: FW: afstemming publiciteit oprichting 108 en 109

tkn

Van: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT
Verzonden: woensdag 18 december 2019 15:02
Aan: [redacted] BS/AL/DCO ; [redacted] BS/AL/DCO ; [redacted] BS/AL/DCO ; [redacted] BS/AL/HDB/Proj Off
Onderwerp: FW: afstemming publiciteit oprichting 108 en 109

Heren,

Onderstaande mail en de bijlage bereikten vandaag DJZ. De in het memo genoemde gevoeligheden rond deze – op initiatief van CLAS – nieuw opgerichte onderdelen van JISTARC zijn onverminderd van toepassing. Recente media-aandacht aan desinformatie door de krijgsmacht en inlichtingen activiteiten door anderen dan de MIVD hebben die gevoeligheden niet doen afnemen, integendeel. Vanuit DJZ wordt het hier voorgestelde communicatie initiatief dan ook zeer kwetsbaar geacht. Ook de timing is opmerkelijk te noemen. Kortom, advies is om dit te heroverwegen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Directie Juridische Zaken
Ministerie van Defensie
PKC | Kalvermarkt 32 | 2511 CB | Den Haag [redacted]
Postbus 20701 | 2500 ES | Den Haag | MPC 58B

[redacted]
www.defensie.nl

Van: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE COM" [redacted] @mindef.nl>

Datum: donderdag 12 december 2019 om 16:24:55
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC/STSTESK/ST/KCEN" [redacted]@mindef.nl>, [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC/DIVI/IGP INTEL" [redacted]l@mindef.nl>, "[redacted] MAJ, BBA, CLAS/ST CLAS/STAF/AFD S&P" <[redacted]@mindef.nl>, "[redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE COM" [redacted]@mindef.nl>, [redacted] KAP, BS/AL/DCO" [redacted]@mindef.nl>, [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR B&S&T" [redacted]@mindef.nl>, [redacted], CLAS/OOCL/1CMICO/ECONOMY" [redacted]@mindef.nl>, [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/COM ADV" [redacted]@mindef.nl>, "[redacted] CLAS/ST CLAS/DIR M&D" [redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: afstemming publiciteit oprichting 108 en 109

Beste allemaal,

Begin December hebben we de kans moeten laten lopen om gepaste aandacht te besteden aan de oprichting van de nieuwe JISTARC compagnieen 108 en 109. Commandant Landstrijdkrachten heeft gevraagd voor de Kerst interne afstemming/overeenstemming te hebben over een narratief rond deze nieuwe capabilities, zodat we in januari de voorbereidingen kunnen treffen om bij DBGE in februari alsnog de nodige aandacht voor de nieuwe eenheden te kunnen genereren. Deze afstemming willen we bereiken met een memo, vast te stellen door onze Directeur Kennis en Ontwikkeling, die Informatiemanoeuvre/Informatie Gestuurd Optreden in portefeuille heeft. Mij lijkt van belang dat u bij het opstellen van een memo over dit onderwerp betrokken bent. Ik ben zo vrij geweest een opzet te maken en wil u verzoeken mij dinsdag 12 december 13:00 uur van uw commentaar, aanvullingen, verbeteringen te voorzien, zodat ik het die dag kan afronden en bij [redacted] kan aanbieden, zodat hij ook nog gelegenheid heeft om zijn licht erover te laten schijnen en er reactietijd blijft voor de laatste aanpassingen.

Mijn excuus voor de tijdsdruk. Ik vertrouw op uw welwillende houding en medewerking.

Met interesse zie ik uw reacties tegemoet.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Bereikbaar van maandag tot en met donderdag van 07.30 tot 17.00 uur
.....
Sectie Communicatie Staf Commando Landstrijdkrachten
Koninklijke Landmacht
Ministerie van Defensie
Kromhout Kazerne | Herculeslaan 1 | 3584 AB | Utrecht | [redacted]
Postbus 90004 | 3509 AA | Utrecht | MPC 55A
.....
[redacted]
[redacted]@mindef.nl
www.landmacht.nl

.....

Met vriendelijke groet,

[redacted]

15

[redacted]

Van: [redacted]., BS/AL/DGB/DSK/CHU
Verzonden: dinsdag 1 december 2020 11:30
Aan: [redacted] BS/AL/DGB/DSK/VRZMLAPN
Onderwerp: FW: afstemming publiciteit oprichting 108 en 109

Opvolgingsvlag: Follow up
Vlagstatus: Met vlag

[redacted] hierbij nog een mail van [redacted] Ik las net het doc en zag dat er soortgelijke mails instonden, maar nog niet van [redacted]

Van: [redacted].
Verzonden: woensdag 18 december 2019 20:09
Aan: [redacted]., BS/AL/HDB/Proj Off
CC: [redacted] BS/AL/HDB/ProjafdCHU ; [redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs
Onderwerp: Re: afstemming publiciteit oprichting 108 en 109

Tsja, hier moeten we wel wat mee. De eerste keer dat ik hoorde van de oprichting van deze twee nieuwe eenheden was toen ik een uitnodiging ontving voor de oprichtingsceremonie, waar namens MIVD [redacted] naar toe is gegaan. In de hectiek van de dag heb ik hier niet verder over nagedacht, maar inmiddels bekruipt me een onbestemd gevoel. Ik heb geen idee hoe het proces tot oprichting is verlopen en wie daarbij betrokken zijn geweest. Ik denk dat het goed is, om intern MIVD eea te analyseren op kwetsbaarheden iom [redacted] en [redacted].
Grt
[redacted]

[redacted]

Op 18 dec. 2019 om 15:45 heeft [redacted] BS/AL/HDB/Proj Off [redacted] @mindef.nl> het volgende geschreven:

> [redacted],
> Is dit in de IenV lijn gezamenlijk opgelopen? Lijkt met kijkend naar QandA"s niet waarschijnlijk. Zouden jullie met JISTARC/CLAS en DJZ kunnen zorgdragen voor zachte landing en inpassing in bestaande kaders op termijn? [redacted] en [redacted] kijken graag mee.
> Mvg
> [redacted]
>
> **Van:** [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT
> **Verzonden:** woensdag 18 december 2019 15:02
> **Aan:** [redacted] BS/AL/DCO [redacted] @mindef.nl>; [redacted] BS/AL/DCO < [redacted] @mindef.nl>; [redacted] BS/AL/DCO < [redacted] @mindef.nl>; [redacted] BS/AL/HDB/Proj Off [redacted] @mindef.nl>
> **Onderwerp:** FW: afstemming publiciteit oprichting 108 en 109
>
> [redacted],
>
> [redacted]

Idem Doc 11

Militaire inzet zonder specifieke juridische grondslag DJZ-januari 2020

1. Inleiding
Internationale en nationale inzet van de krijgsmacht vindt alleen plaats na een voorafgaand besluit van de regering, op grond van, en binnen de grenzen van het internationale en nationale recht.

In toenemende mate bestaat de behoefte om militaire eenheden operationele activiteiten uit te laten voeren zonder dat daar een specifieke (juridische of politieke) grondslag voor is. Dit soort activiteiten worden soms ten onrechte aangemerkt als (onderdeel van) een oefening, gereedstelling of vredesbedrijfsvoering. Het gaat hier echter feitelijk om inzet van de krijgsmacht. Omdat dit inzet van de krijgsmacht betreft, is hiervoor een regeringsbesluit nodig.

Over het juridisch kader van inzet zonder een specifieke juridische grondslag bestaan veel vragen en misverstanden. Deze toelichting is bedoeld om verduidelijking te geven over reeds bestaande regels en recht en schetst de juridische mogelijkheden voor militaire inzet zonder specifieke juridische grondslag. Deze toelichting beschrijft de taken van de krijgsmacht en de bevoegdheden die daarbij uitgeoefend mogen worden. Het overzicht schetst alleen de hoofdlijnen en is niet volledig. Voor specifieke gevallen is altijd een specifieke beoordeling van de juridische mogelijkheden vereist.

A. ALGEMEEN KADER
2. Grondwettelijke doelbeschrijving van de krijgsmacht
Artikel 97 van de Grondwet beschrijft de doelen van de krijgsmacht. Deze doelbeschrijving is beleidsmatig vertaald naar de drie hoofdtaken van de krijgsmacht.

Op grond van artikel 97 van de Grondwet heeft de regering het oppergezag over de krijgsmacht. Dit betekent dat de krijgsmacht alleen mag worden ingezet indien dit voorafgegaan wordt door een besluit van de regering. De grondwettelijke doelbeschrijving van de krijgsmacht of de daarvan afgeleide hoofdtaken bieden dan ook zonder voorafgaand regeringsbesluit geen zelfstandige grondslag voor inzet van de krijgsmacht.

Bij een besluit tot inzet van de krijgsmacht wordt een taak voor de in te zetten eenheid (het politieke mandaat) opgedragen. Op basis van het regeringsbesluit tot inzet geeft de CDS een opdracht tot inzet door middel van een Operatie Aanwijzing.

3. Bevoegdheden voor de uitvoering van de opgedragen taak
Activiteiten van de krijgsmacht kunnen een inbreuk maken op grondrechten en/of een inbreuk maken op internationaalrechtelijke verplichtingen. In een democratische rechtsstaat zoals Nederland, en op basis van de mensenrechtenverdragen, mag de overheid alleen dwang uitoefenen op burgers of inbreuk maken op hun grondrechten/mensenrechten als daar een wettelijke grondslag voor bestaat. Inbreuk op internationaalrechtelijke verplichtingen is alleen toegestaan als daar een internationaalrechtelijke grondslag voor is.

Alle activiteiten van de krijgsmacht die een inbreuk maken op een internationaalrechtelijke verplichting, dwang uitoefenen op burgers of inbreuk maken op hun grondrechten moeten dan ook een internationaalrechtelijke en/of wettelijke grondslag hebben. Het is daarbij niet van belang wat voor soort activiteit het betreft of hoe het genoemd wordt (inzet, operatie, civiele missie, oefening, training, gereedstelling, vredesbedrijfsvoering). De bevoegdheden voor een specifieke inzet zijn afhankelijk van de grondslag voor die inzet en of de inzet buiten het Koninkrijk (internationale inzet) of binnen het Koninkrijk (nationale inzet) plaatsvindt.

Bij internationale inzet worden bevoegdheden gebaseerd op de internationaalrechtelijke grondslag voor de inzet, binnen de grenzen van mensenrechten en andere toepasselijke internationaalrechtelijke verplichtingen:

1. Bij uitoefening van het statelijke recht op zelfverdediging, worden de bevoegdheden bepaald door de reikwijdte van het statelijke recht op zelfverdediging en het humanitair oorlogsrecht;
2. Bij een mandaat van de VN-Veiligheidsraad, worden de bevoegdheden bepaald door de autorisaties die de VN-Veiligheidsraad geeft;
3. Bij inzet op basis van de instemming van een gastland, worden de bevoegdheden bepaald door de reikwijdte van de instemming van dat gastland.

Bij nationale inzet (zoals bijstand) wordt de krijgsmacht ingezet onder aansturing en verantwoordelijkheid van civiel gezag, zoals de officier van justitie of de burgemeester. De krijgsmacht oefent daarbij bevoegdheden uit van het ondersteunde civiele gezag. De krijgsmacht heeft daarbij geen eigen bevoegdheden.

Naast dit inzet-specifieke bevoegdhedenkader bij de inzet van de krijgsmacht, bestaan een aantal specifieke wettelijke bevoegdheden voor de (vredes)bedrijfsvoering. Een voorbeeld is de wet militair tuchtrecht die commandanten bepaalde disciplinaire bevoegdheden geeft, of de Rijkswet geweldgebruik bewakers militaire objecten die bepaalde geweldsbevoegdheden geeft in de uitoefening van de wettelijke bewakings- en beveiligingstaak.

Buiten de hierboven genoemde grondslagen voor inzet en daarop gebaseerde bevoegdheden bestaan er geen algemene wettelijke bevoegdheden voor de (inzet van de) krijgsmacht.

B. INZET ZONDER SPECIFIEKE JURIDISCHE GRONDSLAG

4. Uitgangspunten voor inzet zonder specifieke juridische grondslag

Buiten de gebruikelijke buitenlandse of nationale inzet van de krijgsmacht mag de regering de krijgsmacht ook inzetten voor andere operationele taken, zolang de inzet maar past binnen de grondwettelijke doelbeschrijving van de krijgsmacht.
Te denken valt aan inzet van inlichtingenmiddelen van eenheden zoals PED, DCC, SOCOM en JISTARC zonder dat daar een specifieke juridische grondslag voor is.

Omdat hiervoor geen specifieke juridische grondslag bestaat, kunnen daar ook geen bevoegdheden op gebaseerd worden. De Nederlandse wet- en regelgeving biedt ook nergens anders bevoegdheden voor de krijgsmacht voor dergelijke taken.
Een dergelijke inzet kan dan ook alleen uitgevoerd worden als daarbij gebruik gemaakt wordt van activiteiten die geen wettelijke bevoegdheid vereisen en waarbij geen (inter)nationaal recht geschonden wordt. In de volgende paragraaf worden deze voorwaarden verder uitgewerkt.

5. Uitwerking van de voorwaarden voor inzet zonder specifieke juridische grondslag

Op basis van bovenstaande kan de krijgsmacht onder de volgende voorwaarden ingezet worden zonder specifieke juridische grondslag:

i. er dient een besluit van de regering (de minister van Defensie) tot inzet te zijn;
ii. er mag geen sprake zijn van schending van of inbreuk op de soevereiniteit of territoriale integriteit van een andere staat;
iii. er mag geen sprake zijn van het faciliteren van of het bijdragen aan geweldgebruik door andere landen ('aid or assistance');
iv. er mag geen sprake zijn van een schending van een (andere) internationaalrechtelijke verplichting, of van het faciliteren van of het bijdragen aan een schending van een internationaalrechtelijke verplichting door een eventueel te ondersteunen land ('aid or assistance');
v. er mag geen sprake zijn van inmenging in grondrechten/mensenrechten zonder (inter)nationaalrechtelijke grondslag;
vi. er mag geen sprake zijn van schending van ander (inter)nationaal recht, bijvoorbeeld de AVG;
vii. als de inzet inlichtingenmiddelen betreft, dient dit afgestemd te zijn met de MIVD, bijvoorbeeld middels uitvoeringsbepalingen op grond van SG A974 of in de DIVR.

6. Borging

Om bovenstaande voorwaarden te kunnen borgen, kunnen de reguliere procedures voor advisering en besluitvorming voor inzet van de krijgsmacht gevolgd worden.

De opdracht voor inzet kan dan via de gebruikelijke weg van een Operatie Aanwijzing van de CDS aan de in te zetten eenheid gegeven worden. Daarin dienen de grondslag, opgedragen taak en de toegestane activiteiten (bevoegdheden) beschreven te worden.

[redacted] BS/AL/DGB/DBE/VERZMLAP

Van: %HQ OOCL JZ, CLAS/OOCL/HQ/HQMGMT/JZ ADV
Verzonden: donderdag 16 januari 2020 10:16
Aan: [redacted], CLAS/OOCL/JISTARC/STSTESK/ST/KCEN
CC: %HQ OOCL JZ, CLAS/OOCL/HQ/HQMGMT/JZ ADV; [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV; [redacted]., CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I
Onderwerp: RE: AVG i.r.t. eliminatie database voor forensisch onderzoek

Hoi [redacted],

1) Duidelijk. Nogmaals: ik acht het niet op voorhand onmogelijk, daarom het verzoek om de DPIA.
2) Akkoord.
3) Ook de SG A/700 is geen overeenkomst in de zin van de AVG. Ik snap dat de DPIA niet de snelste weg is, maar het is op dit moment wel de enige weg waarlangs je je doel mogelijk kan bereiken.

Voor jouw informatie: ik zit in mijn laatste weken bij het OOCL. Ik ben daarom bezig met zaken af te stoten. Jouw mail heb ik inmiddels met mijn kapitein jurist, [redacted], besproken. [redacted] zal de komende maanden tot medio april het JISTARC en dan vooral 108 en 109 ondersteunen op juridisch gebied. In die periode is zij in ieder geval op maandag en dinsdag fysiek in 't Harde aanwezig. Ik zal haar daarom vragen om een afspraak met jou te maken om over dit onderwerp te spreken.

[redacted] gaat medio april met (inschepings)verlof en keert daarna niet meer terug bij het OOCL. [redacted] zal de stand van zaken over de database t.z.t. met mijn opvolger, [redacted], bespreken. Na april kan je al je vragen over de database (of vragen met betrekking tot andere onderwerpen) uiteraard gewoon blijven stellen, in persoon met mijn opvolger en/of via dit e-mailadres. Tot het vertrek van [redacted] overigens ook graag via dit e-mailadres.

Gr [redacted]

From: [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC/STSTESK/ST/KCEN
Sent: vrijdag 10 januari 2020 17:38
To: %HQ OOCL JZ, CLAS/OOCL/HQ/HQMGMT/JZ ADV
Subject: RE: AVG i.r.t. eliminatie database voor forensisch onderzoek

[redacted]

Wederom dank voor de beantwoording.

Voor de voortgang het volgende:

1) Ik ben hierbij betrokken omdat dit van essentieel belang is. Als we juridisch bepaalde activiteiten niet mogen uitvoeren, dan kunnen we dat beter nu constateren. De discussie over artikel 9 lid 1 laat ik voor wat het is.

2) Zal ik het volgende doen: ik lever de DPIA-deconflictie bij jou aan, dan laat ik punt '11.Rechtsgrond' leeg ter invulling van JZ.

3) De RGMO is niet van toepassing, deze handelt niet over persoonsgegevens van NLD personeel. SG A-974 (toebedelen inlichtingenmiddelen) lijkt mij ook niet de plaats om zoiets in te zetten. Ik dacht zelf aan de SG A700/1 waarin reeds allerlei eisen staan voor de individuele militair voor operationele inzet. Wellicht zijn er betere opties om te overwegen.

Gr [redacted]

From: %HQ OOCL JZ, CLAS/OOCL/HQ/HQMGMT/JZ ADV <Art 10 (2) (g) @mindef.nl>
Sent: vrijdag 10 januari 2020 12:37
To: , CLAS/OOCL/JISTARC/STSTESK/ST/KCEN @mindef.nl>
Subject: RE: AVG i.r.t. eliminatie database voor forensisch onderzoek

In antwoord op jouw vragen:

1) Ik zie dat je erg betrokken bent bij het onderwerp. Jouw interpretatie van artikel 9 AVG is duidelijk, maar niet juist. Ik vind het echter niet zinvol om dit punt verder te bediscussiëren. De te bewandelen weg blijft namelijk het indienen van een DPIA. Ons verschil in mening maakt dat niet anders.
2) Ja, maar daarvoor is het eerst indienen en laten beoordelen van een DPIA vereist (en daarop volgend het creëren van een wettelijke basis).
3) V.w.b. jouw vragen onder 3):
    - Een overeenkomst is een afspraak tussen twee of meer partijen over onderlinge te leveren prestaties, waarbij over en weer rechten en plichten ontstaan. Vb. je huurt een fiets. Jij hebt het recht op gebruik van de fiets en de plicht om daar wat voor te betalen. De verhuurder heeft het recht om zijn fiets na afloop van de huurtermijn terug te ontvangen tegen een vergoeding en de plicht om jou voor die duur een fiets te leveren. Dat geldt om diverse redenen niet voor functiebeschrijvingen en uitzendaanwijzingen. Het opnemen van aanvullende eisen maakt dus niet dat daarmee sprake is van de grondslag 'ter uitvoering van een overeenkomst' in de AVG. Los daarvan is dan nog steeds een DPIA vereist.
    - V.w.b. jouw vraag over aanpassen regelgeving uitzending: ik neem aan dat je met regelgeving uitzending de RGMO bedoelt en met SG-aanwijzing de SG A/974. De SG A/974 *creëert* geen regelgeving, maar is een uitvoeringsbepaling die in lijn moet zijn *met* wet- en regelgeving (en dus met o.a. de AVG en RGMO). Dus nee, dat wat in de RGMO is vermeld, kan niet worden aangepast door aanvullende of een gewijzigde SG-Aanwijzing.

Gr

Met vriendelijke groet,

Hoofdkwartier OOCL — Bureau Juridische Zaken
Operationeel Ondersteuningscommando Land
Koninklijke Landmacht
Frank van Bijnenkazerne | Frankenlaan 70 | 7312 TG | Apeldoorn |
Postbus 9019 | 7300 EA | Apeldoorn | MPC 39A

mindef.nl (functioneel)
E @mindef.nl (persoonlijk)
I www.landmacht.nl

Op maandag afwezig

From: CLAS/OOCL/JISTARC/STSTESK/ST/KCEN @mindef.nl>
Sent: donderdag 9 januari 2020 17:29
To: %HQ OOCL JZ, CLAS/OOCL/HQ/HQMGMT/JZ ADV <Art 10 (2) (g) @mindef.nl>
Subject: RE: AVG i.r.t. eliminatie database voor forensisch onderzoek

[redacted]

Dank voor de beantwoording.

De reeds opgestelde DPIA behandeld niet het afstaan van biometrisch/genetisch materiaal van eigen personeel t.b.v. de eliminatie-database. De DPIA handelt alleen over O&T-biometrie. Het toepassen van de eliminatie-database ten behoeve van de bescherming van eigen personeel heeft een bredere toepassing en heb ik hier bewust buiten gelaten.
Het opstellen van een DPIA-deconflictie (eliminatie-database) is zowel voor O&T als voor operationele inzet van toepassing. Beide vallen onder de AVG en niet onder de RGMO.

Ik heb inderdaad eind 2018 gesproken over AVG-zaken m.b.t. biometrie. Hier waren aanwezig:
- [redacted] CLAS/Dir Plannen/Landoptreden
- [redacted] BS/Dir K&I/Afd Prl&A
- [redacted] BS/DJZ/Intern Recht
- [redacted] BS/Dir M&B Gegevensbescherming
- [redacted] JKC I&V
- [redacted] 108 TEXINT
- [redacted] ICT ABIS/biometrie

Mijn kennis van de AVG was destijds minimaal. Echter, deze bespreking heeft mij genoodzaakt om hier zelf in te duiken. De voorstellen die geopperd werden voor O&T-biometrie en de daarop volgende discussie waren verre van realistisch. Dit heeft geleid tot een DPIA O&T-biometrie welke meer in de richting komt van realistische O&T.

Voor het eliminatie-database/deconflictie-probleem heeft [redacted] tijdens deze bespreking het idee geopperd voor een AMAR-wijziging. Hij gaf daarbij aan dat dit wel een lange weg is. Hier moeten ook de bonden etc. mee eens zijn. Tijdens deze bespreking is niet naar voren gekomen dat een DPIA opgesteld moet worden om dit traject in te zetten. Voordat we overgaan tot AMAR-wijzigingen moeten we eerst goed de bestaande mogelijkheden van de AVG afwegen.

Drie opmerkingen/vragen voor nu:

(1) Ik blijf het niet eens met de artikel 9 lid 1 redenatie:
Je geeft aan dat biometrische/genetische gegevens van 108 TEXINT-personeel bij uitstek bedoeld zijn om unieke identificatie mogelijk te maken. Als gevolg hiervan moeten we ervan uitgaan dat artikel 9 AVG van toepassing is.

Twee argumenten waarom dit geen logische gevolgtrekking is:

1. Ik ben het eens dat met dergelijke gegevens unieke identificatie mogelijk is. Echter, artikel 9 lid 1 stelt dat de verwerking met het oog op unieke identificatie verboden is. Artikel 9 heeft het niet over 'de mogelijkheid' maar over 'het oog op'. Binnen de context van deconflictie is het oogmerk niet om unieke personen te identificeren. DNA-sporen van het personeel worden gepseudonimiseerd in de eliminatie-database opgeslagen en zijn niet gekoppeld aan N.A.W. of andere persoonsgegevens.

2. Door het volgen van de gestelde gevolgtrekking, staat er een fout in de AVG. Dan klopt de volgende zin niet:
'.....verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon, of gegevens ..... zijn verboden'.
Dan had hier moeten staan:
'.....verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens ~~met het oog op de unieke identificatie van een persoon~~, of gegevens ..... zijn verboden'.

(2) Is het in JZ-optiek überhaupt mogelijk om deconflictie middels een eliminatie-database van genetische/biometrische gegevens onder de AVG te laten plaatsvinden?
- Het vullen van een eliminatie-database tijdens inzet op vrijwillige basis is geen optie. We kunnen dan personeel aantrekken/uitzenden op posities die vervolgens geen gegevens afstaan en dientengevolge niet voor bepaalde werkzaamheden ingezet kunnen worden.

(3) Andere vormen van overeenkomst voor aanvullende eisen tot afstaan bio/gen-gegevens:

- We stellen eisen in de functiebeschrijving over kennis en fysieke eisen voor de functie. Kunnen we hier de aanvullende eisen stellen?
- Kunnen we de regelgeving voor uitzending aanpassen middels aanvullende of wijzigen SG-aanwijzing?
- Kunnen we de aanvullende eisen opnemen in de uitzendaanwijzing?
- Wat is in JZ-optiek een overeenkomst?

Dit was het voor nu,

M.v.g. [redacted]

From: %HQ OOCL JZ, CLAS/OOCL/HQ/HQMGMT/JZ ADV <[redacted]@mindef.nl>
Sent: woensdag 8 januari 2020 16:55
To: [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC/STSTESK/ST/KCEN [redacted]@mindef.nl>
Subject: RE: AVG i.r.t. eliminatie database voor forensisch onderzoek

[redacted]

Excuses dat de beantwoording van jouw mail tot na het kerstverlof is blijven liggen.

Als het goed is, heb jij in 2018 met HDBV, DPlannen, de FG, de AVG-coordinator CLAS, DMO, DJZ gesproken over de mogelijkheden om op eigen personeel te biometriseren en/of genetisch materiaal te verwerken, o.a. in het kader van deconflictie. Ik heb begrepen dat uit dit overleg naar voren is gekomen dat e.e.a. mogelijk is door de Militaire Ambtenarenwet aan te passen. Om een voorstel tot wetswijziging te kunnen onderbouwen, moest een DPIA worden opgesteld. Ik heb ook begrepen dat jij deze DPIA inmiddels (via de AVG-coördinator) bij de FG hebt aangeboden. Nu ken ik de inhoud van jouw DPIA niet; als je daar niet bent ingegaan op de wens om toekomstig personeel van 108 TEXINT biometrische en genetische gegevens te laten afstaan, moet je dat alsnog in een aparte DPIA doen. Antwoord op vraag 3 is dus: ja, er is een DPIA voor benodigd.

Dan jouw andere twee vragen. Beoordeling van de vraag of e.e.a. 'AVG-proof' is, is voorbehouden aan de FG i.o.m. DJZ. Daarom is die DPIA ook van groot belang. Wel kan ik een aantal algemene punten van aandacht meegeven, die je kunnen helpen bij het opstellen van de DPIA.

Zowel biometrische als genetische gegevens in de door jou geschetste context zijn n.m.m. bijzondere persoonsgegevens in de zin van de AVG. De verwerking van biometrische en genetische gegevens van (toekomstig) 108 TEXINT-personeel is nu juist bij uitstek bedoeld om unieke identificatie mogelijk te maken (je wil immers sporen van medewerkers kunnen scheiden van/verwijderen uit andere sporen; de gegevens zijn daarmee herleidbaar naar unieke geïdentificeerde of identificeerbare personen). Je mag er daarom van uitgaan dat artikel 9 AVG wel van toepassing op jullie wens is; verwerking is dus verboden, tenzij 1) een beroep kan worden gedaan op een van de uitzonderingsgronden die in artikel 9 AVG is genoemd en 2) op een van de grondslagen voor het verwerken van gewone persoonsgegevens (artikel 6 AVG). In een aantal van de gevallen genoemd in artikel 9 AVG is bovendien vereist dat in een Nederlandse wet staat dat de uitzondering is toegestaan. Dit valt terug te lezen op de website van de autoriteit persoonsgegevens.

Het opnemen van een verplichting in de *aanstelling* (wat overigens nog iets anders is dan een *overeenkomst*!) maakt het dus niet 'AVG-proof'. Kort gezegd is de (mogelijk al ingeslagen) weg van de DPIA de aangewezen route om e.e.a. te bewerkstelligen. Middels de DPIA zou een voorstel tot wetswijziging en/of AVG-toets kunnen plaatsvinden. Daarbij raad ik je aan om niet zelf op zoek te gaan naar eventuele artikelen in de AVG waar je e.e.a. onder zou kunnen plaatsen. Dat is voer voor specialisten en juristen (i.c. de FG en DJZ). Belangrijker is om vanuit je eigen expertise (het inlichtingenwerkveld) duidelijk uiteen te zetten waarom jullie e.e.a. willen, hoe dat dan in jullie ogen kan worden vormgegeven en eventueel een vermelding van de werkwijze bij het NFI. Daarbij wil ik wel opmerken dat het NFI niet 1-op-1 te vergelijken is met 108 TEXINT, omdat het NFI wettelijk vastgelegde taken heeft en zich mogelijk kan beroepen op een (andere) uitzonderingsgrond in de AVG (maar dat laat ik ook graag ter beoordeling aan de FG/DJZ).

Gr [redacted]

From: [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC/STSTESK/ST/KCEN
Sent: woensdag 27 november 2019 17:22
To: [redacted], CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV <[redacted]@mindef.nl>
Subject: AVG i.r.t. eliminatie database voor forensisch onderzoek

Beste [redacted],

Betreft: AVG i.r.t. het afnemen van biometrisch en genetisch materiaal van nieuw aan te nemen personeel 108 TEXINT voor de 'eliminatie-database'

Eerst voorstellen: ik ben [redacted], werkzaam bij het JKC I&V en verbonden aan technische exploitatie.
Ik ben o.a. bezig met het AVG-compliancy vraagstuk voor 108 Technische Exploitatie en Inlichtingen Compagnie (108 TEXINT-Cie).
108 TEXINT-Cie heeft een forensische exploitatie onderdeel waar het verwerken van bijzondere categorieën persoonsgegevens van toepassing is.
Hier zullen genetische en biometrische persoonsgegevens worden verwerkt.

Voor 108 TEXINT-Cie onderkennen we meerdere uitdagingen op AVG-gebied.
Eén daarvan is de eliminatie of de-contaminatie database voor forensisch onderzoek.

Om forensisch onderzoek te doen dient 'vervuiling' van de dataset te worden geëlimineerd. Dit houdt in dat biometrische en genetische gegevens van eigen personeel uit de (vreemde) sporen-dataset gewist dienen te worden voordat deze verder het analyse-proces in gaan. Dit wordt bij de politie en het NFI gedaan door een automatische vergelijking te maken van de gevonden sporen-dataset met de dataset van het eigen personeel, de zogenaamde eliminatie-database.
Bij een 'match' wordt het spoor (van eigen personeel) uit de sporen-dataset verwijderd.

Na eliminatie wordt de gecorrigeerde sporen-dataset in het *Automated Biometric Information System* (ABIS) ingevoerd.
De sporen in de ABIS worden vervolgens door analisten onderzocht op gelijkenissen met andere sporen, voor netwerk-analyse of (delen daarvan) worden mogelijk overgedragen aan de Host Nation als dit binnen de missie-afspraken valt.

Bij navraag bij het NFI, regelen zij het inrichten van de eliminatie database bij de aanname van personeel.
Het NFI stelt het afstaan van biometrisch/genetisch materiaal als voorwaarde om bij de forensische afdeling van het NFI te kunnen werken.

Vooral voor mensen die werken met genetisch materiaal is dit noodzakelijk aangezien het niet te voorkomen is dat DNA-sporen van eigen personeel tijdens het onderzoek tussen de te onderzoeken sporen belanden. De apparatuur is dermate gevoelig dat deze de kleinste sporen oppakken en meenemen in de gevonden (vreemde) sporen-dataset. Het NFI stelt dat het niet mogelijk is om correct forensisch onderzoek te doen als sporen van eigen personeel niet uit de dataset worden geëlimineerd. Opvallen genoeg, ook de apparatuur voor forensisch onderzoek houden hier rekening mee. Deze zijn standaard voorzien van de eliminatie-database functionaliteit.

Na overleg met [redacted], [redacted], is het voorstel gedaan om bij het aannemen van personeel van 108 TEXINT-Cie de voorwaarde op te nemen voor het afstaan van biometrisch en genetisch materiaal.
Dit zal m.i. dan op de volgende grondslag en voorwaarde van de AVG gebaseerd zijn:

- Art.6 lid 2: voorwaarde b. 'overeenkomst'
- Art.9 lid 1: de biometrische en genetische persoonsgegevens hebben niet het doel/oogmerk 'unieke identificatie van de individuele persoon'. De persoonsgegevens worden dan ook niet opgeslagen, voorzien van aanvullende persoonsgegevens.

[redacted] heeft mij gevraagd dit bij jou voor te leggen. Met de vragen:

- Is dit AVG-technisch goed te verantwoorden?
- Wat is de beste manier om dit voor de AVG in te richten?
- Is hiervoor een aparte PIA benodigd?

Excuses voor het lange verhaal, als er onduidelijkheden of vragen zijn dan hoor ik dat uiteraard graag.

M.v.g.

[redacted]

JKC (Joint Kenniscentrum)
Tonnetkazerne |Eperweg 141 | 8084 HE | 't Harde
Postbus 1000 | 8084 ZX | 't Harde | MPC 35B

MDTN *06-
T [redacted]

[redacted]

Van: %HQ OOCL JZ, CLAS/OOCL/HQ/HQMGMT/JZ ADV
Verzonden: donderdag 16 januari 2020 11:20
Aan: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT
CC: %HQ OOCL JZ, CLAS/OOCL/HQ/HQMGMT/JZ ADV; [redacted] BS/AL/DS/DOPS/J1 PERS/UNTSO; [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV
Onderwerp: uitkomsten gesprek [redacted] DIVI

Goedemorgen [redacted]

Voor jouw informatie het volgende. Gisteren heb ik samen met [redacted] een gesprek gehad met [redacted] (afspraak was verschoven van donderdag 9 januari naar gisteren). [redacted] was in verband met andere verplichtingen afwezig. Hij heeft echter het 'OSINT-dossier' volledig bij [redacted] neergelegd. [redacted] moet dus niet alleen naar de problemen rondom de OSINT-opleiding kijken, maar ook naar alles wat bij 109 OSINT-cie naar boven komt.
Naast [redacted] waren aanwezig:

- C-109 OSINTcie ([redacted]);
- De kenniswerker van het KCEN JISTARC ([redacted], vorige keer ook aanwezig);
- Een vertegenwoordiger vanuit de OSINT-opleiding die op het DIVI wordt gegeven (KMAR, voornaam [redacted] achternaam is mij ontschoten).

Verloop gesprek:
Ik ben begonnen met het schetsen van het juridisch kader. Daarbij vermeld dat het geen zin heeft om over het juridisch kader te discussiëren. Aan de orde zijn gekomen democratische rechtsstaat, legaliteitsbeginsel, begrip inzet, (inter)nationaalrechtelijke grondslagen, regeringsbesluit, 'activiteiten buiten inzet'→ oefenen, trainen, gereedstellen ,voorbereiden, etc. E.e.a uiteraard in lijn met jullie visie hierop. Daarnaast heb ik de oplossingsrichtingen uiteen gezet: werken onder verantwoordelijkheid/leiding van MIVD, op grond van formele bijstand, met oefensets en na besluit Minister zonder grondslag onder bepaalde voorwaarden (w.o. geen inbreuk op grondrechten). Verder aangegeven wat de risico's (voor DIVI/JISTARC/, maar ook politiek en AVG-wise) zijn als wordt gehandeld in strijd met het juridisch raamwerk. De presentatie leek zijn vruchten af te werpen. Het lijkt erop dat het kwartje bij [redacted] begint te vallen dat hij alleen iets bereikt via de geboden oplossingsrichtingen in plaats van via de discussie over (interpretatie van) het juridisch kader.

Belangrijkste uitkomsten:

1) Eigenlijke probleem is en blijft in mijn optiek de onvrede bij (o.a.) JISTARC over het werk van de MIVD. Art. 11 [redacted] ten gevolge van (volgens [redacted]) andere prioritering (strategisch niveau), tekort aan mensen en tekort aan militaire kennis. Op mijn vraag of dit punt in de juiste fora aan de orde is/wordt gesteld, kwam geen duidelijk antwoord.
2) DIVI vervult t.a.v. de OSINT-opleiding meer de rol van een 'NIVI (NLD Instituut VI), maar dan wel onder de verantwoordelijkheid van defensie zelf en zonder dat daarvoor taken en bevoegdheden bestaan. In de opleiding worden nl. momenteel mensen van zowel MIVD, KMar, politie en defensie zelf (o.a. JISTARC en personeel van S2/G2) opgeleid. Voor zover tijdens/in het kader van die opleiding personen ge-OSINT worden, gebeurt dit zonder dat daar grondslag/besluit/taken/bevoegdheden voor zijn. Los daarvan is de gemengde samenstelling van de klassen n.m.m. problematisch, omdat iedere groep in real-life op basis van andere grondslagen/taken/bevoegdheden wel of niet OSINT zou kunnen bedrijven.
3) In de opleiding worden nu daadwerkelijk inbreuken gemaakt op het recht op privacy. Onderdeel van de opleiding is in ieder geval het in kaart brengen van natuurlijke personen.
4) [redacted] van de OSINT-opleiding had wel degelijk scherp dat wat ze doen, niet mag. [redacted] (en met [redacted] ook nog enkele andere instructeurs) voelen er niet veel voor om de delen van de opleiding die het betreft, nog langer in de huidige vorm te onderwijzen. Mijn verwachting is dat, als gevolg van het gesprek van gisteren, er ook wel wat druk vanuit de instructeurs op [redacted] zal worden uitgeoefend. [redacted] leek vooralsnog niet van plan de opleiding, of delen daarvan, per direct stil te zetten. Wel heeft [redacted] de wens dat [redacted] mee kijkt met het curriculum van de opleiding.

Gemaakte afspraken:
Zoals reeds aangeven zal [redacted] tot medio april twee tot drie dagen per week het JISTARC van juridisch advies voorzien. V.w.b. de OSINT-opleiding heeft [redacted] uitgesproken de volgende zaken te willen verkennen:

1) TTW-constructie MIVD t.a.v. instructeurs en/of cursisten. Hiertoe zou op korte termijn een gesprek met de MIVD kunnen plaatsvinden waar [redacted] ook bij aanwezig is (zij neemt hierover nog telefonisch contact met jou op);
2) Om tafel met KMar/politie om hun opleidingsbehoefte op het DIVI te formaliseren;
3) [redacted] gaat z.s.m. met Hfd Instructiegroep OSINT-opleiding om tafel om het curriculum te bekijken en te beoordelen. Daarbij moet worden bekeken welke delen wel of niet gegeven mogen worden en of de 'verboden' gedeeltes op een andere manier kunnen worden ingevuld.

Tot zover.

N.B. Omdat dit mijn laatste weken bij het OOCL zijn, heb ik alle lopende JISTARC-zaken aan [redacted] overgedragen. Uiteraard lees ik nog wel mee, maar [redacted] zal tot medio april jouw contactpersoon zijn. Haar prioriteit ligt overigens bij 108 TEXINT en 109 OSINT. Mijn opvolger, [redacted] (cc), zal ik uitgebreid informeren. [redacted] zal dat op [redacted] beurt natuurlijk ook doen.

Gr [redacted]

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Hoofdkwartier OOCL — Bureau Juridische Zaken
Operationeel Ondersteuningscommando Land
Koninklijke Landmacht
Frank van Bijnenkazerne | Frankenlaan 70 | 7312 TG | Apeldoorn | [redacted]
Postbus 9019 | 7300 EA | Apeldoorn | MPC 39A

MDTN [redacted]

E [redacted] @mindef.nl (functioneel)
E [redacted] @mindef.nl (persoonlijk)
I www.landmacht.nl

Op maandag afwezig

Militaire inzet zonder specifieke juridische grondslag DJZ-januari 2020

1. Inleiding
Internationale en nationale inzet van de krijgsmacht vindt alleen plaats na een voorafgaand besluit van de regering, op grond van, en binnen de grenzen van het internationale en nationale recht.

In toenemende mate bestaat de behoefte om militaire eenheden operationele activiteiten uit te laten voeren zonder dat daar een specifieke (juridische of politieke) grondslag voor is. Dit soort activiteiten worden soms ten onrechte aangemerkt als (onderdeel van) een oefening, gereedstelling of vredesbedrijfsvoering. Het gaat hier echter feitelijk om inzet van de krijgsmacht. Omdat dit inzet van de krijgsmacht betreft, is hiervoor een regeringsbesluit nodig.

Over het juridisch kader van inzet zonder een specifieke juridische grondslag bestaan veel vragen en misverstanden. Deze toelichting is bedoeld om verduidelijking te geven over reeds bestaande regels en recht en schetst de juridische mogelijkheden voor militaire inzet zonder specifieke juridische grondslag. Deze toelichting beschrijft de taken van de krijgsmacht en de bevoegdheden die daarbij uitgeoefend mogen worden. Het overzicht schetst alleen de hoofdlijnen en is niet volledig. Voor specifieke gevallen is altijd een specifieke beoordeling van de juridische mogelijkheden vereist.

A. ALGEMEEN KADER
2. Grondwettelijke doelbeschrijving van de krijgsmacht
Artikel 97 van de Grondwet beschrijft de doelen van de krijgsmacht. Deze doelbeschrijving is beleidsmatig vertaald naar de drie hoofdtaken van de krijgsmacht.

Op grond van artikel 97 van de Grondwet heeft de regering het oppergezag over de krijgsmacht. Dit betekent dat de krijgsmacht alleen mag worden ingezet indien dit voorafgegaan wordt door een besluit van de regering. De grondwettelijke doelbeschrijving van de krijgsmacht of de daarvan afgeleide hoofdtaken bieden dan ook zonder voorafgaand regeringsbesluit geen zelfstandige grondslag voor inzet van de krijgsmacht.

Bij een besluit tot inzet van de krijgsmacht wordt een taak voor de in te zetten eenheid (het politieke mandaat) opgedragen. Op basis van het regeringsbesluit tot inzet geeft de CDS een opdracht tot inzet door middel van een Operatie Aanwijzing.

3. Bevoegdheden voor de uitvoering van de opgedragen taak
Activiteiten van de krijgsmacht kunnen een inbreuk maken op grondrechten en/of een inbreuk maken op internationaalrechtelijke verplichtingen. In een democratische rechtsstaat zoals Nederland, en op basis van de mensenrechtenverdragen, mag de overheid alleen dwang uitoefenen op burgers of inbreuk maken op hun grondrechten/mensenrechten als daar een wettelijke grondslag voor bestaat. Inbreuk op internationaalrechtelijke verplichtingen is alleen toegestaan als daar een internationaalrechtelijke grondslag voor is.

Alle activiteiten van de krijgsmacht die een inbreuk maken op een internationaalrechtelijke verplichting, dwang uitoefenen op burgers of inbreuk maken op hun grondrechten moeten dan ook een internationaalrechtelijke en/of wettelijke grondslag hebben. Het is daarbij niet van belang wat voor soort activiteit het betreft of hoe het genoemd wordt (inzet, operatie, civiele missie, oefening, training, gereedstelling, vredesbedrijfsvoering). De bevoegdheden voor een specifieke inzet zijn afhankelijk van de grondslag voor die inzet en of de inzet buiten het Koninkrijk (internationale inzet) of binnen het Koninkrijk (nationale inzet) plaatsvindt.

Bij internationale inzet worden bevoegdheden gebaseerd op de internationaalrechtelijke grondslag voor de inzet, binnen de grenzen van mensenrechten en andere toepasselijke internationaalrechtelijke verplichtingen:

1. Bij uitoefening van het statelijke recht op zelfverdediging, worden de bevoegdheden bepaald door de reikwijdte van het statelijke recht op zelfverdediging en het humanitair oorlogsrecht;
2. Bij een mandaat van de VN-Veiligheidsraad, worden de bevoegdheden bepaald door de autorisaties die de VN-Veiligheidsraad geeft;
3. Bij inzet op basis van de instemming van een gastland, worden de bevoegdheden bepaald door de reikwijdte van de instemming van dat gastland.

Bij nationale inzet (zoals bijstand) wordt de krijgsmacht ingezet onder aansturing en verantwoordelijkheid van civiel gezag, zoals de officier van justitie of de burgemeester. De krijgsmacht oefent daarbij bevoegdheden uit van het ondersteunde civiele gezag. De krijgsmacht heeft daarbij geen eigen bevoegdheden.

Naast dit inzet-specifieke bevoegdhedenkader bij de inzet van de krijgsmacht, bestaan een aantal specifieke wettelijke bevoegdheden voor de (vredes)bedrijfsvoering. Een voorbeeld is de wet militair tuchtrecht die commandanten bepaalde disciplinaire bevoegdheden geeft, of de Rijkswet geweldgebruik bewakers militaire objecten die bepaalde geweldsbevoegdheden geeft in de uitoefening van de wettelijke bewakings- en beveiligingstaak.

Buiten de hierboven genoemde grondslagen voor inzet en daarop gebaseerde bevoegdheden bestaan er geen algemene wettelijke bevoegdheden voor de (inzet van de) krijgsmacht.

B. INZET ZONDER SPECIFIEKE JURIDISCHE GRONDSLAG

4. Uitgangspunten voor inzet zonder specifieke juridische grondslag

Buiten de gebruikelijke buitenlandse of nationale inzet van de krijgsmacht mag de regering de krijgsmacht ook inzetten voor andere operationele taken, zolang de inzet maar past binnen de grondwettelijke doelbeschrijving van de krijgsmacht.
Te denken valt aan inzet van inlichtingenmiddelen van eenheden zoals PED, DCC, SOCOM en JISTARC zonder dat daar een specifieke juridische grondslag voor is.

Omdat hiervoor geen specifieke juridische grondslag bestaat, kunnen daar ook geen bevoegdheden op gebaseerd worden. De Nederlandse wet- en regelgeving biedt ook nergens anders bevoegdheden voor de krijgsmacht voor dergelijke taken.
Een dergelijke inzet kan dan ook alleen uitgevoerd worden als daarbij gebruik gemaakt wordt van activiteiten die geen wettelijke bevoegdheid vereisen en waarbij geen (inter)nationaal recht geschonden wordt. In de volgende paragraaf worden deze voorwaarden verder uitgewerkt.

5. Uitwerking van de voorwaarden voor inzet zonder specifieke juridische grondslag

Op basis van bovenstaande kan de krijgsmacht onder de volgende voorwaarden ingezet worden zonder specifieke juridische grondslag:

i. er dient een besluit van de regering (de minister van Defensie) tot inzet te zijn;
ii. er mag geen sprake zijn van schending van of inbreuk op de soevereiniteit of territoriale integriteit van een andere staat;
iii. er mag geen sprake zijn van het faciliteren van of het bijdragen aan geweldgebruik door andere landen ('aid or assistance');
iv. er mag geen sprake zijn van een schending van een (andere) internationaalrechtelijke verplichting, of van het faciliteren van of het bijdragen aan een schending van een internationaalrechtelijke verplichting door een eventueel te ondersteunen land ('aid or assistance');
v. er mag geen sprake zijn van inmenging in grondrechten/mensenrechten zonder (inter)nationaalrechtelijke grondslag;
vi. er mag geen sprake zijn van schending van ander (inter)nationaal recht, bijvoorbeeld de AVG;
vii. als de inzet inlichtingenmiddelen betreft, dient dit afgestemd te zijn met de MIVD, bijvoorbeeld middels uitvoeringsbepalingen op grond van SG A974 of in de DIVR.

6. Borging

Om bovenstaande voorwaarden te kunnen borgen, kunnen de reguliere procedures voor advisering en besluitvorming voor inzet van de krijgsmacht gevolgd worden.

De opdracht voor inzet kan dan via de gebruikelijke weg van een Operatie Aanwijzing van de CDS aan de in te zetten eenheid gegeven worden. Daarin dienen de grondslag, opgedragen taak en de toegestane activiteiten (bevoegdheden) beschreven te worden.

[redacted]

Van: [redacted] BS/AL/DGB/DV/D VEILIGH
Verzonden: dinsdag 4 februari 2020 14:47
Aan: [redacted]., CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV
Onderwerp: FW: Toelichting-inzet zonder specifieke juridische grondslag
Bijlagen: DJZ-Inzet zonder specifieke juridische grondslag-januari 2020.pdf

[redacted]

From: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT
Sent: vrijdag 31 januari 2020 16:16
To: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT ; [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV ; [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV ; [redacted] BS/AL/DS/DCC/STAF/LEGAD ; [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT ; [redacted] BS/AL/DJZ/Cl. NTRH ; [redacted] CLAS/KCT/SSVCIE/KORPSST/SIE JZ ; [redacted] CLSK/PLV C-LSK/STGJZ/SOR ; [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT
Cc: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT
Subject: Toelichting-inzet zonder specifieke juridische grondslag

Beste collega's,
Bijgevoegd een toelichting over de hoofdlijnen van de juridische kaders voor de inzet van de krijgsmacht zonder dat daar een specifieke juridische grondslag voor is.
Deze toelichting is geschreven naar aanleiding van wijdverspreide misvattingen en onduidelijkheden bij eenheden die wij regelmatig en uit verschillende hoeken ontvangen over de mogelijkheid om allerlei operationele activiteiten uit te voeren zonder dat daar een juridische grondslag voor bestaat. Een deel van deze operationele activiteiten zijn mogelijk, maar moeten dan wel behoorlijk ingekaderd worden (e.g. politiek besluit, juridische toets, opdracht CDS met uitvoeringsbepalingen) zoals beschreven in deze toelichting. Een ander deel van deze (beoogde) operationele activiteiten die –al dan niet onder de noemer opleiding/training of gereedstelling– geacht worden zonder grondslag of bevoegdheid uitgevoerd te kunnen worden, zijn niet mogelijk, omdat er geen grondslag is voor de veronderstelde taak en/of er geen grondslag is de beoogde bevoegdheden.
Deze toelichting is geschreven om enige schriftelijke duiding te bieden op dit onderwerp in aanvulling op en ter ondersteuning bij het advies dat eenheden al van jullie als juridische adviseurs krijgen.
Mochten jullie vragen hebben naar aanleiding van deze toelichting, dan hoor ik het uiteraard graag.
Mocht ik collega's gemist hebben, dan kun je deze toelichting gerust doorsturen.
Met vriendelijke groet,
[redacted]

[redacted]

Van: [redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs
Verzonden: dinsdag 24 maart 2020 18:33
Aan: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT
Onderwerp: RE: Advies - verzoek onderzoek JISTARC desinformatie

Dag [redacted],
Wederom hartelijk dank voor dit uitgebreide antwoord.
Er speelt van alles rondom deze kwestie, maar deze lijn geeft ook mij houvast.
Hartelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT
Verzonden: donderdag 19 maart 2020 11:14
Aan: [redacted], BS/AL/HDB/Belmdwrs
Onderwerp: RE: Advies - verzoek onderzoek JISTARC desinformatie

Beste [redacted]
Voor inzet van inlichtingenmiddelen – waaronder OSINT – is een wettelijke grondslag nodig. Zonder de notitie te herhalen of het al te juridisch te maken, komt het erop neer dat als de overheid inbreuk maakt op de privacy van burgers (beschermd door de Grondwet en door artikel 8 van het EVRM), het legaliteitsbeginsel vereist dat daarvoor een wettelijke basis bestaat en dat bepaalde waarborgen van toepassing zijn. Die waarborgen zijn in de jurisprudentie, zowel Nederlandse als die van het Europese Hof, nader gepreciseerd. De eis voor een wettelijke basis vloeit overigens ook voort uit het EVRM en de jurisprudentie en is de belangrijkste waarborg dat e.e.a. niet op basis van willekeur of opportuniteit plaatsvindt.
De wettelijke basis bepaalt ook wie de opdracht mag geven, wie daarop toezicht houdt en hoe de (democratische) verantwoording achteraf zal plaatsvinden. In Nederland zijn er twee wettelijke bases voor (feitelijk) inlichtingenwerk:
(1) Het Openbaar Ministerie en, in opdracht van het OM, de Nationale Politie mogen in het kader van strafvordering bepaalde bevoegdheden inzetten, waaronder bevoegdheden die neerkomen op criminele inlichtingen verzamelen, verwerken, enz.
- opdracht komt dus van het OM of van de Minister van Justitie, in overleg met de Minister van Defensie als het om inzet van de Krijgsmacht in bijstand gaat (o.b.v. de Politiewet; beslissing Minister van Defensie permanent gemandateerd aan DJZ na advies CDS).
- toezicht vindt plaats door de Officier van Justitie of, afhankelijk van de soort bevoegdheid, de Rechter-Commissaris en ultimo het College van Procureurs-Generaal.
- verantwoording vindt plaats door de Minister van Justitie als politiek verantwoordelijke voor het optreden van het OM en de Politie.
- eenheden van de Krijgsmacht die optreden in bijstand hebben geen eigen bevoegdheden en mogen dus alleen handelingen verrichten in opdracht van de Politie/het OM en alleen voor zover die opdrachten passen binnen de bevoegdheden van de Politie/het OM (dit wordt door DJZ actief getoetst).
- opbrengst betreft politiegegevens/strafvorderlijke gegevens die alleen door de Politie/het OM mogen worden verwerkt; verstrekking kan alleen op basis van ambtsbericht of na toetsing conform de procedures beschreven in de Wet politiegegevens.
(2) De AIVD en de MIVD mogen in het kader van de taken beschreven in de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (WIV) de bevoegdheden uitoefenen zoals omschreven in die wet.
- opdracht komt van de verantwoordelijke minister (Defensie of BZK), voor Defensie na advies van DJZ t.a.v. de rechtmatigheid van de voorgenomen inzet.
- toezicht vindt plaats langs twee lijnen: voor sommige bevoegdheden is toetsing vooraf door de TIB vereist; in alle gevallen kan de CTIVD achteraf toetsen en de rechtmatigheid beoordelen.
- verantwoording vindt plaats door de verantwoordelijke minister in de CIVD ("commissie stiekem") en door de CTIVD rapportages.
- inzet ten behoeve van de Diensten door de Krijgsmacht is alleen mogelijk door daartoe aangewezen functionarissen (KMar; bijzondere taken) op basis van de betreffende bepaling in de WIV; bijstand en dergelijke constructies is niet mogelijk.

- detachering van eenheden van de Krijgsmacht aan de MIVD is wel mogelijk en gebeurt met enige regelmaat; betreffende eenheden zijn dan echter tijdelijk van de Dienst en vallen dan formeel onder de WIV en dienen geheel conform de WIV te handelen.
- opbrengst betreft inlichtingen die alleen door de Dienst mogen worden verstrekt op de wijze beschreven in de WIV.

Meer opties bestaan niet voor inzet in Nederland in vredestijd. Dat is ook precies waarom er een constante spanning bestaat tussen JISTARC en de Bestuursstaf, omdat het argument "we moeten het uitvoeren om voorbereid te zijn op ernst-inzet als het zover is" geen valide grondslag biedt om het soort werk te doen waarvoor JISTARC zich heeft ingericht. Hetzelfde geldt voor het DCC, al heeft het DCC inmiddels een goede en werkbare samenwerking met de MIVD tot stand gebracht om dit probleem te verkleinen.

Ex obiter (maar ik blijf dit herhalen tegen iedereen die zich hiermee bezig houdt): de bestuurlijk meest zuivere oplossing zou zijn om het DCC en alle "-int" eenheden (JISTARC inbegrepen) onder de MIVD te hangen, zodat de MIVD maximaal nut heeft van de capaciteiten en de eenheden maximaal kunnen leren, oefenen, enz. in de echte omgevingen. Voorwaarde is dan wel dat de MIVD niet meer alleen strategische inlichtingenproducten levert, maar voortaan ook tactische en operationele inlichtingenproducten. Ook vereist het versteviging van de samenwerking tussen DMIVD en CDS, zodat bij ernst-inzet met daartoe geschikt mandaat en rechtsgrond, tactische eenheden tijdelijk onder bevel van de CDS kunnen worden gesteld. Dat zijn dan wel eenheden die "het vak geleerd hebben" en dus direct aan de slag kunnen, omdat ze het binnen de wettelijke kaders en met alle bevoegdheden en waarborgen van dien al geleerd hebben.

Met vriendelijke groet,

From: [redacted]/AL/HDB/Belmdwrs [redacted]@mindef.nl>
Sent: woensdag 18 maart 2020 16:39
To: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT [redacted]@mindef.nl>
Subject: Re: Advies - verzoek onderzoek JISTARC desinformatie

Beste [redacted]

Heel veel dank voor deze heldere aanvulling. Ik begrijp het, dan houdt het op dit moment op. Ik wil geen verzoeken doen die tot onrechtmatigheden leiden. Ik ben reeds in contact met de dienst over wat zij eventueel kunnen betekenen.

Ik heb tevens de nota die je ons eerder stuurde over inzet zonder specifieke juridische grondslag er nog eens op nagelezen. En wellicht vraag ik naar de bekende weg, maar toch voor mijn begrip nog een laatste vervolgvraag: onder welke voorwaarden is er wel een grondslag inzet JISTARC om zo'n onderzoek te mogen uitvoeren?

(Niet omdat ik het dan op die wijze ga proberen te regelen, maar zodat ik het volledig begrijp. Ik kan mij namelijk voorstellen dat we dit soort vragen om capaciteit vaker zullen krijgen.)

Is dat dan bijvoorbeeld wanneer:
- Er specifieke toestemming van de regering (MinDef) is;
- Er een officieel steunverzoek wordt gedaan;
- Er een toezichtsmechanisme is dat garandeert dat er geen grondrechten en mensenrechten worden geschonden (aangezien dit nu ontbreekt bij JISTARC);
- Inzet van inlichtingenmiddelen met de dienst worden afgestemd

Nogmaals veel dank voor de verduidelijking (bijna een voorschot op de juridische workshop!).

Hartelijke groet,

Van: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT" [redacted]@mindef.nl>
Datum: woensdag 18 maart 2020 om 10:32:00
Aan: [redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs" <[redacted]@mindef.nl>, [redacted] BS/AL/DJZ/Cl. NTRH" [redacted]@mindef.nl>
Cc: "[redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT" [redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: RE: Advies - verzoek onderzoek JISTARC desinformatie

Beste [redacted]

Dit klinkt een beetje als een u-bocht: de NCTV heeft belangstelling maar laat jou het verzoek doen, om vervolgens wel van jou de opbrengst te krijgen. Wellicht chargeer ik het een beetje, maar helaas zien we wel vaker varianten hierop. Ik begrijp dat het alleen om de berichten gaat en niet om de

"daders", maar (a) er ontbreekt nog steeds een grondslag – dit is geen taak van Defensie, maar van de NCTV; (b) het duiden van informatie als zijnde desinformatie vereist nog steeds meer dan alleen rondkijken op internet en daarvoor zijn de Diensten echt aan zet; (c) rondkijken op social media en het verzamelen van berichten daaruit zonder tot personen herleidbare gegevens is best een uitdaging en ik heb grote twijfels of dat op de juiste wijze zal worden uitgevoerd zonder verdere toezichtmechanismes – en die ontbreken voor JISTARC.
Kortom, ik vraag me in gemoede af waarom dit een rol of taak voor Defensie zou zijn en ik zie geen (wettelijke) grondslag om dit op eigen initiatief (al dan niet daartoe aangezet door de NCTV) te gaan uitvoeren.
Met vriendelijke groet,
[redacted]

From: [redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs <[redacted]@mindef.nl>
Sent: dinsdag 17 maart 2020 16:11
To: [redacted] BS/AL/DJZ/Cl. NTRH [redacted]@mindef.nl>; [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT [redacted]@mindef.nl>
Cc: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT [redacted]@mindef.nl>
Subject: Re: Advies - verzoek onderzoek JISTARC desinformatie
Beste [redacted],
Veel dank voor jullie snelle respons.
Misschien heb ik twee zaken niet helder verwoord:
1) Het zou in dit geval gaan om een verzoek wat ik, namens de CHU, aan JISTARC zou doen. NCTV bracht het onder de aandacht, maar het verzoek zou vanuit mij komen. Is dit ook een steunverzoek in nationaal belang?
De resultaten zou ik wel breder interdepartementaal willen delen.
2) Het gaat mij expliciet niet om e-mailadressen, IP-adressen en persoonsinformatie etc. maar alleen om berichten die open source (bijv. op social media) de ronde doen, zodat ik een beeld krijg van de soort desinformatie die verspreid wordt. Ik hoef niet te weten wie hier achter zit, maar wil een beeld krijgen van de narratieven - een soort social media analyse dus. Opsporing en attributie is ook uitdrukkelijk niet het doel.
Is voor bovenstaande een wettelijke basis?
Alvast heel veel dank voor jullie hulp.
Hartelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted] BS/AL/DJZ/Cl. NTRH" [redacted]@mindef.nl>
Datum: dinsdag 17 maart 2020 om 15:07:28
Aan: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT" [redacted]@mindef.nl>, [redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs" [redacted]@mindef.nl>
Cc: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT" [redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: Re: Advies - verzoek onderzoek JISTARC desinformatie
De NCTV verzamelt in het kader van haar taak een beeld van de communicate op social media rond crises en is daarbij ook steeds meer beducht voor desinformatie en fake news, maar IP-adressen en andere persoonsinformatie achterhalen hoort daar niet bij. Als dat voor attributie (in het kader van bescherming van de nationale veiligheid) en/of opsporing van strafbare feiten zou moeten, zijn daar de diensten en het openbaar ministerie voor; niet het NCTV, laat staan onderdelen van de krijgsmacht. Onder gezag van het openbaar ministerie kunnen wij wel aan de politie militaire bijstand verlenen onder de vigeur van de politiewet. Daarmee moeten we niet gaan marchanderen. Defensie beschermt wat ons dierbaar is en dat is bepaald niet in de laatste plaats onze rechtsstaat.
Mvg
[redacted]

Van: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT" [redacted]@mindef.nl>
Datum: dinsdag 17 maart 2020 om 14:46:02
Aan: [redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs" [redacted]@mindef.nl>
Cc: [redacted] BS/AL/DJZ/Cl. NTRH" [redacted]@mindef.nl>, [redacted]

BS/AL/DJZ/Clust. INT" [redacted] @mindef.nl>
Onderwerp: Re: Advies - verzoek onderzoek JISTARC desinformatie
Beste [redacted]
De juridische basis voor een dergelijke inzet is flinterdun, en dat is optimistisch uitgedrukt. Ten eerste zal het via een verzoek tot steunverlening in het openbaar belang moeten. Een wettelijke basis is er niet in dit geval. Dus zijn er - overigens ook voor de NCTV zelf - geen wettelijke bevoegdheden. Om als overheid informatie te verzamelen is dan kwetsbaar, gelet op zowel Grondwet en EVRM en omdat er al heel snel sprake is van het verzamelen van persoonsgegevens. Dat zijn ook email adressen, IP-gegevens, enz. Zonder een wettelijk kader levert dat bijna altijd een onrechtmatigheid op.
Beter om dit aan de Dienst te vragen. Beide Diensten hebben namelijk wel een wettelijk kader, wettelijke bevoegdheden en EVRM-proof controle, toezicht en goedkeuringsprocedures.
Met vriendelijke groet,
[redacted]

From: [redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs" [redacted] @mindef.nl>
Date: Tuesday, 17 March 2020 at 14:16:06
To: [redacted] BS/AL/DJZ/Clust. INT" [redacted] g@mindef.nl>
Subject: Advies - verzoek onderzoek JISTARC desinformatie
Beste [redacted],
Ik hoop dat alles goed met je gaat in deze bijzondere tijden.
Ik heb gisteren het verplichtte thuiswerken onderbroken voor een interdepartementale werkgroep desinformatie. Aanleiding waren de signalen van desinformatie rondom corona.
Tijdens het overleg bleek dat de signalering en duiding van desinformatie nog niet op orde is. En marge van de vergadering vroeg de NCTV of Defensie hier een rol in zou kunnen spelen, men dacht bijvoorbeeld aan de nieuwe compagnieën van JISTARC aangezien zij OSINT-capaciteit hebben.
(De NCTV weet dit gezien hun dossierhouder desinformatie vanuit Defensie gedetacheerd is, nml. [redacted] je krijgt de groeten van hem!)
Ikzelf sta niet onwelwillend tegenover dit verzoek, zeker omdat er nog veel te winnen is op signalering/duiding van desinfo bij deze casus, en daar interdepartementaal nu weinig capaciteit voor is.
Via via heb ik begrepen dat [redacted] van JISTARC in het kader van oefenen en gereedstelling zo'n verzoek wel ziet zitten.
Voor we echter beslissen of we tot zo'n verzoek overgaan, wil ik echter weten of dit mag.
Het verzoek en de werkzaamheden die er uit voort zouden komen, moeten rechtmatig zijn. Gezien de gevoeligheden rondom het mandaat van JISTARC, wil ik voorkomen dat zij door een verzoek als dit hun juridisch boekje te buiten gaan (om het zo te stellen).
Kortom, kan jij mij hier in adviseren?
Het zou gaan om een verzoek om open source onderzoek (monitoring en duiding) naar Nederlandse berichtgeving, in het bijzonder desinformatie, rondom Corona in een afgebakende periode. Het gaat daarbij alleen om OSINT-onderzoek, en geen heimelijke activiteiten.
Doel is een beter beeld te krijgen van de kwantiteit en effecten van desinformatie en dit interdepartementaal te kunnen delen.
We kunnen hier ook altijd even over bellen als dat makkelijker is, ik ben bereikbaar op: [redacted]
Hartelijke groet,
[redacted]

20

Koninklijke Landmacht

Aan: Mindef, CDS, C-LAS

Afgestemd met: DCO en DJZ
Nog af te stemmen met: DGB

Ministerie van Defensie

STAF CLAS
KABINET

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90004
3509 AA UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon
[redacted]

www.landmacht.nl

Datum
19 juni 2020

memo

Inleiding

Op dinsdag 23 juni heeft C-LAS een interview met twee journalisten van de NRC: [redacted]. De journalisten maken een reportage over gedragsonderzoek en –beïnvloeding door de Nederlandse krijgsmacht. Ze schenken in hun reportage onder meer aandacht aan het gebruik van de onderzoeksmethode *Behavioural Dynamics Methodology* (BDM). Dit memo ondersteunt C-LAS in zijn voorbereiding.

Narratief

In het verleden heeft de landmacht in één cursusgang van zes weken gewerkt met instructeurs van ***Strategic Communication Laboratories* (SCL) *Defence***. Deze trainden militairen in de onderdelen van de *Behavioural Dynamics Method*. Dit hebben zij gedaan omdat militairen in hun optreden meer rekening moeten houden met de cognitieve dimensie. Toen bekend werd dat SCL – familiebedrijf van *Cambridge Analytica* (CA) - betrokken was bij negatieve activiteiten van CA, is besloten verder geen diensten meer van SCL af te nemen.

De onderzoeksmethodiek **BDM** beoogt militairen inzicht te geven in de leefwereld, het gedrag en de motivaties van groepen mensen in een operatiegebied. Hierdoor kunnen eenheden beter begrijpen wat het lokale perspectief is en hoe de sociale dynamieken van invloed zijn op het militaire optreden. Dit is belangrijk om operationeel efficiënt en effectief te zijn. Daarnaast is het belangrijk om een zo breed mogelijk scala aan opties te hebben van activiteiten. Deze activiteiten gebeuren alleen **binnen juridische grenzen**.

Tot slot vindt het Ministerie van Defensie het belangrijk om (politieke) besluitvorming rondom de Nederlandse **geïntegreerde aanpak** van gedragsonderzoek en –beïnvloeding te voeden. In de toekomst ziet Defensie ook dat er gedragsveranderingsactiviteiten uitgevoerd worden.

Kernboodschappen

Waarom

- We doen gedragsonderzoek om beter te kunnen werken in de **'cognitieve dimensie'** waarin een inzet of operatie plaatsvindt. Met een **beter begrip** voor de lokale situatie, door gedragsonderzoek van mensen uit diverse bevolkingsgroependoelgroepen, krijgen we beter inzicht in de **complexiteit** van het conflict op lokaal niveau.
- Het **begrijpen van conflicten** is nodig om de huidige en toekomstige bedreigingen waar de grenzen van conflict nog diffuser zijn, het hoofd te kunnen bieden. Waar de vijand niet een duidelijke statelijke actor meer is en de niet statelijke actoren zich begeven onder de mensen.

Hoe

- BDM is een **wetenschappelijke** methode om **doelgroeponderzoek** te doen. Het is een instrument dat het Defensie arsenaal verrijkt en succeskansen vergroot. De **kracht** van de BDM is dat de inzet en het gewenste resultaat van de operatie meer vanuit het **lokaal perspectief** worden bepaald i.p.v. ons eigen (westers) perspectief. Je kunt dan bijvoorbeeld **voorkomen dat je met geweld hoeft in te grijpen** en een bepaald doel op een **vreedzame manier** kan bereiken. Denk bijvoorbeeld aan het voorkomen van een gewapend conflict (b.v. steun van de bevolking aan rebellen te ontmoedigen, rebellenleiders "ompraten", rebellenleiders in een strafrechtprocedure te brengen in plaats van in vuurgevecht uitschakelen).
- Militaire **misleiding** wordt in **oorlogsacties al eeuwen** gebruikt en is een **legitiem middel**. De misleiding richt zich op het op het verkeerde been zetten van de tegenstander en zo een militair voordeel te behalen. **Nepnieuws** b.v. kan wel gebruikt worden binnen de militaire misleiding, maar is dan gericht op het ten eigen gunste beïnvloeden van de militaire besluitvorming van de tegenstander. Dit is iets anders dan het verspreiden van nepnieuws onder de bevolking van de tegenstander. Het zelf verspreiden van nepnieuws onder de bevolking van de tegenstander past niet binnen dit uitgangspunt.

Kaders

- We **houden ons aan het juridisch kader**: door de Diensten binnen de kaders en waarborgen van de WIV, door of voor de politie/Marechaussee binnen de kaders van de Politiewet en het strafrecht; of tijdens militaire operaties binnen de kaders van het mandaat en de rechtsgrond voor de operatie.

Q&As

Q: Klopt het dat Defensie zelf desinformatie gaat inzetten?
A: Nee, op dit moment is daar geen sprake van. Desinformatie is een alom aanwezig fenomeen dat een bedreiging vormt. Om een antwoord te vinden op deze dreiging onderzoekt Defensie op dit moment alle mogelijkheden waarop zij om kan gaan met desinformatie. De uitgangssituatie hierbij is dat Defensie zich richt op het counteren en ontkrachten van desinformatie met waarheid.

Q: Hebben jullie met het 'omstreden' bedrijf Strategic Communications Laboratories (SCL) gewerkt, en zo ja, heeft dit tot verkeerd opgeleide mensen en/of een verkeerde werkwijze van Defensie geleid in dit domein?
In het verleden heeft de landmacht in één cursusgang van zes weken gewerkt met instructeurs van *Strategic Communication Laboratories (SCL) Defence* die militairen trainden in de onderdelen van de *Behavioural Dynamics Method*. Toen bekend werd

dat SCL betrokken was bij negatieve activiteiten van CA, is direct besloten verder geen diensten meer van SCL af te nemen. Dat had niets met de methodiek te maken en heeft dan ook niet geleid tot verkeerd opgeleide mensen. Ook al ligt het bedrijf onder vuur, dat doet niets af aan de waarde van de methodiek. Met de cursussen hebben mensen een werkwijze geleerd die zij altijd binnen operationele aansturings-, beleids- en juridische kaders inzetten voor het verkrijgen van understanding. De landmacht heeft daarna diensten betrokken van EMIC Consulting. Een bedrijf met de licentie om BDM te onderrichten.

Q: Zijn de mensen nu wel goed bij jullie opgeleid, of bestaat het gevaar dat zij ook uit de bocht vliegen? Hoe wordt dit voorkomen?
Onze mensen zijn heel goed opgeleid. Wij hebben voor elke militaire activiteit te maken met een juridisch en ethisch kader en daar besteden we tijdens opleidingen en trainingen veel aandacht aan. De krijgsmacht en haar middelen kunnen niet zomaar ingezet worden. Dat wij onze tanks niet inzetten om op onschuldige burgers te schieten twijfelt niemand aan. Datzelfde geldt voor doelgroeponderzoek en de BD-Methode die we daarvoor gebruiken. Kennis en inzicht over sociale netwerken en over de belevingswereld van mensen gebruiken wij om burgers te beschermen. Ons doel is altijd om met zo veel mogelijk draagvlak en zo min mogelijk schade een bijdrage te leveren aan veiligheid.

Profiel NRC
NRC heeft een progressief georiënteerd publiek. De term 'liberaal' dekt de lading eigenlijk het meest. Het is een goed gelezen krant onder D66- en VVD-kiezers. Daarnaast geldt de krant als één van de Nederlandse dagbladen die veel investeert in onderzoeksjournalistiek. Wat geschreven wordt, moet goed onderbouwd zijn en goed onderzocht. Daardoor heeft de krant een stevige reputatie opgebouwd. Bekend is dat met name VVD-politici de Telegraaf lezen om te zien wat hun achterban denkt en het NRC om zichzelf te informeren.

[redacted] is voor zover we kunnen inschatten, in tegenstelling tot een aantal van zijn NRC-collega's, pro-Defensie. [redacted] heeft een positieve grondhouding ten opzichte van de KL, maar is kritisch genoeg om door te vragen waar en wanneer dat moet. Voor [redacted] is dit niet bekend.

Het artikel past binnen de focus die de NRC al enige tijd heeft, nl. *future warfare* en de krijgsmacht van de toekomst. Wat is de situatie nu? Waar gaan we heen? Wat kunnen we verwachten? Vorig jaar heeft de krant daar in een vijf-luik aandacht aan besteed. Eén deel daaruit wordt volledig gewijd aan 'Desinformatie als wapen van de toekomst'.

Daarnaast heeft [redacted] ook een uitgebreid artikel geschreven over wat er gebeurt aan o.a. de oostgrens van de NAVO: 'Vechten tegen staal en virtueel geweld'. Art. 11 [redacted]
[redacted]': *'In Litouwen oefenen NAVO-landen waaronder Nederland ook met nieuwe, minder zichtbare vormen van oorlogsvoering – niet voor niets aan de grens met Wit-Rusland'.*

Advies: Met de gedachte van het liberale karakter van de krant in het achterhoofd, kan het voordelig zijn om gedragsbeïnvloeding en de tool BDM in perspectief te plaatsen van het (inter)nationaal recht, bestuur en volksvertegenwoordiging.

Focus NRC reportage
We weten dat de journalisten voor deze reportage al verschillende medewerkers en ex-medewerkers hebben benaderd en geïnterviewd, o.a. van de DOSCO/NLDA ([redacted]), CDS/SOCOM ([redacted] en CLAS ([redacted][2]). Zo heeft de NRC het NLDA twee casus-achtige situaties voorgelegd, die in de eerste BDM-cursus aan de orde zouden zijn geweest: 1) Er worden drugs neergelegd om in een community onrust te veroorzaken (of iets van die strekking) en 2) In een vluchtelingenkamp worden interviews afgenomen bij vrouwen en kinderen "om te zien wat ze nodig hebben".

Het gedeelde beeld van de geïnterviewden is Art. 11 [redacted] Het ogenschijnlijk ontbreken hiervan en de terughoudendheid van Defensie om collega's met hen in gesprek te laten gaan, gaf de indruk gegeven dat er meer aan de hand is. Dat is niet aan de orde, maar te verwachten is dat de journalisten C-LAS extra kritisch zullen benaderen.

NRC heeft ook vragen over de link tussen de bedrijven *Cambridge Analytica*, *Strategic Communications Laboratories* (SCL) en *EMIC consulting*. Ook over de onderzoeken die zijn uitgevoerd waarbij BDM als methodiek is gebruikt. Met name in het buitenland, Carib en Irak.

Advies: Tijdens het interview transparantie uitstralen door expliciet de gevoeligheden rond beïnvloeding, die krant adresseert en ook binnen de samenleving leven, te benoemen en erkennen. Tegelijkertijd kan C-LAS het statement maken dat Defensie dit doet binnen wettelijke kaders en de noodzaak van ontwikkeling van het landoptreden op dit gebied benadrukken.

Afspraken journalisten
Met de journalisten is afgesproken dat DCO de tekst die op basis van het interview met C-LAS wordt gemaakt, voor publicatie kan bekijken op feitelijke onjuistheden.

Mocht er in het interview iets naar boven komen waarvan we niet op de hoogte zijn, dan kan C-LAS antwoorden dat hij daarvan niet op de hoogte is en het zal laten uitzoeken. In de tijd tussen het interview en de publicatie kunnen we in dat geval nog een meer inhoudelijke reactie formuleren.

Communicatie doel
Bijdragen aan '*informed opinion*' bij de NRC over 'het waarom en wat wel & wat niet' van gedragsonderzoek en –beïnvloeding bij Defensie:

- Overtuigen dat er geen link bestaat tussen het Ministerie van Defensie en de negatieve activiteiten van *Cambridge Analytica (CA) en/of SCL*.

---

[1] Is niet geïnterviewd.
[2] In bijlage 5 staat een synopsis over de majoor b.d.

- Informeren dat Defensie alleen binnen juridische kaders werkt, zo ook als het gaat om *understanding & influencing*.
- Informeren dat Defensie inspeelt op het huidige informatietijdperk dat volop in ontwikkeling blijft. Dit doet door te innoveren in de informatieomgeving, bestaande uit drie dimensies: cognitief, virtueel en fysiek. De gehele omgeving wordt gebruikt om informatie te verzamelen, *understandig* te creëren, besluiten te nemen en activiteiten te ondernemen. Specifiek door het optreden in het landdomein meer te benaderen vanuit een lokaal perspectief i.p.v. een westers perspectief.

Risico's
De grondige onderzoekskwaliteiten van NRC bieden kansen en valkuilen. Het valt te verwachten dat het NRC bij BDM met name in zal zetten Art. 11 [redacted].

Mogelijk dat de journalisten op basis van hun onderzoek ook kunnen suggereren Art. 11 [redacted]. [redacted] Risico is dan het uitlokken van politieke uitspraken. Goed om daar alert op te zijn.

BDM
De *Behavioural Dynamics Methodology* (BDM) is een doorwrochte methode om problemen / crisissituaties te vertalen in gewenst en ongewenst menselijk groepsgedrag en te analyseren hoe daar effectief invloed op uit te oefenen is. Het vijfstappenmodel is stevig onderbouwd en gevuld met wetenschappelijke principes en inzichten (uit psychologie, sociologie, antropologie, biologie, linguïstiek, etc.).

Na een grondige probleemdefinitie en analysefase met formulering van meetbare doelstellingen in termen van gedrag bij een specifieke doelgroep, vindt diepgravend onderzoek plaats naar onderliggende verklaringen van het te beïnvloeden gedrag. Dit op basis waarvan het – met de beschikbare middelen – meest effectieve plan de campagne van interventies wordt bedacht. Dit wordt gepretest, voordat tot daadwerkelijke uitvoering wordt overgegaan. Tussentijdse monitoring en bijsturing, alsmede effectmeting completeren het geheel.

De methode fundeert de verschillende stappen met enkele tientallen parameters - beschrijvende, voorspellende en beïnvloedende - die afhankelijk van de fase en de doelgroep te verkiezen zijn. Deze parameters zijn praktische vertalingen van wetenschappelijke inzichten, die handige hulpmiddelen vormen om goede invulling te geven aan het doorlopen van de methodologie. De beschrijvende parameters (feitelijke context) helpen in de analysefase, de voorspellende (indicatie van beïnvloedbaarheid van een groep) in de planfase en de beïnvloedende (geven inzicht in aangrijpingspunten, waarom komen mensen in beweging) in de uitvoeringsfase.

Belangrijk kenmerkend uitgangspunt van BDM is dat het altijd uitgaat van 'groepen' in plaats van individuen. Het gedrag van groepen is veel beter te voorspellen, dan

dat van individuen. Een tweede kenmerkend uitgangspunt is dat het gedrag en de interventie erop vanuit het gezichtspunt van de groep (emic approach) moet worden benaderd, in plaats van het van buitenaf (etic) te beschouwen en analyseren. Dit impliceert meteen een derde kenmerkend uitgangspunt en dat is dat geen enkele groep vergelijkbaar is en oplossingen nooit universeel.

Conclusies kunnen dan zijn: mensen in omgeving EFP, die tegen de aanwezigheid van militaire eenheden zijn hebben als belangrijkste argument/sentiment ...A.. dat komt duidelijk naar voren in de volgende (anonieme) quotes...B,C,D... dat betekent dat we met een custom-made narratief x, met de juiste afzender y , via het juiste kanaal z, deze groep hun perceptie kunnen doen veranderen.

Militaire operaties gaan altijd over beïnvloeding van gedrag. In een wereld waar informatie steeds belangrijker wordt, helpt BDM de landmacht(militair) om de slimste oplossing te vinden en een crisis te beslechten, waarbij geweld altijd het laatste middel is. Zoals altijd bij grote problemen, zijn er echter geen gemakkelijke oplossingen. Ook BDM is geen wondermiddel, dat voor iedereen altijd tot een succesvol resultaat leidt. Het is wel een inzicht en instrument dat ons arsenaal verrijkt en succeskansen vergroot. Intern helpt het ook verschillende disciplines (die vaak in de verschillende fases van het proces actief zijn en specialist zijn) met elkaar te verbinden. Extern is het ook een methode die past bij Nederland, dat ook wel bekend staat dominee en koopman tegelijk te zijn. 'Zo min mogelijk geweld' is ons handelsmerk. Waarom dure kogels verschieten, als het met woorden op te lossen is. Hearts & Minds, Dutch approach, comprehensive approach...

Art. 11
[redacted], geeft BDM een gestructureerde manier om met mensen in gesprek te gaan.

Beïnvloeding (input [redacted])
Scheiding aanbrengen tussen "beïnvloeding" in de:

- Vredesbedrijfsvoering (b.v. veilig omgaan met oefenmunitie).
- Onderzoek (b.v. aan NLDA): hoe werkt beïnvloeding, hoe integreren, hoe doceren, uittesten, experimenteren.
- Oefeningen (b.v. voor red teaming t.b.v. eigen bewustwording, dus beschermende doelstelling)(of door actieve vormen van beïnvloeding te testen of onderrichten).
- Missies: in NL (bijstand en steunverlening), Koninkrijk (idem), "vredesmissies" (bv understanding verbeteren, niet-kinetische effecten zoals draagvlak voor FP realiseren), gewapend conflict (bv bevolking steun aan rebellen ontmoedigen, rebellenleiders "ompraten", rebellenleider in strafrechtprocedure brengen i.p.v. in vuurgevecht of luchtaanval doden).

Dit loopt wellicht in NRC artikel door elkaar. De vrijheidsgraden in gewapend conflict zijn fundamenteel ruimer dan in bijstand in NL.

Iedereen doet voortdurend aan beïnvloeding. Zie marketing (reclame), zie "Alleen samen brengen we corona er onder", zie strafrecht (door strafoplegging -> afschrikkende werking), journalisten (publiek beter informeren -> democratie versterken) etc.

De krijgsmacht is een van de instrumenten van de regering. Indien na regeringsbesluit (doorgaans met draagvlak in de TK) ingezet wordt een politiek doel gediend. De CDS vertaalt dit politieke doel in een militaire operatie met een afgeleid militair doel. Dit valt meestal te omschrijven als het beïnvloeden van een andere actor (conform de doelstelling en wensen van de nationale politiek, of de internationale gemeenschap).

Afhankelijk van context, doel, beschikbare middelen kunnen verschillende vormen legitiem zijn: camouflage, misleiden (b.v. presenteren niet bestaande hoofdkwartieren)(aanwezigheid suggereren), informatie/inlichtingen verzamelen door middel van sociale patrouilles, het waken over een dorp, een patrouillepost oprichten, voetpatrouille, *"light" posture*, *heavy posture*, contracteren lokale bevolking, afnemen diensten van etc.

Alle activiteiten dragen (ongewild) bij aan beïnvloeding:
- Deels generiek: b.v. *posture, presence*
- Deels gericht: b.v. een gesprek zoals generaal Mc Chrystal dat liet doen door zijn Britse collega Graeme Lamb met de Iraakse leider van de *insurgency*
- Deels fysiek: b.v. vechten, targeten, ondersteunen
- Deels virtueel: b.v. jammen, hacken
- Deels cognitief: b.v. keuzez reduceren, inspelen op voorkeur, afkeer, bias

Tijdlijn BDM: O&T en operaties

2015
Eerste medewerker opgeleid bij NAVO STRATCOM COE cursus: cursus Target Analysis Course.

2016
Q2
Case study LAHARA. Bron: Final report Curacao and Aruba AAA research
Project Laraha is gestart op 1 Juni 2016 en uitgevoerd in opdracht van D-DOPS. Test van een, voor Defensie, nieuwe methode voor populatieonderzoek. Het doel van het onderzoek is om strategisch adviseurs en besluitvormers binnen de Nederlandse overheid, en het ministerie van Defensie in bijzonder, te ondersteunen door hen inzicht te geven in de mogelijke reacties op het leveren van extra militaire bijstand aan de ABC-eilanden. Het onderzoek was gericht op het meten van het huidige draagvlak voor Nederlandse militairen in algemene zin, maar ook specifiek met betrekking tot de meest waarschijnlijke reden voor extra militaire bijstand: het ondersteunen van de lokale autoriteiten op de ABC-eilanden bij het voorkomen, dan wel bestrijden, van een mogelijke crisis die kan ontstaan uit de verslechterde politieke, economische en sociale ontwikkelingen in Venezuela.

2017
Q1
Onderzoek naar meldingsbereidheid van vindplaatsen van IEDs onder lokale bevolking. Juridisch kader is het Minusma mandaat.
IEDs verstoren het vredesproces. Centrale vraag: *What makes people change this undesired behaviour?* Het resultaat: *Design of communication campaign to increase*

the reporting of IEDs implemented by radio messages and dessiminated posters in vicinity of GAO.

Q2
Oefening *BOLD QUEST*, waarbij de landschappen (fysiek-, informatie- en het menselijk landschap) aan bod kwamen.

Q3
De positieve evaluatie van die oefening leidde vervolgens tot een *case study* om operationele ervaring op te doen met gedragsonderzoek tijdens de *Operation Inherent Resolve* missie in Irak.

Doel van deze case study: het beperken van nevenschade aan civiele infrastructuur was een doelstelling voor de operaties. Om dit zo goed mogelijk te bereiken was het nodig om understanding te vergroten.

Uit de resultaten bleek dat samenwerken met civiele bevolking, waarbij zij informatie aan coalitietroepen geven over de locatie van civiele infrastructuur, zou kunnen helpen om doelstellingen te behalen. Data liet zien dat er in principe welwillendheid was onder de lokale bevolking om de coalitietroepen te ondersteunen in het beschermen van zichzelf en de civiele infrastructuur. In algemene zin werd aangenomen dat bevolking terughoudend zou zijn in het delen van informatie om coalitietroepen te ondersteunen. Uit data bleek dat deze groep mensen wel informatie wilde delen maar dit op een specifieke manier wilde doen.

Conclusie uit de casestudy is dat inzichten, die gedragsonderzoek toevoegt aan het militaire (SOF) planningsproces, van grote meerwaarde zijn en de al bestaande inlichtingen producten verrijken. Door gedragsonderzoek van mensen uit diverse bevolkingsgroepen wordt beter inzicht verkregen in de complexiteit van het conflict op lokaal niveau. Hierdoor kan de gewenste endstate van de operatie meer vanuit het lokaal perspectief worden bepaald i.p.v. een westers perspectief. Hierdoor kan mogelijk ook ongewenste nevenschade worden voorkomen.

2018
Q2
Intern onderzoek naar vermenging scherpe munitie en blanks. Opdracht van D-DAOG. Bron: NOTA BS2018004109.
In zijn nota, nummer DM0 2016005055, spreekt Directeur DM0 zijn zorg uit over de vermenging van scherpe munitie en blanks. Zowel door invulling te geven aan technische en procedurele oplossingen, als ook de mogelijkheden tot gedragsverandering te onderzoeken en te implementeren, betere randvoorwaarden worden geschapen die ervoor moeten zorgen dat vermenging van scherpe munitie en blanks wordt voorkomen. Voor dit laatste heeft het CMICO in samenwerking met TNO onderzocht hoe het veiligheidsbewustzijn en het daaraan gekoppelde handelen van onze medewerkers kan worden vergroot.

Q2
Het *Understand & Influence* concept wordt voor SOF verder ontwikkeld door [redacted] en [redacted]. Hiernaast wordt ook de tweeweekse opleidingen voor SOF aangepast aan de opgedane kennis tijdens de *case study* in Irak en is

hiermee een doorontwikkelde opleiding in eigen beheer van het KCT geworden. In totaal zijn er 80 tot 90 mensen van speciale eenheden opgeleid.

1CMICO Oefening Sea Guardian. Rapport Mawla (DV)
Onderzoek richtte zich op een beter begrip krijgen van smokkel activiteiten vanuit het perspectief van de smokkelaars. In totaal werden er 19 Tunesische fishing crews geinterviewd.

Casestudy Behoud in context. Een BDM studie naar behoud en uitstroom.
In mei 2018 gaf Dir P&O CLAS een team van mensen opgeleid in BDM de opdracht om de oorzaken van personeelsuitstroom binnen CLAS te bestuderen vanuit een gedragswetenschappelijk perspectief, en aanbevelingen te doen om verloop te verminderen – en daardoor het behoud van personeel te verbeteren.

Case study Tunisia. Opdracht van DOPS J9. Bron: NOTA BS2018010804
In de week van 14 t/m 18 mei is er onder leiding van [redacted], Strategic Communications adviseur van Blekking , een strategische analyse over Tunesië opgesteld op basis van BDM. De analyse betreft slechts een aanzet tot verder onderzoek. Op basis van de aanbevelingen zou een target audience analyse (TAA) moeten worden uitgevoerd. Met behulp van de geselecteerde doelgroep zouden dan de verschillende hypotheses moeten worden geverifieerd om zodanig tot handelingsperspectieven te komen die het beste aansluiten bij de karakteristieken van de beoogde doelgroep.

Q4
Training Understand & Influence UNIE. Bron: Evaluatierapport UNIE 2018.
We erkennen al langer dat de mens centraal moet staan in militaire operaties omdat mensen en hun gedrag de aanleiding en oplossing vormen van elk conflict. Het is alleen nog niet gelukt om dit te operationaliseren (binnen het landoptreden). Sinds een aantal jaar wordt er echter kleinschalig, op diverse plekken binnen de organisatie en op verschillende manieren onderzocht hoe invloed in het menselijk landschap geoperationaliseerd kan worden. De ervaringen en resultaten van het KCT, die als eerste eenheid hebben geëxperimenteerd met gedragsbeïnvloeding, hebben geleid tot het concept 'Understand & Influence' (U&I). Daaruit is gebleken dat het vergroten van kennis op het gebied van menselijk gedrag, het gebruiken van de 'BDM' en de ondersteuning van specialisten (in de cognitieve en virtuele dimensie) in planningsprocessen tot meer omvattende en effectievere interventies kan leiden. Dit leverde voldoende aanleiding om de mogelijkheden van U&I binnen het landoptreden te gaan onderzoeken.

2019
Q1
Case study uitgevoerd in Afghanistan in missie Resolute Support.
Resultaten van deze case study zijn:

- Nederlandse speciale eenheden hebben een grotere bewustwording gekregen van het van het social media gedrag van Afghanen en specifiek onze partner-eenheid.
- In de MGO lag de nadruk erg op de stammencultuur in Afghanistan maar uit resultaten bleek dat in deze specifieke groep (onze partnereenheid), de stammen achtergrond minder relevant was dan gedacht.

- Onze partnereenheid zagen zichzelf als speciale eenheid en acteerde er ook naar.
- Diversiteit in stammen kan in algemene zin voor spanning zorgen binnen Afghaanse leger en politie eenheden maar hier bleek dit juist niet het geval te zijn. In dit geval werken zij vanuit het fundament: 'beschermer van de vrijheid'.
- Onze partnereenheid voelt een sterke identiteit. Door elkaars geschiedenis te delen kan dit sterke identiteitsgevoel versterkt worden.
- Islam wordt in algemene zin als belangrijk ervaren maar uit data blijkt dat de religie niet leidend is. Wat wel leidend is zijn de gedragsregels, normen en waarden die uit de Islam voortkomen

Q2 (en Q2 2020)
Ook wordt er in Burkina Faso een casestudy uitgevoerd tijdens de internationale Special Operation Forces oefening *Flintlock*.
Resultaten van deze case study zijn:

- Tijdens de oefening Flintlock hebben speciale eenheden samengewerkt met het 25e RPC; Burkinabe militairen. Overall doelstelling is dat het 25e Régiment Parachutiste Commando de huidige insurgency zo goed mogelijk het hoofd kan bieden door goed te kunnen vechten wanneer de situatie daarom vraagt, maar dat militair succes afhankelijk is van de relatie en samenwerking met de lokale bevolking. Het gaat daarbij om een zogenoemde people-centric benadering ('People Centric Approach').
- Data laat zien dat het 25e kan verbeteren in people centric optreden en er is binnen het 25e begrip van de meerwaarde van PCA.
- Men ziet wat er voor nodig is om op deze wijze op te treden en wat ontbreekt om wel uitvoering te kunnen geven aan een people centric approach.
- De mate waarin de lokale bevolking informatie wil delen met het 25e is afhankelijk van de angst voor represailles en het algemene draagvlak.
- Om effectief people centric op te treden heeft het 25e naast middelen ook inzicht nodig in wat gepast geweld is zodat de lokale bevolking meer informatie zou willen delen.

2020
Perceptie-onderzoek Litouwen bij Operatie Aanwijzing nr 20.001 NLD bijdrage aan 'EFP' (BS 2019022029). Opdracht D-DOPS om publieksonderzoek uit te voeren. EFP wil in staat zijn goed in te spelen op de sentimenten die bij de LTU bevolking leven over de NAVO aanwezigheid in het land. EFP voert met hulp van specialisten een kwalitatief perceptie–onderzoek uit, dat gebruik maakt van diepte interviews met mensen uit de LTU bevolking. Met de resultaten van dit onderzoek moet een goed beeld worden verschaft van de houding van de LTU bevolking ten opzichte van eFP en van de mogelijkheden om deze houding te veranderen. Hett onderzoek is afgestemd / toestemming verkregen met Litouwen. In de opdracht wordt duidelijk dat de opdracht zich beperkt tot de understand-fase.

BIJLAGE 1 Profiel NRC

nrc› - opinie

Sentiment (n=37)

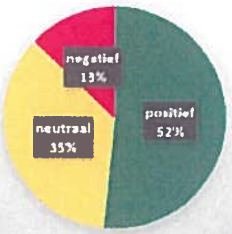

Ingezonden brieven van vakbonden

Onderzoek met NOS naar Hawija

- Doelgroep: hoogopgeleid & kapitaalkrachtig
- Gemiddeld 844 woorden
- Geen duidelijke politieke signatuur

VVD 26%, GL 18%, CDA 13%

Ook dat is vreemd. Nederland staat rond de tiende plaats van wereldwijde wapenexporteurs, en tegelijkertijd horen we dat er niet genoeg geld is voor basale legerkleding. We produceren ijverig munitie voor oorlogen elders, terwijl onze eigen soldaten zelf 'pang pang!' moesten roepen. Toch ziet de staatssecretaris „mooie kansen". Ze wenst iedereen „een hele mooie beursdag"

Meeste berichten over **integriteit**
Personeel · materieel · opinie

Twitter	584.000 (hoog)
Facebook	172.000 (laag)
Instagram	23.000 (laag)
You Tube	niet

Volgers op Social Media

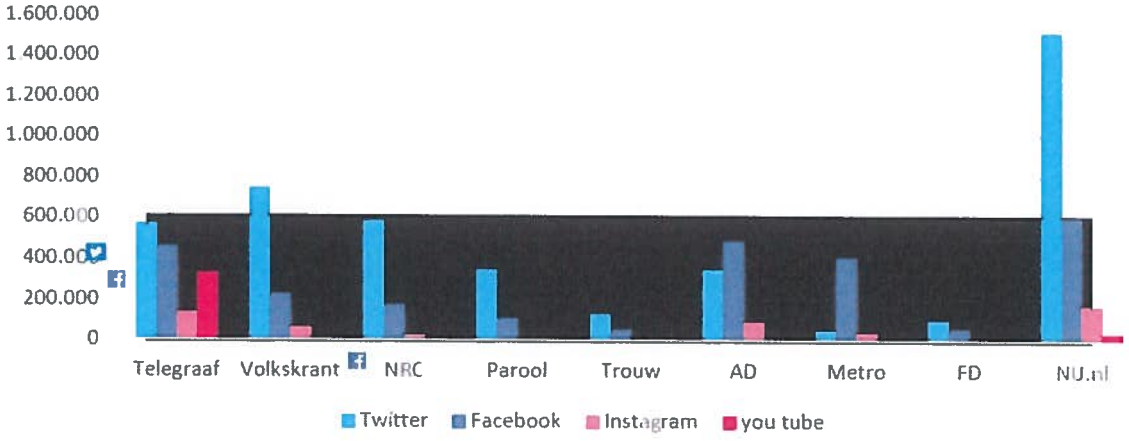

BIJLAGE 2 Informatie DJZ ([redacted])

BDM is – oneerbiedig gezegd – een moderne en geüpdatet versie van wat vroeger PSYOPS werd genoemd. Het baseert zich op inlichtingen over de doelgroep, analyse van die inlichtingen en vervolgens gericht beïnvloeden van de opvattingen en houding van de doelgroep. Alleen al uit die omschrijving zal bij de meeste mensen argwaan ontstaan, zeker als het wordt toegepast buiten de context van een militaire operatie met duidelijk mandaat, rechtsgrond, enz.

Als eerste het inlichtingen onderdeel van BDM. Voor het vergaren van inlichtingen, zeker waar het persoonsgegevens betreft (en dat betreft het in dit geval altijd; het gaat immers om een doelgroep en die te willen begrijpen), is een wettelijke basis nodig. Buiten de context van een gewapend conflict bestaat die basis alleen voor de MIVD en de AIVD op grond van de WIV2017 en voor de politie (en Marechaussee) op basis van het strafrecht. In beide wetsystemen zitten waarborgen verankerd, waaronder een gemotiveerde toestemmingsprocedure, onafhankelijk toezicht en verantwoording. Voor anderen dan de hier genoemde drie organisaties bestaat geen wettelijke basis. Wel kunnen tijdens militaire operaties bevoegdheden worden ontleend aan de rechtsgrond voor de operatie: een mandaat van de VN-Veiligheidsraad of het humanitair oorlogsrecht (tijdens gewapende conflicten). De derde grondslag die Nederland erkent als rechtsgrond voor operaties – de uitnodiging van het gastland – is voor het vergaren en verwerken van persoonsgegevens en inlichtingen niet voldoende zonder een combinatie met een van de eerste twee (VN-mandaat of HOR). Dat betekent dat als anderen dan de drie hierboven genoemde instanties toch inlichtingen willen verzamelen en persoonsgegevens willen verwerken, er drie mogelijkheden zijn: TTW bij de MIVD zodat ze (tijdelijk) MIVD-medewerkers worden; bijstand aan de politie of Marechaussee op basis van de Politiewet; een operatie met daarvoor geschikte rechtsgrond en mandaat van de regering. Wel kan men uiteraard gewoon de krant lezen, actualiteitenprogramma's op televisie kijken, het media-overzicht van DCO lezen en ambtsberichten of andere producten van de MIVD lezen en de daaruit opgedane informatie analyseren. Maar het zelf vergaren van inlichtingen en persoonsgegevens, waaronder via internet, social media, enz., is simpelweg niet toegestaan.

Dan het beïnvloeden. Dit aspect is minder letterlijk verankerd in wet- en regelgeving maar volgt uit het geheel van het rechtstatelijk stelsel in Nederland, zoals de overheid in een democratische rechtsorde wordt geacht zich te gedragen. Het is dus een samenspel van meerdere rechtsregels en rechtsbeginselen. Daaruit volgt dat het heimelijk optreden als overheid in beginsel niet is toegestaan. Ook hier bestaan wettelijke uitzonderingen, met wederom de waarborgen van toestemming, toezicht en verantwoording. De WIV2017 bevat bepalingen voor de Diensten om met een pseudo-identiteit hun werk te doen en het strafrecht (Wetboek van Strafvordering) bevat dergelijke bepalingen voor de politie in het kader van de opsporing van (ernstige) strafbare feiten (zoals undercover operaties). Ook hier geldt dat tijdens militaire operaties met een daartoe geschikte rechtsgrond en mandaat het soms kan worden toegestaan dat militairen onherkenbaar – en zonder zich kenbaar te maken – mogen optreden. Daar gelden dan overigens nog wel aanvullende voorwaarden voor zodra geweld moet worden gebruikt, ook als dat in zelfverdediging is. Buiten het kader van een dergelijke

operatie is het niet toegestaan voor anderen dan de Diensten of de politie om een valse identiteit aan te nemen of heimelijk overheidstaken uit te voeren gericht tegen andere personen. Daaronder valt uiteraard niet het in burger uitoefenen van taken in het kader van de persoonsbeveiliging; dat heeft immers niets met BDM te maken of het soort beïnvloeden waar het hier om gaat. Het heimelijk beïnvloeden van de opvattingen of houding van anderen ondermijnt de geloofwaardigheid en betrouwbaarheid van de overheid en is in strijd met de beginselen van behoorlijk bestuur, democratische rechtsstatelijkheid, enz., als dat niet wordt gebaseerd op de rechtskaders die ik hierboven heb geschetst. Het vergroten van draagvlak onder de lokale bevolking in een missiegebied waar wij aanwezig zijn met duidelijk mandaat en rechtsgrond is immers wezenlijk wat anders dan, bijvoorbeeld, het willen beïnvloeden van de opvattingen van de lokale bevolking in eigen land of Koninkrijk op een heimelijke manier. Het gebruiken van analyses om onze eigen – openlijke – communicatie te verbeteren (feitelijk STRATCOM) mag uiteraard wel en zolang het duidelijk is dat men namens de overheid en als onderdeel van de overheid optreedt of communiceert is dat prima. Maar dus niet het heimelijk of met verborgen of valse identiteit.

Slotsom is dat BDM en alles wat daarmee te maken heeft, waaronder inlichtingenwerk, altijd binnen de wettelijke kaders moet plaatsvinden. Dat betekent: door de Diensten binnen de kaders en waarborgen van de WIV, door of voor de politie/Marechaussee binnen de kaders van de Politiewet en het strafrecht; of tijdens militaire operaties binnen de kaders van het mandaat en de rechtsgrond voor de operatie.

BIJLAGE 3 Beleidsgerelateerde aspecten en -uitspraken

Verslag behandeling Vaststelling begroting 2020 (35300-X)
Eerste Termijn (6-11-2019)
Minister Bijleveld-Schouten: Mevrouw Diks had het over het gebruik van nepnieuws. Ook hierin handelen wij als Defensie altijd binnen de wet en het mandaat. Informatie kan inderdaad als wapen worden ingezet. Dat gebeurt ook. Ik heb u net een voorbeeld daarvan gegeven. Misleiding van de vijand is overigens een klassieke vorm van militaire inzet. Het doel is daarbij om een vijand binnen de geldende wet- en regelgeving met informatie te beïnvloeden. Op die manier kan mogelijk worden voorkomen dat wij wapens moeten inzetten. Dat gebeurde namelijk ook in klassieke zin. Zo zou informatie dus ook kunnen leiden tot minder onnodige slachtoffers. Maar wij handelen gewoon binnen de wet en het mandaat.
Minister Bijleveld-Schouten: Ik heb ook niet gezegd dat wij nepnieuws verspreiden. Ik heb gezegd dat informatie als wapen ingezet kan worden. In die zin heb ik dat gezegd. Daaraan voorafgaand heb ik gezegd dat wij altijd handelen binnen de wet en het mandaat. We bestrijden ook nepnieuws. We proberen uit te vinden wat er gebeurt. De beïnvloeding van de Amerikaanse verkiezingen door verkeerd nieuws door te geven, is een van die zaken die op basis van onze informatie naar buiten is gekomen. Wij hebben dat openbaar gemaakt. Je moet een verschil maken tussen oorlogstijd en vredestijd. Wij hebben hier gelukkig geen oorlog. Daar ben ik mijn verhaal over de begroting mee begonnen. Juist in het jaar dat we 75 jaar vrijheid vieren, moeten we daar enorm blij mee zijn. Maar je moet je wel voorbereiden op wat er allemaal gebeurt. Je moet het volgen en kijken wat je ermee kan en moet doen, zonder er nu iets mee te doen. Wij houden ons gewoon aan de wet en het mandaat dat wij hebben.

Verslag behandeling Vaststelling begroting 2020
Tweede Termijn (7-11-2019)
Minister Bijleveld-Schouten: Naar aanleiding van de motie op stuk nr. 25 van mevrouw Diks wil ik er eerst op wijzen dat de constatering in de motietekst dat de staatssecretaris heeft aangegeven te willen onderzoeken of defensie nepnieuws kan inzetten voor militaire doeleinden, niet klopt. Ik wil dat hier wel gezegd hebben. Over het verzoek merk ik op dat ik in mijn eerste termijn heb uitgelegd hoe wij in het kader van oorlog daarnaar kijken. Deze motie wil ik dus ontraden. Je moet in sommige gevallen met informatie spelen. Dit maakt ons werk onwerkbaar. De constatering klopt ook niet. Deze motie ontraad ik dus.
Minister Bijleveld-Schouten: Volgens mij heb ik daar in de eerste termijn vrij duidelijk over gezegd hoe ik die onderdelen scheid en hoe belangrijk informatie is, ook af en toe informatie om andere dingen te doen, zowel in dit geval als in het verleden. Die dingen zijn dus uitgebreid naar voren gekomen. Ik houd staande dat ik deze motie ontraad. Ik denk dat dit een onderwerp is waar we überhaupt nog verder over zullen debatteren. We kunnen kijken of een brief iets toevoegt, maar dit is een onderwerp waar we sowieso met elkaar over doorpraten, ook vanwege de gesprekken die door andere leden van uw Kamer zijn aangehaald.

Advies antwoord HDB was als volgt geformuleerd:
- Het kabinet is het uiteraard eens met de opmerking in de motie dat we nep-nieuws juist moeten tegengaan ipv zelf creëren. Het kabinet heeft hierover op

18 oktober ook een brief naar het parlement gestuurd, getiteld Beleidsinzet bescherming democratie tegen desinformatie. Deze brief geeft ook actielijnen die kabinet uitviert om desinformatie tegen te gaan. Defensie committeert zich hieraan en ondersteunt bij de uitvoering hiervan.

- Maar zoals we [minister of stas] zojuist in de eerste termijn hebben gezegd, is militaire misleiding een klassieke vorm van militaire inzet. De geschiedenis staat bol van beroemde voorbeelden hiervan, zoals de al genoemde operatie Bodyguard in 1944. Door de vijand te misleiden over onze ware intenties kunnen we levens sparen. Dit draagt ook bij aan de succeskans van militaire operaties. Omgekeerd voert de vijand ook dergelijke operaties bij ons uit. We moeten hierin niet naïef zijn. Daarbij hechten we eraan voor de volledigheid te onderstrepen dat het grootschalig verspreiden van nepnieuws onder burgers niet door Defensie zal worden ingezet.
- De motie van mevrouw Diks is voor ons dus te zwart-wit. We steunen enerzijds het kabinetsbeleid om desinformatie tegen te gaan. U heeft daarover een brief van het kabinet gehad. Anderzijds is militaire misleiding ook een klassieke vorm van militaire inzet die de succeskans van onze operaties verhoogt en de kans op slachtoffers verlaagt. Uiteraard gaan we daarbij niet grootschalig nepnieuws onder burgers verspreiden.

Goedemorgen Nederland, Interview STAS, WNL, 31 oktober 2019

- "Nepnieuws in de strijd tegen nepnieuws klinkt mij een beetje raar, wat vindt u?"
- STAS: "Wij moeten kijken wat onze tegenstanders doen, dus ook kijken welke middelen zij inzetten. Dus dat is wat we nu aan het doen zijn. Wat gebeurt er, wat zien wij om ons heen, welke technologische ontwikkelingen. En uiteraard moeten wij opereren binnen Wet en Regelgeving, internationaal en nationaal. Dus als je dit soort dingen zou doen dan zijn we echt nog wel een paar stappen verder. Maar er wordt nu vooral gekeken wat zien wij anderen doen, onze potentiele tegenstanders, en wat zou dat betekenen dan en wat betekent dat voor de inzet".
- "En wat zou dan het voordeel daar van zijn?"
- STAS: "Nou wat hier wordt onderzocht is van 'welke potentiele middelen zet de potentiele tegenstander in' en wij moeten ons kunnen wapenen. Alleen geldt ook, zoals ook net werd gezegd, we kunnen een aantal zaken nu gewoon niet en als je dit wil is dit gewoon een politiek debat, in de kamer, om te kijken willen we dit op deze manier en binnen welke randvoorwaarden want wij kunnen niet zomaar als krijgsmacht dingen doen zonder toestemming van het parlement".

NRC Artikel: Informatie-oorlog Nederland wil zich beter wapenen tegen vijandige nepnieuwscampagnes. Ook met beïnvloeding die nu nog niet mag, 30-10-2019

- Krijgsmacht onderzoekt of militairen desinformatie en propaganda moeten gaan verspreiden.
- CDS, Rob Bauer, zegt desgevraagd: „Ik sluit niet uit dat dit tot de mogelijkheden gaat behoren. Als de politiek wil dat we op deze manier de vijand bestrijden, dan doen we dat. Voor elke operatie geldt echter dat die binnen de wet of het politieke mandaat moet vallen."

NRC: Desinformatie als wapen van de toekomst? 30-10-2019

- Militair optreden gaat steeds vaker om beïnvloeding, waarbij informatie ook een wapen is. West-Europese landen als Nederland zijn dan kwetsbaar. „In de oorlogsvoering is de mens centraal komen te staan."
- Opgerichte Counter Hybrid Unit van het ministerie van Defensie. Tal van militairen onderzoeken namelijk hoe de Nederlandse krijgsmacht in de nabije toekomst conflicten in zijn voordeel kan beslissen door het gedrag en de geest van mensen te beïnvloeden. Zo heeft Defensie onlangs een licentie gekocht voor de toepassing van behavioural dynamics methodology, een methode uit de sociale wetenschappen om doelgroepen te verleiden tot een gewenste gedragsverandering.
- „Tegenwoordig gaat militair optreden 'ultiem gezien' om beïnvloeding, waarbij informatie ook een wapen is", verklaarde luitenant-kolonel Patrick Dekkers. [...] „In de oorlogsvoering is de mens centraal komen te staan, want het is de psyche die wordt beïnvloed."
- Slagveld van de menselijke psyche is op zichzelf niet nieuw. Maar de omvang van dit slagveld is explosief gegroeid door de komst van internet en de smartphone.
- Mali doelgroepen al geanalyseerd. Baltische Staten onderzocht wat veiligheid betekent voor de bevolking. Burkina Faso onderzocht hoe het komt dat de veiligheidstroepen ondanks onze trainingen toch geweld gebruiken tegen burgers.
- De Nederlandse overheid heeft als principe niet te jokken, terwijl NAVO-landen ook bij vijandige cyberacties en desinformatiecampagnes defensief optreden, niet offensief.
- Traditioneel wordt wat militairen wel en niet mogen bepaald door de artikel-100-brief die de regering voor een missie naar de Tweede Kamer stuurt, met de rules of engagement. Beïnvloedingsacties spelen zich veelal af in het gebied tussen vrede en oorlog, de 'grey zone' genoemd. Daarin zijn veel bevoegdheden (nog) niet geregeld en de juridische en ethische grenzen van beïnvloedingsacties evenmin. Nielen: „Het is kunnen, willen en mogen. Eerst kijken wat we kunnen, dan wat we willen en vervolgens wat we mogen."

HDB: Concept antwoord op vraag over deze artikelen

- Zoals ik zojuist in de eerste termijn heb gezegd, zijn militaire misleiding en desinformatie een klassieke vorm van militaire inzet. In het NRC-artikel van vorige week waar GroenLinks naar verwijst, wordt door een medewerker van Defensie het voorbeeld aangehaald over de mogelijkheid om desinformatie te verspreiden in een besloten Taliban-facebookgroep om zo de inzetbaarheid van deze groep te verlagen. Dit is een vorm van militaire inzet tegen vijandelijke combattanten. Door de vijand te misleiden over onze ware intenties kunnen we levens sparen en de succeskans van de operatie verhogen.
- Ik wil benadrukken dat het Defensie niet gaat om het verspreiden van nepnieuws onder burgerbevolking, maar om het onderzoeken van informatie als wapen tegen vijandelijke groeperingen in een conflict. Dit gebeurt altijd binnen de kaders van de wet en het mandaat van Defensie.

Beleidsagenda 2020 Kst 247851_4

Hybride dreiging is domeinoverstijgend en speelt zich vooral af in het grijze gebied tussen vrede en het juridische niveau van oorlog. Ook bij dergelijke scenario's is Defensie inzetbaar in het kader van de eerste hoofdtaak: het waarborgen van de

veiligheid van het eigen grondgebied. Bij Defensie draagt de Counter Hybrid Unit (CHU) op beleidsmatig niveau bij aan de gerichtere inzet tegen deze nieuwe dreiging. Zo voert de CHU in 2020 onder meer een experiment uit om de tactische inzet in het digitale en cognitieve domein te versterken. Het doel daarvan is eenheden beter in staat te stellen alle dimensies van het (hybride) conflict te gebruiken. (21)

Evaluatie Nederlandse bijdrage aan missies en operaties in 2018 (15-5-2019)

- Nederland heeft in 2018 bijgedragen aan eFP [...]. Ook leverde Nederland functionarissen ten behoeve van de battlegroup-staff en experts op het gebied van strategische communicatie en cyber.
- Deze activiteiten sluiten aan op de strategie voor publieksdiplomatie, die in 2018 gezamenlijk is ontwikkeld door de Nederlandse ambassade in Vilnius en de Nederlandse militairen in Rukla. Deze strategie is erop gericht het draagvlak onder de bevolking te borgen, weerbaarheid tegen misinformatie te vergroten en draagt bij aan het geïntegreerde karakter van de civiele en militaire samenwerking.

Evaluatie Nederlandse bijdrage aan missies en operaties in 2017 (15-5-2018)

- In het bijzonder heeft Nederland aandacht voor het belang van strategische communicatie in het kader van de vooruitgeschoven aanwezigheid en hiertoe voert Nederland zowel op militair als diplomatiek vlak regelmatig overleg met de NAVO-partners en de Litouwse autoriteiten om zo de verspreiding van desinformatie te voorkomen en het draagvlak onder de Litouwse bevolking voor de vooruitgeschoven aanwezigheid verder te versterken. (11)
- De Nederlandse bijdrage omvatte ook experts op het gebied van strategische communicatie, cyberveiligheid en elektronische oorlogsvoering. Zij ondersteunden de MNBG in het tegengaan van hybride dreigingen. (11)

Nederlandse deelname aan vredesmissies Kst 29521 335 19 december 2016

De Nederlandse bijdrage [eFP] zal tevens deskundigen op het gebied van informatieoperaties, cyberveiligheid en elektronische oorlogsvoering omvatten. Zij zullen de weerbaarheid van de eenheid tegen hybride dreigingen vergroten.

BIJLAGE 4 Synopsis [redacted]

Art. 10 (2) (e), Art. 10 (2) (g) [redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]

[redacted]

[redacted]

[redacted]

BIJLAGE 5 Input [redacted]

Paar zaken uit de mail van [redacted] aan [redacted]:
Net als bij andere (militaire) operaties of overheidshandelen is er niet "één" juridisch kader dat je naast een casus kunt leggen, dat kader hangt namelijk van vele factoren en context af, en is doorgaans een construct van een (of meerdere) rechtsbases en verschillende rechtsregimes (die te gelijktijdig invloed kunnen hebben).

M.b.t. beïnvloeding: alle militaire operaties zijn uiteindelijk bedoeld om anderen te beïnvloeden: disruptief, dan wel constructief (afhankelijk van de actor waarmee interactie plaatsvindt).

De westerse militaire cultuur (en krijgswetenschappelijk onderzoek) focuste zich tot voor kort vaak op fysieke disruptieve operaties (bv oorlog), waarbij op indirecte wijze uiteindelijk politieke besluitvormers beïnvloed worden en zich schikken naar de wil (van bv een coalitie of internationale gemeenschap). Zie b.v. Desert Storm. Fysieke activiteiten langs fysieke weg zijn de *main effort*. Deze is echter indirect, bloederig en kostbaar.

Sinds decennia maken andere inzichten en vooral ICT het mogelijk langs directere weg (via de cognitieve dimensie, via bv de virtuele dimensie) besluitvorming te beïnvloeden: constructief (informatie en understanding delen) dan wel disruptief (bv communicatie verstoren of informatie vernietigen). Dit is wellicht sneller, effectiever, 'goedkoper' en minder bloederig.

In de biografie van Stanley McCrystal staat een mooi voorbeeld van deze directe (cognitieve) route: McCrystal huurde een Britse oud-collega in (luitenant-generaal Graeme Lamb) die frequent gesprekken voerde van de gevangen leider van een insurgency in Irak. Uiteindelijk ging deze leider (met zijn) mee in steun aan de nationale regering ipv aan rebellen. AQ en ISIS zijn in dat opzicht de organisatie die deze vorm beïnvloeding (m.b.v. informatie) als *main effort* hebben.

Voor velen is dit wellicht onwennig, ook binnen Defensie, vandaar dat we er vanuit diverse perspectieven (wetenschapsgebieden binnen krijgswetenschappen) onderzoek naar doen, en doordenken hoe en of dit effectieve operaties zijn, en zo ja, in welke omstandigheden (zie de SSRN file met een hoofdstuk waarin we het concept uitleggen). Legitimiteit is daarbij een uitgangspunt.

Overigens: mijn schoonvader Art. 10 (2) (e) [redacted]

BIJLAGE 6 Relevante artikelen [redacted]

- Reservisten Krijgsmacht heeft reservisten nodig voor het 'onplanbare' 26/2/20
- Vuurdoop Schok der herkenning treft militairen 9/12/19
- Interview CDS Defensie wil personeel gaan delen
- Serie Toekomst van de Oorlog 24-30/10/19
    - Desinformatie als wapen van de toekomst?
    - Elk wapen wordt slim
    - Interview Tom Middendorp. 'De krijgsmacht is nog lang niet climate proof '
    - Staan we aan het begin van een space race?
    - Vechten tegen staal en virtueel geweld
- Tanks De tank is terug 2/7/19
- Tweeluik uit over 'Fitheid in de Krijgsmacht' 28-30/4/19
    - Wie militair wil zijn, moet door deze wasstraat
    - Bij Defensie is de 'drill instructor' verleden tijd

[redacted]

Van: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE ALGOST
Verzonden: donderdag 26 november 2020 15:34
Aan: [redacted], BS/AL/DS/DAOG [redacted], BS/AL/DS/Kab DS; [redacted] BS/AL/DS/DAOG/Afd. OpGrh
CC: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE ALGOST; [redacted], CLAS/ST CLAS/DIR K&O
Onderwerp: Info behoefte COVID

De [redacted] was LO NCTV en in die hoedanigheid aanwezig bij het overleg op 23 maart jl.

From: [redacted]@nctv.minjenv.nl>
Sent: zondag 22 maart 2020 15:03
To: [redacted], CLAS/OOCL/JISTARC/DIVI [redacted]@mindef.nl>; [redacted], CLAS/OOCL/JISTARC [redacted]@mindef.nl>
Cc: [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC/DIVI/STGP [redacted]@mindef.nl>
Subject: FW: Bijeenkomst MID - 23 maart - COVID19

Heren,

Aanwezigheid vanuit information manoeuvre element wordt erg gewaardeerd. Mochten er vragen zijn, dan hoor ik het graag.

Mvg
[redacted]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [redacted]@rijksoverheid.nl>
Datum: dinsdag 17 mrt. 2020 5:56 PM
Aan: [redacted]@nctv.minjenv.nl>, [redacted]@minbzk.nl>, [redacted]@minbzk.nl>, [redacted]@minbuza.nl>, [redacted]@minbuza.nl' [redacted]@minbuza.nl>, '[redacted]@minocw.nl>, [redacted]@nctv.minjenv.nl>, [redacted]@mindef.nl [redacted]@mindef.nl>, [redacted]@minvws.nl>, [redacted]@nctv.minjenv.nl>, [redacted]@nctv.minjenv.nl> [redacted]@minezk.nl' [redacted]@minezk.nl>, [redacted]@minezk.nl>, [redacted]@minezk.nl' [redacted]minezk.nl>, '[redacted]@rvo.nl' [redacted]@rvo.nl>, [redacted]@rvo.nl' [redacted]@rvo [redacted]@mindef.nl' [redacted]@mindef.nl>, [redacted]i@minvws.nl>, [redacted]@minvws.nl>, [redacted]@minvws.nl>, [redacted]@minbzk.nl>
Kopie: [redacted]@minbzk.nl>, [redacted]@nctv.minjenv.nl>, [redacted]@minbzk.nl> [redacted]@minbzk.nl>
Onderwerp: Bijeenkomst MID - 23 maart - COVID19

Beste allen,

In het kader van COVID-19 roepen wij maandag 23 maart om **15.00** uur het MID bij elkaarbij de NCTV (Turfmarkt 147, middenbouw 7e etage). Voorafgaand wordt jullie gevraagd om informatie die jullie hebben over des/misinformatie over COVID-19 uiterlijk **donderdag 19 maart om 18.00** uur te delen per mail (waar dit kan) en anders 23/3 ter plekke op papier uit te reiken en evt. na bespreking weer in te nemen. Hierbij valt te denken aan informatie over:

- Inhoud: wat wordt er voor nepbericht verspreid
- Verzender: is duidelijk wie het bericht verzonden heeft

- Doelgroep: is het bericht aan een specifieke (doel)groep gericht
- Medium: via welk platform wordt het bericht verspreid

Deze informatie, indien die per mail gedeeld kan worden, graag sturen naar [redacted]@rijksoverheid.nl
Wij zullen alle ingezonden stukken bundelen tot één overzicht t.b.v. agendapunt 2 en dit **vrijdag 20 maart** begin van de middag rondsturen.
Locatie: NCTV, Turfmarkt 147 middenbouw 7e etage

Ondanks de thuiswerkrichtlijnen verzoeken we jullie met een vertegenwoordiger aanwezig te zijn. Het is van belang om op korte termijn informatie samen te brengen, te duiden en helderheid te scheppen over structuur en processen. Corona biedt een concrete mogelijkheid de rol van het MID inhoudelijk en qua positie scherper te krijgen.

Aanmelden voor deze bijeenkomst kan bij mij.

Hartelijke groet, mede namens [redacted]

[redacted]

[redacted]
.....
Afdeling Democratie
Directie Democratie en Bestuur
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Turfmarkt 147 | 2511 DP | Den Haag
Postbus 20011 | 2500 EA | Den Haag
.....
E [redacted]
M [redacted]
[redacted]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

[redacted]

Van: [redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs
Verzonden: woensdag 18 maart 2020 19:15
Aan: [redacted] BS/AL/HDB/Proj Off
CC: [redacted] BS/AL/HDB/ProjafdCHU; [redacted] BS/AL/HDB/HDB [redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs
Onderwerp: Re: aantekening Covid-19 t.b.v DBT
Bijlagen: DJZ-Inzet zonder specifieke juridische grondslag-januari 2020.pdf

Dag [redacted]

Volgens mij wordt er gedoeld op de recent opgerichte 109 Open Source Intelligence Compagnie van JISTARC.
Deze compagnie verzamelt open source intell in inzetgebieden voor een commandant ter plaatse. De inzetbepaling van 109 is dan vastgelegd in een art. 100 brief.

De juridische context van een eventuele nationale inzet van deze compagnie is van belang:
Dit is al langer onderwerp van discussie tussen JISTARC en DJZ: JISTARC zou de compagnie ook graag in nationale context inzetten, maar DJZ stelt dat hier in principe geen specifieke juridische grondslag voor is. Dit betekent dat JISTARC in een nationale inzet veelal geen bevoegdheden tot OSINT heeft.
Een dergelijke open source intell-inzet is nationaal vaak alleen mogelijk onder de WIV.

Alleen onder speciale voorwaarden zou JISTARC nationaal zonder specifieke juridische grondslag mogen opereren (o.a. na besluit van MinDef en als er geen andere rechten worden geschonden). Ik vraag mij af of in door CLAS genoemd geval aan deze voorwaarden voldaan wordt. Ik zend de notitie van DJZ hierover als bijlage mee, onder paragraaf 5 worden deze voorwaarden genoemd.

Wellicht ter overvloede: Eerder deze week kreeg ik via de IWG Desinfo van de NCTV verzoek om te bezien of JISTARC de IWG zou kunnen ondersteunen met een social media analyse naar COVID-19 (min of meer hetzelfde als door CLAS voorgesteld wordt). Lettend op bovenstaande, heb ik bij [redacted] van DJZ uitgelopen of dit juridisch mogelijk is. Hij gaf aan dat de juridische basis voor zo'n inzet 'optimistisch uitgedrukt flinterdun' was.

Samengevat: JISTARC heeft de capaciteiten tot OSINT-ondersteuning bij bijvoorbeeld het identificeren van desinformatie, maar alvorens men deze inzet moet nagegaan worden of de juridische basis voor nationale inzet aanwezig is.

Hartelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted] BS/AL/HDB/Proj Off" [redacted]@mindef.nl>
Datum: woensdag 18 maart 2020 om 17:50:11
Aan: "[redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs" [redacted]@mindef.nl>
Cc: [redacted] BS/AL/HDB/ProjafdCHU" [redacted]@mindef.nl>, [redacted] BS/AL/HDB/Belmdwrs" [redacted]@mindef.nl>, [redacted] BS/AL/HDB/HDB VZML" [redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: Fwd: aantekening Covid-19 t.b.v. DBT

[redacted]
Zie opmerking Clas over desinfo en rol osint eenheid. Is jou bekend wat die club doet, en hoe er wordt gewerkt?

Van: "[redacted], CLAS" [redacted]@mindef.nl>
Datum: woensdag 18 maart 2020 om 17:33:30
Aan: "[redacted] BS/AL/HDB/HDB VZML" [redacted]@mindef.nl>, "[redacted]., BS/AL" [redacted]@mindef.nl>, "[redacted] BS/AL/HDB/Proj Off" [redacted]@mindef.nl>
Cc: "[redacted] BS/AL/HDBV/Dir K&I" <[redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: Re: aantekening Covid-19 t.b.v. DBT

Ha [redacted]

Prima nota.

Drie aanvullende punten (excuus dat ik ze niet al eerder aangaf):

- bij punt 2. van het advies zou je moeten toevoegen dat eventuele capabilities die gemoeid zijn met decentrale MB/MS - dus voor de VRs - worden afgezegend op het niveau LOT-C / TOC. Die waarborg voorkomt dat we gecommitteerd raken door inzet in het decentrale domein en als rijksdienst niet meer kunnen leveren wat we eigenlijk zouden moeten leveren. Niet voor niets zitten we in een GRIP 4/GRIP Rijk-situatie.

- bij de sporen die we voor Defensie onderkennen, zie ik de 'So What' en 'What Now'-vraag, gekoppeld aan de vaststellling dat wij een vitaal proces zijn voor de samenleving, niet zozeer uitgewerkt.

- de NCTV concentreert zich op 5 deelgebieden (en een 6e deelgebied begint in scope te raken). Misschien goed om die te noemen (1. IC-maatregelen, 2. Continuïteit van vitale processen, 3. Zorg voor kwetsbaren, 4. Overeind houden economie, 5. Maatregelen BES-eilanden en 6. Zorg voor een samenleving die weken/maanden thuis zit. Ik denk dat de nota aan waarde wint als je die gebieden toevoegt en constateert dat vooral bij 1., 2. en 5. Defensie nadrukkelijk in beeld komt. Voor 6. kunnen we overigens ook wat betekenen (bijvoorbeeld inzet OSINT-cie ter ondersteuning van de politie bij het identificeren van fake news op social media en bestrijding van de bronnen daarvan). Die planning loopt ook.

Tot zover

[redacted]

[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: "[redacted] BS/AL/HDB/HDB VZML" [redacted]@mindef.nl>
Datum: woensdag 18 maart 2020 om 17:04:35
Aan: [redacted] BS/AL" [redacted]@mindef.nl>, [redacted] BS/AL/HDB/Proj Off" [redacted]@mindef.nl>
Cc: [redacted] BS/AL/HDBV/Dir K&I" [redacted]@mindef.nl>, [redacted] CLAS" <[redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: Fwd: aantekening Covid-19 t.b.v. DBT

Ha [redacted]

In bijlage bijgestelde aantekening Covid-19 t.b.v. DBT.
CDS heeft niet gereageerd. Suggesties van [redacted] en DJZ zijn verwerkt.
Aangezien het in casu om een defensie-interne aantekening gaat, ben ik van mening, uiteraard indien jij akkoord bent, dat je hem in het DBT inbrengt.
Vr.gr. [redacted]

Van: [redacted]
Datum: woensdag 18 maart 2020 om 16:53:11
Aan: "[redacted] BS/AL/HDB/HDB VZML" [redacted]
Onderwerp: aantekening Covid-19 t.b.v. DBT

31

CLAS2020003902 / 18-3-2020

Koninklijke Landmacht

[redacted]

Ministerie van Defensie

STAF CLAS
DIRECTIE TRAINING & OPERATIES/AFDELING UITVOERING

Locatie
Utrecht - Kromhoutkazerne
Herculeslaan 1
Utrecht

Postadres
Postbus 90004
3509 AA UTRECHT
MPC 55A

Contactpersoon
[redacted]

nota

Datum
19 maart 2020

Onze referentie
CLAS 2020003902

Bij beantwoording, datum, onze referentie en onderwerp vermelden

1. Hierbij bied ik u de FRAGO 003 bij OPERATIEORDER 2020-710 (COVID-19) aan.
2. FRAGO 003 is een verbijzondering en aanvulling op FRAGO 002 OPERATIEORDER 2020-710 (COVID-19).
3. FRAGO 002 blijft daarmee van kracht inclusief de additionele opdrachten in deze FRAGO 003.
4. Ik verzoek u hiervan kennis te nemen en deze als zodanig uit te voeren.

Commandant Landstrijdkrachten
voor deze,
Directeur Training en Operaties

[redacted]

Brigadegeneraal [redacted]

[redacted]

Kopie Nr van kopieën
CLAS
UTRECHT
191200Lt MAR 20
CLAS 2020003902

FRAGORDER NO. 003 bij OPERATIEORDER 2020-710 (COVID-19)

Tijdzone: B

1. TOESTAND
   a. Eigen troepen
      (1) Zie bijlage X: PUBLIC AFFAIRS) `
      (2) Scenario's en inzetmogelijkheden zijn of worden ontwikkeld teneinde gereed te zijn voor eventuele inzet.
   b. Evaluatie commandant
      De crisis naar aanleiding van de COVID 19 raakt de gehele wereld en zo ook Nederland. Het CLAS heeft zich de afgelopen weken voorbereid om de eigen organsiatie tegen de effecten van het virus te beschermen en de Nederlandse autoriteiten te ondersteunen in deze enorme crisis. CLAS heeft op zeer goede wijze zijn interne processen aangepast aan de huidige omstandigheden om een goed common operational picture te verkrijgen en de command en control in goede banen te leiden.

2. OPDRACHT
   N/C

3. UITVOERING
   Oogmerk
   N/C

   a. Operatieconcept
      N/C
   b. 11/13/43X
      11/13/43X voorb en uitv, uiterlijk 6 april 2020, theoretisch en praktische voorbereiding van restcap OPLAN 10 teneinde voortzettingsvermogen CLAS te genereren.
   c. OOCL
      (1) Richt in en lever in DS aan TOC een Land Information Manoeuvre Centre (LIMC) om binnen de vigerende regelgeving en ICCW KMAR bij te dragen aan de SASU van CLAS teneinde een bijdrage te kunnen leveren aan civiele overheden.
      (2) Beschouw conform 80/20-aanwijzing welke functieopleidingen door dienen te gaan om essentiële functies van het CLAS doorgang te kunnen laten vinden en stem af met H-ACKL om zo uitbreiding van de pandemie te minimaliseren ten einde capaciteit voor civiele ondersteuning te waarborgen.
      (3) Lever 1 Sr Analist ter ondersteuning TOC/LOCC ten ondersteuning scenario ontwikkeling miv 180800Lt MAR 2020 duur TBD en lever ondersteuning voor het ACKL in de vorm van stoff Inlichtingen in de rang van Maj.
   d. OTCO
      OTCO beschouw conform 80/20-aanwijzing welke functieopleidingen door dienen te gaan om essentiële functies van het CLAS doorgang te kunnen laten vinden en stem af met H-ACKL om zo uitbreiding van de pandemie te minimaliseren ten einde capaciteit voor civiele ondersteuning te waarborgen.
   e. DGLC
      DGLC HRM wachtsteun in BRUNSSUM WACHTVERSTERKING DBBO ZUID te leveren per TBD.
   f. KCT
      N/C
   g. MATLOGCO
      N/C
   h. TOC
      TOC plan, coord en uitv operaties ihkv COVID 19.

i. Verzoek aan DOSCO
N/C

j. Verzoek aan DMO
N/C

k. Coördinerende bepalingen
(1) Ehdn dienen t.b.v. OPLAN10401, OPLAN 10 en OPLAN 13 de opgedragen aantallen specifiek in te vullen/aan te wijzen en geen generieke vulling aan te geven. Dit wordt in de SITREP A overzicht duidelijk gemeld.
(2) Bereikbaarheid gedurende het weekeinde:
(a) ACn dienen van 0700-1900 telefonisch bereikbaar te zijn en de MULAN mail uit te lezen. Het AC hoeft niet fysiek bemand te zijn. Dagelijkse rapportages dienen ook in het weekeinde te worden verstuurd.
(b) ACn dienen van 1900-0700 telefonische bereikbaarheid te garanderen.
(3) Werkbezoeken aan missies zijn niet meer toegestaan tenzij expliciet toestemming is verkregen via H-ACKL.
(4) Ehdn dienen dagelijks contact te houden met het personeel tot het niveau van de enkele man / vrouw ten einde enerzijds betrokkenheid bij de werknemers. En anderzijds op de hoogte te blijven van de situatie en kunnen een inschatting te maken van de psychologische staat van het personeel en eventuele noodzakelijke zorg inschakelen.
(5) Ehdn dienen noodzakelijke ondersteuning te blijven leveren teneinde huidige civiele werkzaamheden op kazernelocaties doorgang te laten vinden.
(6) Geneeskundige eenheden dienen ook in de functionele lijn de beschikbaarheid en inzetbaarheid dagelijkse rapporteren naar OOCL/C-400 Gnkbat, om inzicht te houden in deze cruciale en schaarse capaciteit. Daarbij is OOCL/C-400 Gnkbat direct aanspreekpunt voor deze functionele coördinerende lijn en stafarts OOCL is dit voor de stafartsen en equivalenten.

4. <u>LOGISTIEK</u>
a. Plan voor de logistiek
(1) Ehdn dienen naast de aanwezige OPLAN 10 - batch I voorraden geen extra voorraden aan te leggen tenzij hiertoe een specifieke opdracht is gegeven.
(2) Opgave van logistieke middelen in SITREP A zijn inzetbaar en bij inzet voorzien van chauffeur en/of bedienaar, update hiervan NLT 23-03-20 COB.

b. Materieellogistiek
(1) Onderhoud
Hrstcien dragen zorg voor inzetbaarheid en instandhouding materieel OPLAN10401, OPLAN 10 en OPLAN 13
(2) Verplaatsingen
(a) Sectie Verplaatsingen st CLAS is SPOC richting NMCC voor wijzigingen van tijdsvak (opschuiven oefendata) en annuleren reeds aangevraagde oefeningen.
(b) Alle ehdn dienen reeds aangevraagde transportopdrachten te heroverwegen en waar mogelijk te annuleren teneinde capaciteit niet onnodig vast te zetten.

c. Personeelslogistiek
(1) Personeelszorg
(a) Ziekmelding reservisten
De reservist meldt zich ziek bij zijn primaire commandant. De primaire commandant meldt de reservist ziek.
(b) In de dagelijkse SITREP overzicht inzetbaarheid personeel neemt de Commandant alleen het primair geplaatste personeel mee. Op deze wijze vindt er geen dubbeltelling van reservisten plaats.
(c) Reservisten die reeds ingepland stonden voor werkzaamheden welke nu niet doorgaan, worden maximaal 1 week doorbetaald.
(2) Operationele gezondheidszorg
Alle militairen dienen gebruik te maken van de militair geneeskundige dienst. Bij ziekte belt u altijd met een gezondheidscentrum van het EGB.

5. BEVELVOERING EN VERBINDINGEN
   a. Bevelvoering
      (1) C2-structuur
         (a) ACKL is centrale (crisis) HK van CLAS.
         (b) Nationale inzet conform regulier.
      (2) CP locaties
         (a) ACKL: KHK K10
         (b) TOC: BHK AC-10
   b. Verbindingen
      (1) CIS concept
         (a) Tijdens de uitvoering wordt gebruik gemaakt van Mulan
      (2) Op DTG 201300A mrt 20 zal D-T&O een conference call houden met de OCn teneinde een confirmation brief op FRAGO 003 te houden en de situatie te bespreken.
      (3) ACKL
         (a) Hfd ACKL [redacted]
         (b) MAILBOX ACKL [redacted]@mindef.nl
      (4) TOC
         (a) C-TOC [redacted]
         (b) MAILBOX TOC [redacted]@mindef.nl
      (5) Reports and returns
         (a) Rapporteer dagelijks aan het ACKL conform bijlage CC-3 ten einde een actueel overzicht te krijgen en te behouden.
         (b) Rapportages worden gemaild naar [redacted]@mindef.nl.
         (c) C-400 Gnkbat rapporteert de beschikbaarheid en inzetbaarheid van geneeskundige capaciteit naar Afd GZHZ.

Kennisgeving van ontvangst (KVO): aan ACKL

Waarmerking

[redacted]

Kolonel [redacted]

Commandant Landstrijdkrachten
Voor deze,

[redacted]

Bijlagen:

QQ (VERSCHIJNINGSVORM EN EINDEISEN)
X (PUBLIC AFFAIRS)
ZZ (VERZENDLIJST)

BIJLAGE QQ (O&T-AANWIJZING GEREEDSTELLING OPLAN10401 BB-TIN) bij FRAGORDER NO. 003 bij OPBEVEL NO. OPERATIEORDER 2020-710 (COVID-19)

Refertes:

A. OPLAN10401 Bewaken/Beveiligen bij Terrorisme in Nederland (ref BS2019020538)
B. CDS-aanwijzing A-700/1 Gereedstelling individuele militairen.
C. Partieel bevel 2019-902 (opleiden en trainen NATRES tbv OPLAN10401 BB-TIN) van C-LAS (ref CLAS2019009084)

1. Algemeen

a. Deze aanwijzing is bedoeld om personeel theoretisch voor te bereiden op een inzet in het kader van OPLAN10401 BB-TIN en is onderdeel van het kwalificatietraject BB-TIN.
b. Het optreden in het civiele domein maakt het noodzakelijk om de in te zetten eenheden specifiek voor OPLAN 10401 gereed te stellen.
c. Lessons learned vanuit het buitenland maar ook ervaring opgedaan bij eerdere gelijksoortige inzet ten behoeve van de KMar op Schiphol en diverse opleidingen, trainingen en oefeningen in het kader van BB-TIN hebben aangetoond dat militairen naast initiële basisvaardigheden ook aanvullende kennis en vaardigheden moeten beheersen. I.v.m. het ontwikkelen van een specifieke O&T-module BB-TIN is het noodzakelijk aan te geven aan welke (O&T) eisen personeel van pelotons BB moet voldoen.
d. CLAS heeft de (basis- en aanvullende) OG-eisen1 vertaald in een kwalificatie-traject wat is vastgelegd in O&T-draaiboek "Bewaken en Beveiligen TIN". Met deze kwalificatie is (juridisch) geborgd dat CLAS-personeel gereed is voor inzet.
e. Dit draaiboek inclusief ondersteunende leermiddelen en achtergrondinformatie is beschikbaar op de SWR: OPLAN 10401 TIN CLAS DT&O - OPLEIDEN & TRAINEN
f. Deze bijlage geeft aan op welke onderwerpen personeel van combat- en combat support eenheden zich theoretisch kan voorbereiden.
g. Op dit moment heeft binnen CLAS een gedeelte van het NATRES-personeel reeds een kwalificatietraject inclusief retentie uitgevoerd.
h. Staf CLAS/DT&O/KDNR zal met A&A de eenheden ondersteunen. Zij kunnen SMO's en instructeurs adviseren en hebben ook een overzicht van gekwalificeerde instructeurs (veelal Natres) die de eenheden ter ondersteuning zouden kunnen inzetten.

2. Theoretische voorbereiding

a. Aan de hand van documenten, presentaties en verwijzingen naar de diverse e-learning kunnen de volgende onderwerpen bestudeerd danwel met (afstands)onderwijs gegeven worden:
   (1) Individueel opleiden:
      (a) Schutterskwalificatie: E-learning persoonlijk wapen Colt C7/C8 en/of Glock
      (b) E-learning Predicitve Profiling
      (c) E-learning NATOPS
      (d) Bevoegdheden
      (e) Proportionaliteit (IK2-8)
      (f) Militaire Basis Vaardigheden cfm CDS-aanwijzing A-700/1 gereedstelling individuele militairen.
      (g) Bejegening
   (2) Geïntegreerd trainen:
      (a) Roadblock
      (b) Ring 2 Statisch
      (c) Praktijkfilms geïntegreerd optreden (tbv beeldvorming wijze van optreden)

1 (OG) = (PG) + (MG) + Geoefendheid (GO).

(3) Pelotonsgewijs gereedstellen
(a) Film operationeel concept
(b) E-learning Porto Gewoon tbv bediening C2000
(c) Juridisch kader
(d) Presentatie BE/HRB

3. Praktische voorbereiding

a. Aan de hand van lesplannen en lesaanwijzingen kunnen de volgende onderwerpen geïnstrueerd worden:
(1) Geoefend zijn in het optreden in een controlepost cfm:
(i) HB 7-13 (Infanteriegroep) Hoofdstuk 7.4.
(ii) HB 7-50 (Handboek NATRES) Hoofdstuk 2 sectie 11.
(2) Geoefend zijn in BB-taken cfm HB 7-50 sectie 4 en 5.
(3) Geoefend zijn in bejegening (Roos van Leary)

b. Bij de volgende onderwerpen moet in verband met hun specifieke omstandigheden de instructie gegeven worden door instructeurs die het kwalificatietraject BB-TIN al hebben doorlopen:
(1) Geoefend zijn in het in de context van het uitvoeren van BB-taken onder bevel van NP/KMar integraal kunnen toepassen van:
(i) de bevoegdheden cfm art 58 politiewet
(ii) geweldgebruik cfm de IK2-8
(iii) Bejegening.
(iv) *Predicitive Profiling* (normbeeld observeren en uitvoeren security questioning).
(v) Omgang met de media (IK 1251).
(2) Geoefend zijn in TFC/ZHKH bij geïntegreerd optreden BB-TIN (indien men toch onderdeel wordt van een aanslag).
(3) Het in (samengesteld) organiek verband (waar mogelijk geïntegreerd met BE-NP/HRB-KMar) hebben getraind van realistische scenario's.

BIJLAGE X (PUBLIC AFFAIRS) bij FRAGORDER NO. 003 bij OPBEVEL NO. OPERATIEORDER 2020-710 (COVID-19)

Refertes: Memo BS 2020004757 (Reguliere communicatie tijdens coronacrisis)

Tijdzone: B

1. TOESTAND
   Zie rompbevel

2. OPDRACHT
   Zie rompbevel

3. UITVOERING
   a. Communicatieorganisatie
      (1) DCO voert de regie op de corporate communicatie. DCO is vertegenwoordigd in het DOPS CAT en Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie.
      (2) Woordvoeringslijnen worden Rijksbreed afgestemd.
      (3) DCO is primair verantwoordelijk voor externe communicatie en zij houden de centrale Defensie intranet pagina *up to date*.
      (4) Defensiestaf / DOPS verzorgt de berichtgeving naar missiegebieden.
      (5) Vragen van de media worden doorgezet naar de afdeling communicatie Staf CLAS.
      (6) Staf CLAS / DT&O voert de regie op lijncommunicatie richting de CLAS eenheden. Dit betreft hoofdzakelijk operationele aanwijzingen en periodieke updates. Parallel informeert Staf CLAS / Communicatie de secties communicatie van de eenheden.
      (7) De commandant is het eerste aanspreekpunt binnen de eigen eenheid voor meldingen van ziekteverschijnselen van individuele medewerkers. De commandant informeert vervolgens de directe werkomgeving/eenheid van de medewerker, zonder daarbij in detail te treden over de identiteit van de medewerker (anonimiseren). Dit dient te worden vergezeld met informatie over wat nu verder gaat gebeuren en instructie over hoe verder te handelen. Noot: In sommige gevallen moet er breder geïnformeerd worden dan alleen de eigen eenheid, denk bijvoorbeeld aan DBBO, Paresto, VEVA.
      (8) De commandant informeert via de medische lijn Staf CLAS / GZHZ over meldingen.
   b. Communicatiedoelen
      (1) Het tijdig en eenduidig informeren van individuele medewerkers en commandanten over ontwikkelingen rond COVID-19 en voorzorgsmaatregelen zodat continuering van bedrijfsprocessen binnen CLAS gewaarborgd blijft.
      (2) Het informeren van externe doelgroepen zoals opinieleiders en de Nederlandse samenleving over de reguliere bedrijfsvoering van CLAS en de impact die de COVID-19 maatregelen hebben op de eenheden van de landmacht..
   c. Communicatiemiddelen
      (1) Informatie wijzigt dagelijks. Ter bevordering van de eenduidigheid en tijdigheid wordt generieke COVID-19 informatie geclusterd op één plek: http://intranet.mindef.nl/dosco/divisie_defensie_gezondheidszorg_organisatie/Startpagina_Gezondheidszorg/geneeskundige_themas/preventie_public_health/Coronavirus.aspx
      (2) Plaatsing van intranetberichten geschiedt tussen 07.00 en 19.00 uur.
          Op deze Defensie intranet site zijn factsheets, flyers en posters met b.v. nadere instructies te vinden.
      (3) Nieuwsberichten op de Defensie intranetpagina worden standaard doorgeplaatst naar de portalen van de Defensieonderdelen.
      (4) Bij uitzonderlijke situaties (denk hierbij aan grootschalige besmetting) wordt door C-LAS een "mail to all CLAS-users" gebruikt.
      (5) Leidinggevenden kunnen vragen stellen aan CEAG: [redacted]@mindef.nl.

(6) Frequently Asked Questions worden bijgewerkt door CEAG.

d. Externe communicatie
   (1) Communicatie over reguliere bedrijfsvoering wordt voortgezet.
   (2) Deze communicatie moet feitelijk van aard zijn en gepast. De informatieplicht die defensie heeft richting het publiek is hierin leidend. Reguliere bedrijfsvoering is: Werkbezoeken, (kleinere) oefeningen, impact van COVID-10 op de eenheid (b.v. sfeerbeelden van dat het is stil is op kazernes, mensen thuis werken, extra sportlessen die worden gegeven, mensen hun e-learning MBV doen etc.). Normale bedrijfsvoering is niet: Eenheden die zich aan het voorbereiden zijn op inzet rond COVID-19.
   (3) Communicatie-uitingen gerelateerd aan inzet vanwege COVID-19 moeten worden voorgelegd aan DCO via de afdeling communicatie CLAS.
   (4) Berichtgeving over COVID-19 heeft voorrang op reguliere berichten.
   (5) Eventuele besmettingen medewerkers worden (in verband met de privacy) niet extern gecommuniceerd, enkel via de officiële (medische) lijn richting RIVM. Indien er meerdere gevallen van besmetting zijn en dit een omvangrijke impact heeft op de bedrijfsvoering, wordt een nieuwe afweging gemaakt.

e. Interne communicatie
   (1) Interne communicatie moet erop gericht zijn medewerkers te informeren.
   (2) Zowel bij inzet, als niet-inzet draagt interne communicatie bij aan het beperken van de gevolgen van COVID-19.
   (3) Bij inzet waarbij militairen in het publieke domein worden ingezet worden zij van tevoren voorzien van communicatierichtlijnen en kernboodschappen.

f. Lijn van woordvoering algemeen
   (1) Het COVID-19 virus verspreidt zich verder in NLD. Defensie volgt de richtlijnen van Rijksbrede bestuurlijke en medische autoriteiten. Voor Defensie bekrachtigt het CEAG de adviezen van het RIVM en geeft advies aan Defensiepersoneel. De Koninklijke Landmacht blijft de crisis vanzelfsprekend nauwgezet volgen.
   (2) Defensie doet geen externe meldingen over individuele gevallen. Evt. besmettingen worden via de officiële lijn aan het RIVM gemeld. Deze worden dagelijks meegenomen in de nationale (collectieve) meldingen.
   (3) De lijnen van woordvoering worden aangepast als de situatie daarom vraagt.

g. Lijn van woordvoering inzet
   (1) Defensie en CLAS staan altijd klaar om civiele autoriteiten te ondersteunen. Defensie houdt rekening met verschillende scenario's en staat in nauw contact met de civiele autoriteiten. Defensie gaat niet verder in op deze scenario's.
   (2) Defensie houdt hierbij rekening met uiteenlopende scenario's, zoals opvang, transport en distributie, geneeskundige steun en geniecapaciteit.
   (3) Defensie kan ook de politie ondersteunen bij het handhaven van de openbare orde. Dat is op dit moment niet aan de orde.
   (4) Op dit moment zijn de civiele autoriteiten goed in staat de crisis te adresseren.

h. Lijn van woordvoering missies en personeel in buitenland
   (1) Ook buiten Nederland is de invloed van COVID-19 groot. De lopende buitenlandse missies van Defensie worden geraakt door de wereldwijde pandemie.
   (2) Defensie houdt de situatie in de uitzendgebieden nauwlettend in de gaten, in overleg met het RIVM, onze lokale artsen, het Ministerie van Buitenlandse Zaken en onze internationale partners ter plaatse.
   (3) Veel landen waar Defensie actief is kondigen maatregelen af om de verspreiding van het virus tegen te gaan.
   (4) Defensie staat in nauw contact met het uitgezonden personeel en overlegt welke invloed dit heeft op de inzet van onze militairen.
   (5) De maatregelen vragen veelal aanpassingen aangaande het in-en uitroteren (inclusief verlofreizen) van de ingezette militairen. Defensie bekijkt hoe hier maatwerk kan worden geleverd.

(6) Voor de missiegebieden en in Europa worden de maatregelen van het gastland (Host Nation), de leidende coalitiepartner (Lead Nation) en de NAVO partner gevolgd. In sommige missiegebieden en NAVO-landen worden bepaalde militaire processen gelimiteerd om verdere verspreiding van het virus te voorkomen. NLD militairen ter plaatse volgen deze richtlijnen. Nederlandse militaire activiteiten in Noord Italië waren beperkt en zijn intussen geheel gestopt. De voor april en mei geplande rotaties van eenheden naar missiegebieden worden nauwgezet gevolgd en gaan tot nader order door.

(7) Er is op dit moment geen reden om ons extra zorgen te maken over militairen in het buitenland, zo lang zij zich niet bevinden in de hoog risicogebieden die het RIVM aangeeft. Militairen in het buitenland hebben altijd toegang tot medische zorg. Indien militairen gezondheidsklachten krijgen, dan kunnen zij zich tot hun lokale arts wenden. Dat geldt ook voor COVID-19. Voor militairen in het buitenland gelden dezelfde preventieve maatregelen als hier in Nederland, waarbij hygiëne het sleutelwoord is. Daar wordt actief op gewezen.

4. LOGISTIEK
Zie rompbevel

5. BEVELVOERING EN VERBINDINGEN
a. Bevelvoering
Zie rompbevel.
b. Verbindingen
Hfd Afd Communicatie CLAS [redacted]
Plv Hfd Afd Communicatie
Woordvoerder van dienst CLAS
DOPS/CAT DCO
Woordvoerder van dienst DCO
ACKL mailbox [redacted] @mindef.nl

BIJLAGE ZZ (VERZENDLIJST) bij FRAGORDER NO. 003 bij OPBEVEL NO. OPERATIEORDER 2020-710 (COVID-19)

Eenheid

C-11LMB
C-13LTBRIG
C-43MECHBRIG
C-OOCL
C-OTCO
C-DGLC
C-KCT
C-MATLOGCO
SNO (NL) 1 (GE/NL) CORPS

cKAB CLAS
D-M&D
D-P&O
H-Afd F&C
H-S&P
H-AO
H-Bur Res
H-AI
C-PLC
C-TGTF

In afschrift aan
CDS
C-CZSK
C-CLSK
C-KMAR
D-DOSCO
D-DMO

Gebruik OSINT door operationele eenheden DJZ-april 2019

In deze toelichting wordt een globaal overzicht gegeven van de mogelijkheden voor het verzamelen van gegevens over personen uit open bronnen (OSINT) door operationele eenheden. Het overzicht is niet volledig, maar beoogt een toelichting te geven op veel gestelde vragen en misvattingen over het gebruik van OSINT.

Algemeen
Het feit dat je als privépersoon vrijelijk mag zoeken in open bronnen betekent niet dat je dat als overheid ook mag. Het verzamelen (en anderszins verwerken) door de overheid van gegevens over personen (persoonsgegevens) uit open bronnen zoals sociale media en het internet, is vrijwel altijd een inmenging in het recht op eerbiediging van privéleven en vereist daarom een wettelijke grondslag. Dit vloeit voort uit het legaliteitsbeginsel, de grondwet en mensenrechtenverdragen. De grondslag voor het verzamelen van persoonsgegevens uit open bronnen kan gevonden worden in een (operationele) taak in combinatie met een daarvoor gegeven wettelijke bevoegdheid.
Voor de opsporing is dit bijvoorbeeld geregeld in de Politiewet en het Wetboek van Strafvordering. Voor de inlichtingendiensten is de taak en de bevoegdheid voor zowel het niet-stelselmatig als het stelselmatig[1] verzamelen van gegevens over personen uit open bronnen gereguleerd in de WIV 2017.

OSINT bij Defensie
Defensie heeft geen algemene wettelijke taak en bevoegdheid om persoonsgegevens uit open bronnen te verzamelen zoals Justitie en de inlichtingendiensten dat -zoals hierboven beschreven- wel hebben.

Een zelfstandige grondslag (taak en bevoegdheid) voor Defensie voor het verzamelen (en anderszins verwerken) van persoonsgegevens uit open bronnen (bijvoorbeeld ten behoeve van inlichtingen) kan alleen bestaan indien eenheden daadwerkelijk zijn ingezet (voor meer hierover, zie het kopje 'operationele inzet' hieronder).

Voor het verzamelen van persoonsgegevens uit openbronnen als activiteit in de (vredes)bedrijfsvoering, bijvoorbeeld tijdens een training of oefening, bestaat geen taak noch een bevoegdheid (voor meer hierover, zie het kopje '(vredes)bedrijfsvoering' hieronder).

Operationele inzet
Het verzamelen van persoonsgegevens uit open bronnen ten behoeve van de operationele inzet onder aansturing van de CDS is mogelijk als en voor zover het mandaat en de grondslag voor de operatie dat toestaat.
Een eventuele taak voor het verzamelen van persoonsgegevens uit open bronnen tijdens operationele inzet moet gebaseerd kunnen worden op een politiek mandaat voor de specifieke operatie.
Een eventuele bevoegdheid voor het verzamelen van persoonsgegevens uit open bronnen moet in dat geval gebaseerd kunnen worden op de (internationaalrechtelijke) grondslag voor de betreffende operationele inzet. Dat kan een daartoe autoriserende Veiligheidsraadresolutie zijn of een daartoe autoriserende instemming van het gastland. De reikwijdte van een eventuele bevoegdheid zal per operatie beoordeeld moeten worden. Daarbij spelen ook de vereisten van noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit een belangrijke rol.
Als er voor een specifieke operatie een taak en een bevoegdheid is voor het verzamelen (of anderszins verwerken) van persoonsgegevens uit open bronnen, is op deze gegevensverwerking bovendien de AVG en de RGMO van toepassing.

---

[1] Het verzamelen van gegevens is stelselmatig, indien een min of meer volledig beeld van bepaalde aspecten van het privéleven van een persoon wordt verkregen, bijvoorbeeld de contacten van een persoon. Gelet op de rechtspraktijk is er al snel sprake van stelselmatig verzamelen.

(Vredes)bedrijfsvoering
Voor het verzamelen van persoonsgegevens uit open bronnen als activiteit in de (vredes)bedrijfsvoering, waaronder bijvoorbeeld ook opleiden en trainen verstaan moet worden, bestaat geen wettelijke grondslag.
Het verwerken van persoonsgegevens ten behoeve van de (vredes)bedrijfsvoering is alleen mogelijk voor zover dat is toegestaan op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. De mogelijkheden daarvoor zijn onder de AVG zeer beperkt. Voor het stelselmatig verzamelen van gegevens over personen uit open bronnen bestaat in dit kader in ieder geval geen mogelijkheid.

Het gebruik van open bronnen voor de reguliere taakuitoefening ((vredes)bedrijfsvoering of operationele inzet) van een eenheid waarbij geen persoonsgegevens verzameld worden, is toegestaan; daarvoor is geen specifieke bevoegdheid nodig.

(Sociale) Media monitoring
Als er alleen geaggregeerde niet tot personen herleidbare gegevens van sociale media verzameld worden, is er geen specifieke bevoegdheid nodig. Er zal echter al snel sprake zijn van het verwerken van persoonsgegevens, bijvoorbeeld indien een (letterlijke) tekst van een bericht wordt overgenomen.

Bijstand
Inzet van de krijgsmacht op grond van bijstand valt buiten het bestek van deze toelichting. In geval van bijstand kan onder gezag en op aanwijzing van de civiele autoriteit gebruik worden gemaakt van de eigen bevoegdheden van die civiele autoriteit. Inzet in bijstand kan geen bevoegdheden opleveren die de civiele autoriteit zelf (ook) niet heeft; de politie kan dus niet opdracht geven tot iets waartoe de politie zelf (ook) niet bevoegd is.

Juridisch advies
Zoals in de inleiding is aangegeven, is het bovenstaande overzicht niet volledig, maar beoogt het een toelichting te geven op veel gestelde vragen en misvattingen over het gebruik van OSINT. Het is geen vervanging voor juridisch advies. Het is daarom raadzaam altijd het advies van de (militair) juridisch adviseur in te winnen voordat gegevens over personen uit open bronnen verzameld gaan worden.

Gebruik OSINT door operationele eenheden DJZ-april 2019

In deze toelichting wordt een globaal overzicht gegeven van de mogelijkheden voor het verzamelen van gegevens over personen uit open bronnen (OSINT) door operationele eenheden. Het overzicht is niet volledig, maar beoogt een toelichting te geven op veel gestelde vragen en misvattingen over het gebruik van OSINT.

Algemeen

Het feit dat je als privépersoon vrijelijk mag zoeken in open bronnen betekent niet dat je dat als overheid ook mag. Het verzamelen (en anderszins verwerken) door de overheid van gegevens over personen (persoonsgegevens) uit open bronnen zoals sociale media en het internet, is vrijwel altijd een inmenging in het recht op eerbiediging van privéleven en vereist daarom een wettelijke grondslag. Dit vloeit voort uit het legaliteitsbeginsel, de grondwet en mensenrechtenverdragen. De grondslag voor het verzamelen van persoonsgegevens uit open bronnen kan gevonden worden in een (operationele) taak in combinatie met een daarvoor gegeven wettelijke bevoegdheid.
Voor de opsporing is dit bijvoorbeeld geregeld in de Politiewet en het Wetboek van Strafvordering. Voor de inlichtingendiensten is de taak en de bevoegdheid voor zowel het niet-stelselmatig als het stelselmatig[1] verzamelen van gegevens over personen uit open bronnen gereguleerd in de WIV 2017.

OSINT bij Defensie

Defensie heeft geen algemene wettelijke taak en bevoegdheid om persoonsgegevens uit open bronnen te verzamelen zoals Justitie en de inlichtingendiensten dat -zoals hierboven beschreven- wel hebben.

Een zelfstandige grondslag (taak en bevoegdheid) voor Defensie voor het verzamelen (en anderszins verwerken) van persoonsgegevens uit open bronnen (bijvoorbeeld ten behoeve van inlichtingen) kan alleen bestaan indien eenheden daadwerkelijk zijn ingezet (voor meer hierover, zie het kopje 'operationele inzet' hieronder).

Voor het verzamelen van persoonsgegevens uit openbronnen als activiteit in de (vredes)bedrijfsvoering, bijvoorbeeld tijdens een training of oefening, bestaat geen taak noch een bevoegdheid (voor meer hierover, zie het kopje '(vredes)bedrijfsvoering' hieronder).

Operationele inzet

Het verzamelen van persoonsgegevens uit open bronnen ten behoeve van de operationele inzet onder aansturing van de CDS is mogelijk als en voor zover het mandaat en de grondslag voor de operatie dat toestaat.
Een eventuele taak voor het verzamelen van persoonsgegevens uit open bronnen tijdens operationele inzet moet gebaseerd kunnen worden op een politiek mandaat voor de specifieke operatie.
Een eventuele bevoegdheid voor het verzamelen van persoonsgegevens uit open bronnen moet in dat geval gebaseerd kunnen worden op de (internationaalrechtelijke) grondslag voor de betreffende operationele inzet. Dat kan een daartoe autoriserende Veiligheidsraadresolutie zijn of een daartoe autoriserende instemming van het gastland. De reikwijdte van een eventuele bevoegdheid zal per operatie beoordeeld moeten worden. Daarbij spelen ook de vereisten van noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit een belangrijke rol.
Als er voor een specifieke operatie een taak en een bevoegdheid is voor het verzamelen (of anderszins verwerken) van persoonsgegevens uit open bronnen, is op deze gegevensverwerking bovendien de AVG en de RGMO van toepassing.

---

[1] Het verzamelen van gegevens is stelselmatig, indien een min of meer volledig beeld van bepaalde aspecten van het privéleven van een persoon wordt verkregen, bijvoorbeeld de contacten van een persoon. Gelet op de rechtspraktijk is er al snel sprake van stelselmatig verzamelen.

(Vredes)bedrijfsvoering
Voor het verzamelen van persoonsgegevens uit open bronnen als activiteit in de (vredes)bedrijfsvoering, waaronder bijvoorbeeld ook opleiden en trainen verstaan moet worden, bestaat geen wettelijke grondslag.
Het verwerken van persoonsgegevens ten behoeve van de (vredes)bedrijfsvoering is alleen mogelijk voor zover dat is toegestaan op grond van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. De mogelijkheden daarvoor zijn onder de AVG zeer beperkt. Voor het stelselmatig verzamelen van gegevens over personen uit open bronnen bestaat in dit kader in ieder geval geen mogelijkheid.

Het gebruik van open bronnen voor de reguliere taakuitoefening ((vredes)bedrijfsvoering of operationele inzet) van een eenheid waarbij geen persoonsgegevens verzameld worden, is toegestaan; daarvoor is geen specifieke bevoegdheid nodig.

(Sociale) Media monitoring
Als er alleen geaggregeerde niet tot personen herleidbare gegevens van sociale media verzameld worden, is er geen specifieke bevoegdheid nodig. Er zal echter al snel sprake zijn van het verwerken van persoonsgegevens, bijvoorbeeld indien een (letterlijke) tekst van een bericht wordt overgenomen.

Bijstand
Inzet van de krijgsmacht op grond van bijstand valt buiten het bestek van deze toelichting. In geval van bijstand kan onder gezag en op aanwijzing van de civiele autoriteit gebruik worden gemaakt van de eigen bevoegdheden van die civiele autoriteit. Inzet in bijstand kan geen bevoegdheden opleveren die de civiele autoriteit zelf (ook) niet heeft; de politie kan dus niet opdracht geven tot iets waartoe de politie zelf (ook) niet bevoegd is.

Juridisch advies
Zoals in de inleiding is aangegeven, is het bovenstaande overzicht niet volledig, maar beoogt het een toelichting te geven op veel gestelde vragen en misvattingen over het gebruik van OSINT. Het is geen vervanging voor juridisch advies. Het is daarom raadzaam altijd het advies van de (militair) juridisch adviseur in te winnen voordat gegevens over personen uit open bronnen verzameld gaan worden.

[redacted]

Van: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I
Verzonden: donderdag 19 maart 2020 10:11
Aan: [redacted]., CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ
CC: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I; [redacted], CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I
Onderwerp: Opdracht C-LAS TOC inzake inlichtingen verzamelen uit sociale media mbt Corona virus
Bijlagen: Scan_02_20_2016_44_40.pdf; Gebruik OSINT door operationele eenheden-DJZ-april 2019.pdf

[redacted]

Hieronder de highlights uit de wet:

- Het feit dat je als privépersoon vrijelijk mag zoeken in open bronnen betekent niet dat je dat als overheid ook mag. Het verzamelen door de overheid (CLAS/TOC) van gegevens over personen (persoonsgegevens) uit open bronnen zoals sociale media en het internet, is vrijwel altijd een inmenging in het recht op eerbiediging van privéleven en vereist daarom een wettelijke grondslag.

- Het betreft daarnaast de vergaring van bijzondere persoonsgegevens, te weten medische gegevens, die bijzondere bescherming verkrijgen in de wet (in de AVG, WvSv en de Politiewet);

- De grondslag voor het verzamelen van persoonsgegevens uit open bronnen kan gevonden worden in een (operationele) taak in combinatie met een daarvoor gegeven wettelijke bevoegdheid: **De krijgsmacht (CLAS) heeft geen eigen bevoegdheden.**

- NATOPS: In geval van bijstand kan onder van de civiele autoriteit gebruik worden gemaakt van de
  eigen bevoegdheden van die civiele autoriteit. Inzet in bijstand kan geen bevoegdheden opleveren die
  de civiele autoriteit zelf (ook) niet heeft; politie/justitie kan dus niet opdracht geven tot iets waartoe de
  politie zelf (ook) niet bevoegd is. Voor de opsporing is dit bijvoorbeeld geregeld in de Politiewet en het Wetboek van Strafvordering.

- Voor de inlichtingendiensten is de taak en de bevoegdheid voor zowel het niet-stelselmatig als het
  stelselmatig verzamelen van gegevens over personen uit open bronnen gereguleerd in de WIV 2017. Zie ook de SG A974.

  De Regeling gegevensbescherming militaire operaties (RGMO) die bepalingen uit de AVG opzij kan zetten na opdracht regering/ CDS, is gericht op missies, en niet op Natops.

Bron (in bijlagen):
Nota Militaire inzet zonder specifieke juridische grondslag DJZ-januari 2020
Nota Gebruik OSINT door operationele eenheden DJZ-april 2019

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Kabinet Commandant Landstrijdkrachten
Koninklijke Landmacht
Ministerie van Defensie
Kromhoutkazerne | Herculeslaan 1 | Utrecht [redacted]

Postbus 90004 | 3509 AA | Utrecht | MPC 55A

MDTN [redacted]
T [redacted]
M [redacted]
E [redacted]**@mindef.nl**

[redacted]

Van: [redacted], CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I
Verzonden: donderdag 19 maart 2020 10:41
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV
CC: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I
Onderwerp: Fwd: social media

Zie hieronder: svp vertrouwelijk behandelen

Van: [redacted] CLAS/ST CLAS/DIR T&O" [redacted] @mindef.nl>
Datum: donderdag 19 maart 2020 om 10:22:25
Aan: "[redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ" [redacted] @mindef.nl>, [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB" [redacted] @mindef.nl>
Cc: "[redacted], CLAS/ST CLAS/DIR T&O/AFD UITV" [redacted] @mindef.nl>, [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I" [redacted] @mindef.nl>, [redacted], CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I" [redacted] @mindef.nl>, [redacted] CLAS/ST CLAS/DIR T&O" [redacted] @mindef.nl>, [redacted] CLAS/ST CLAS/DIR T&O" [redacted] @mindef.nl>
Onderwerp: RE: social media

[redacted]

Waarschuwing is zeer terecht. Maar weet dat we daarom bezig zijn aansluiting te zoeken bij Nationale Politie/KMar om zeker te stellen dat e.e.a. juridisch mogelijk is. Er zal niet zonder juridische dekking worden geopereerd.

Mijn beeld is overigens dat JZ hierbij is aangehaakt.

@CS TOC, [redacted]: bewaak de juridische afdekking aub die randvoorwaardelijk is hiervoor.

Groet, [redacted]

From: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ
Sent: donderdag 19 maart 2020 10:14
To: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB
Cc: [redacted] CLAS/ST CLAS/DIR T&O; [redacted] CLAS/ST CLAS/DIR T&O/AFD UITV; [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I; [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I
Subject: social media
Importance: High

Hallo [redacted]

Ik denk dat we even moeten overleggen. Ik hoor (of dat juist is weet ik niet) dat Art. 11 [redacted]

Momenteel laat ik binnen mijn sectie wat nadere informatie opstellen, die ik asap zal nasturen.

Groet,
[redacted]

[redacted]

Van: [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC/109OSINT
Verzonden: donderdag 19 maart 2020 09:06
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV
CC: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I
Onderwerp: Social media assessment corona
Bijlagen: Gebruik OSINT door operationele eenheden-DJZ-april 2019.pdf; DJZ-Inzet zonder specifieke juridische grondslag-januari 2020.pdf

[redacted]

Gister ben ik op verzoek var[redacted]JISTARC naar het TOC (tactisch operationeel centrum) in Amersfoort afgereisd.
Daar is mij gevraagd door de [redacted] TOC [redacted] om voor C-LAS een social media assessment te maken.
Hierin diende ik aan te geven welke zaken er relevant zijn voor C-LAS betreffende de Corona crisis.

Ik ging ervanuit dat het TOC in het kader van militaire bijstand de locale autoriteiten ondersteund. Echter deze hangt onder het CLAS.
De uitdaging is dat ik dan persoonsgegevens ga verwerken waarvoor ik geen wettelijke grondslag heb en wat volgens de AVG niet mag. Als je op internet met (social) media werkt ga je onherroepelijk tegen persoonsgegevens aanlopen.

Er zijn wel opties om wel mandaat te krijgen namelijk een verzoek om militaire bijstand vanuit de politie. Zo kunnen we onder de politiewet persoonsgegevens verwerken. Wij zijn erg gemotiveerd om een bijdrage te leveren aan het bestrijden van de gevolgen van de Corona crisis.
Als 109 dit werk zonder mandaat doet overtreden we de wet en is er volgens mij een groot afbreukrisico.

Ik verzoek u mijn verhaal te verifiëren eventueel mandaat te regelen en anders de juridisch adviseur van C-LAS hierover te informeren.

Bijgevoegd 2 stukken van DJZ die mijn verhaal onderbouwen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Joint ISTAR Commando
Ministerie van Defensie
Luitenant-kolonel Tonnet Kazerne | Eperweg 141 | 8084 HE | 't-Harde | Gebouw 73 | Kamernummer [redacted]
Postbus 1000 | 8084 ZX | 't-Harde | MPC 35A
M [redacted]
[redacted]@mindef.nl

[redacted]

Van: [redacted] BS/AL/DS/DOPS/J1 PERS/UNTSO
Verzonden: vrijdag 20 maart 2020 12:44
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV
Onderwerp: Re: 109OSINTCie sentimentanalyse zonder persoonsgegevens

Zie hieronder mijn antwoorden.

Overigens vraag ik me hierbij wel weer af wat het waarom hiervan is. Wie heeft opdracht gegeven tot het uitvoeren van dergelijke activiteiten met welk doel? M.a.w. waar komt deze taak vandaan? Als wij denken bijstand te moeten verlenen in het nationale domein in deze tijd van crisis, dan hoort daar een specifieke taak met bij behorende bevoegdheden bij. Zolang dat er niet is houd je altijd van dit soort vragen, mag dit wel en wat als we nou de naam weg laten en wat als we nou alleen grote groepen mensen bekijken etc. etc. en blijf je altijd aanlopen tegen het gebrek aan bevoegdheden. Mijns inziens is het beter om gewoon goed de grondslag en bevoegdheden in te regelen d.m.w. bijv. een bijstandsverzoek, dan zijn al dit soort vragen meteen irrelevant.

Ik hoop dat je hier toch iets mee kunt, al weet ik dus t.a.v. het tweede punt ook niet zeker hoe het zit. Schroom niet om gewoon even met DJZ te bellen, dan zijn zij meteen op de hoogte van hetgeen er speelt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
.....
Hoofdkwartier OOCL — Bureau Juridische Zaken
Operationeel Ondersteuningscommando Land
Koninklijke Landmacht
Frank van Bijnenkazerne | Frankenlaan 70 | 7312 TG | Apeldoorn | [redacted]
Postbus 9019 | 7300 EA | Apeldoorn | MPC 39A
.....
MDTN [redacted]
T [redacted]
M [redacted]
[redacted]@mindef.nl (functioneel)
[redacted]@mindef.nl (persoonlijk)
www.landmacht.nl

Op maandag en dinsdag werkzaam vanaf de Tonnetkazerne in 't Harde.

Van: "[redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV"
[redacted]@mindef.nl>
Datum: vrijdag 20 maart 2020 om 10:05:30
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV"
[redacted]@mindef.nl>
Cc: "%HQ OOCL JZ, CLAS/OOCL/HQ/HQMGMT/JZ ADV"[redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: Fwd: 109OSINTCie sentimentanalyse zonder persoonsgegevens

Hoi [redacted]

Wat is jouw visie op onderstaande?

Met mijn minimale kennis en de korte omschrijving hieronder zou ik toch willen verdedigen dat in beide gevallen persoonsgegevens worden verwerkt... of zie jij dat anders?

Groet,

[redacted]

Van: "[redacted], CLAS/OOCL/JISTARC/106INLNCIE/A-ASIC" [redacted]@mindef.nl>
Datum: vrijdag 20 maart 2020 om 09:45:43
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV" [redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: 109OSINTCie sentimentanalyse zonder persoonsgegevens

Goedemorgen [redacted]

Op verzoek van de [redacted] stuur ik u een mailtje aangaande de mogelijkheid tot geaggregeerde analyse van sociale media, zonder daarbij expliciet persoonsgegevens te gebruiken.

Gister heb ik een inventarisatie gemaakt van verschillende mogelijkheden die 109 heeft om grootschalig te kijken naar het sentiment van een groep gebruikers van sociale media. Het is voor ons belangrijk om daarin helder te hebben wanneer we – juridisch gezien - wel en niet persoonsgegevens verwerken.

Uit deze inventarisatie zijn de volgende twee hypothetische situaties naar voren gekomen:

- Een commerciële service die sentiment analyse uitvoert op twitter berichten wordt gebruikt. De geleverde rapportage bevat geen persoonsgegevens. Zijn wij op dat moment persoonsgegevens aan het verwerken?

Op het moment dat wij een kant en klare rapportage van iemand ontvangen waarin geen gegevens staan die naar identificeerbare personen te zijn herleiden, dan verwerken we geen persoonsgegevens. Dit roep bij mij wel weer de vraag op welke commerciële service dit betreft en op welke grondslag zij dan die persoonsgegevens verwerken, ik kan me namelijk niet indenken dat dat wel in lijn is met de wetgeving..

- Een technisch hulpmiddel wordt als tussenoplossing gebruikt om de gebruikersnaam die aan een bericht gekoppeld is te blokkeren (door als het ware enkel het veld *inhoud* op te vragen). Dit bericht wordt vervolgens gescanned op bepaalde termen. Het bericht zelf wordt niet opgeslagen, enkel een waarde *positief, neutraal* of *negatief* wordt opgeslagen. Zijn wij op dat moment persoonsgegevens aan het verwerken?

Oei, dit vind ik een lastige, wellicht even aan [redacted] vragen?

Zou u hier meer duidelijkheid over kunnen verschaffen?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

.....

JISTARC / 109OSINTCIE /

Operationeel Ondersteuningscommando Land

Koninklijke Landmacht
Ministerie van Defensie

Bezoekadres | LTK [redacted]

Postadres | Postbus 1000 | 8084 ZX | 't Harde |

.....

T [redacted]

E [redacted]@mindef.nl

[redacted]

Van: [redacted], CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I
Verzonden: vrijdag 20 maart 2020 09:35
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV
CC: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I
Onderwerp: RE: social media

Hoi [redacted]

Zekerheidshalve ga ik vandaag eerst DJZ contacten, maar ik verwacht niet dat mijn antwoord – Jistarc is GEEN inlichingendienst onder WIV, en heeft derhalve geen wettelijke bevoegdheden om inbreuk te maken op de privacy en de AVG – zal wijzigen. Overigens: de KMar politietaak is een beperkte. Je hoort asap!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Kabinet Commandant Landstrijdkrachten
Koninklijke Landmacht
Ministerie van Defensie
Kromhoutkazerne | Herculeslaan 1 | Utrecht | [redacted]
Postbus 90004 | 3509 AA | Utrecht | MPC 55A

MDTN [redacted]
T [redacted]
M [redacted]
E [redacted]**@mindef.nl**

From: [redacted], CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV
Sent: vrijdag 20 maart 2020 09:31
To: [redacted], CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I
Cc: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV ; [redacted]., CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV
Subject: Re: social media

Goedemorgen [redacted]

Heb jij al wat meer informatie over de stavaza mbt steunverzoel van KMAR aan KL om onder de politiewet militaire bijstand te leveren? Ze plannen momenteel in Apeldoorn het activeren van het Land Information Manoeuvre Centre, onder ander tbv intell verzamelen op OpenSource bronnen en zoeken aansluiting bij de Politiewet...

Dank!

[redacted]

Van: [redacted], CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I" [redacted]@mindef.nl>
Datum: donderdag 19 maart 2020 om 10:41:07
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV" [redacted]@mindef.nl>
Cc: "[redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I" [redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: Fwd: social media

Zie hieronder: svp vertrouwelijk behandelen

[redacted]

Van: [redacted], CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I
Verzonden: vrijdag 20 maart 2020 15:19
Aan: [redacted], CLAS/ST CLAS/DIR T&O
Onderwerp: Fwd: Social media - Open Source Intell Collection

Beste [redacted]

Cfm afspraak hieronder mijn mailbericht (door [redacted] geforward).

Grt
[redacted]

Van: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I" <[redacted]@mindef.nl>
Datum: vrijdag 20 maart 2020 om 14:13:40
Aan: [redacted] CLAS/ST CLAS/DIR T&O" [redacted]@mindef.nl>, [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB" [redacted]@mindef.nl>, [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ" [redacted]@mindef.nl>, [redacted] CLAS/ST CLAS/DIR T&O/AFD UITV" [redacted]@mindef.nl>
Cc: "[redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I" [redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: Social media - Open Source Intell Collection

[redacted]

Gevoegd, naar aanleiding van contact [redacted] met [redacted], Directie Juridische Zaken, het antwoord op de vraag met betrekking tot de (on)mogelijkheden.
Met vriendelijke groet,
[redacted]

Sectie Juridische Zaken
Kabinet Commandant Landstrijdkrachten
Koninklijke Landmacht
Ministerie van Defensie
Kromhout Kazerne | Herculeslaan 1 | 3584 AB | Utrecht | [redacted]
Postbus 90004 | 3509 AA | Utrecht | MPC 55 A

MDTN [redacted]
T [redacted]
F [redacted]
GSM [redacted]
[redacted]@mindef.nl

From: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I
Sent: vrijdag 20 maart 2020 12:25
To: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV
Cc: [redacted], CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV ; [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV ; [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I ; [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I ; [redacted] CLSK/DHC/CS/H_IPC_A5/BLSO ; [redacted] BS/AL/DJZ/CI.

NTRH
Subject: RE: social media

[redacted]

Zojuist met [redacted], DJZ, contact gehad.
De lijn zoals eerder door mij en [redacted]-JZ CLAS gemaild is daarbij bevestigd.

Nogmaals, in een notedop:

- Een verzoek tot militaire bijstand van en aan de civiele autoriteiten, gericht aan een Opco zoals CLAS, verloopt via het Plein (MOD);
- De KMar is ingevolge de Politiewet 2012 niet bevoegd om zelf militaire bijstand aan CLAS vragen. Daarnaast is de politietaak van de KMar beperkt ingevolge art 4, lid 4 van de Politiewet 2012.
- In een voorkomend geval zal de politie, die onder het gezag van de burgemeester met de (nationale) handhaving van de openbare orde is belast, om militaire bijstand moeten vragen ogv art 58 Polwet, indien zij zelf niet (meer) in het gevraagde kan voorzien;
- Het 'checken van social media' brengt onvermijdelijk met zich mee het verwerken van persoonsgegevens, en dat raakt de privacy van burgers en daarmee het grondrecht vermeld in art 10 GW. Voor deze verwerking door CLAS (JISTARC) op grond van de 3e hoofdtaak van defensie is binnen het domein van Natops geen wettelijke basis voorhanden. De AIVD en de MIVD hebben die wettelijke basis wél onder de WIV 2017;
- Daarnaast druist die verwerking van (bijzondere, in dit geval medische) persoonsgegevens door CLAS in tegen het bepaalde in de Algemene gegevensverordening (AVG);
- Tot slot, de Regeling gegevensbescherming militaire operaties (RGMO) die bepaalde bepalingen uit de AVG opzij kan zetten, na opdracht van de regering/ CDS, is gericht op missies, en niet op militaire bijstand aan civiele autoriteiten binnen het Natops domein.

Op grond van het bovenstaande acht ik onderstaande, voorgenomen OpenSource intell collection door CLAS voorshands juridisch **niet** mogelijk.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

.....
Kabinet Commandant Landstrijdkrachten
Koninklijke Landmacht
Ministerie van Defensie
Kromhoutkazerne | Herculeslaan 1 | Utrecht | [redacted]
Postbus 90004 | 3509 AA | Utrecht | MPC 55A
.....
MDTN [redacted]
T [redacted]
M [redacted]
E [redacted]@mindef.nl

reeds beoordeeld 33

[redacted]

[redacted]

Van: [redacted], CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I
Verzonden: vrijdag 20 maart 2020 09:32
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV
CC: [redacted] BS/AL/DJZ/Cl. NTRH
Onderwerp: Fwd: Opzet nota OSINT
Bijlagen: 20200309 Concept nota OSINT JISTARC.docx

Ter info, nog in vergaande concept status en niet bedoeld voor verspreiding.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Hoofdkwartier OOCL — Bureau Juridische Zaken
Operationeel Ondersteuningscommando Land
Koninklijke Landmacht
Frank van Bijnenkazerne | Frankenlaan 70 | 7312 TG | Apeldoorn | [redacted]
Postbus 9019 | 7300 EA | Apeldoorn | MPC 39A

MDTN [redacted]
T [redacted]
M [redacted]
[redacted]@mindef.nl (functioneel)
[redacted]@mindef.nl (persoonlijk)
www.landmacht.nl

Op maandag en dinsdag werkzaam vanaf de Tonnetkazerne in 't Harde.

Van: "[redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV" [redacted]@mindef.nl>
Datum: maandag 9 maart 2020 om 17:22:00
Aan: [redacted], CLAS/OOCL/JISTARC/DIVI" [redacted]@mindef.nl>
Cc: [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC" [redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: Opzet nota OSINT

[redacted]
Zoals vanochtend besproken gevoegd een eerste opzetje voor een nota t.a.v. de OSINT problematiek. Ik heb wat opmerkingen in het document ingevoegd op de vlakken waar ik input kan gebruiken. Overige op- en aanmerkingen uiteraard ook meer dan welkom.
Fijne avond,
[redacted]

[redacted]

Van: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV
Verzonden: maandag 23 maart 2020 15:01
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV
Onderwerp: Fwd: VERTROUWELIJK: legal issues 109

Ter info

Van: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV" [redacted]@mindef.nl>
Datum: zaterdag 21 maart 2020 om 10:49:00
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC/109OSINT" [redacted]@mindef.nl>
Cc: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV" [redacted]@mindef.nl>, [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV" [redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: Re: VERTROUWELIJK: legal issues 109

Morgen [redacted]

De vraag is een beetje wat er nog wel kan zonder aan de persoonsgegevens te raken, dat is gewoon echt heel weinig zodra je met informatie van open source platformen gaat werken dat je zelf verzamelt. Het resultaat is dan dat je denk ik sowieso al niet meer aan de opdracht kunt voldoen, maar dat is aan [redacted] om te besluiten. [redacted]

Persoonlijk denk ik ook niet dat we het precedent moeten scheppen dat we zulk soort activiteiten ondernemen zonder dat hier voldoende grondslag voor is en bevoegdheden voor zijn. Art. 11 [redacted]; ([redacted]. De richtlijnen vanuit DJZ en vanuit bureau JZ OOCL zijn ook altijd zo geweest dat wanneer er met informatie van social media gewerkt gaat worden, er daar voldoende grondslag voor hoort te zijn.

Hier ben je uiteraard nog niet mee geholpen, want het bovenstaande lost het probleem dat er nu ligt niet op. Ik denk dan ook dat er, wellicht door hulp van H-JZ?, aan C-LAS gecommuniceerd dient te worden dat men niet zozeer de opdracht wil weigeren als wel dat de opdracht niet uitvoerbaar is zonder dat hij de juiste grondslag hiervoor in regelt. Het is namelijk niet zozeer een kwestie van niet willen of niet kunnen, als wel van niet mogen. Het zit hem hierbij heel erg in hoe je de boodschap verpakt en ik denk juist dat dit een ideale gelegenheid is om onder het voetlicht te brengen wat de problemen zijn waar we tegenaan lopen, hoe vervelend dat ook is.

Bel me gerust even op mijn privé nr als je nog even wilt sparren hierover. Je mag me ook bellen wanneer je met [redacted] bent dat we het er met z'n 3en even over hebben.

NB: als de noodzaak voor het uitvoeren van onderstaande activiteiten zo groot is, waarom wordt er dan niet gekeken of men onder aansturing van D-MIVD hiermee aan de slag kan? Ondermijning past mooi in hun straatje en de eerste opzet voor die samenwerking is al gegeven dacht ik...Beetje tijdsdruk in crisistijd maakt misschien dat dat sneller tot uitvoering gebracht kan worden;)

Grs en houd vol!

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Hoofdkwartier OOCL — Bureau Juridische Zaken
Operationeel Ondersteuningscommando Land
Koninklijke Landmacht
Frank van Bijnenkazerne | Frankenlaan 70 | 7312 TG | Apeldoorn | [redacted]
Postbus 9019 | 7300 EA | Apeldoorn | MPC 39A

MDTN [redacted]
T [redacted]
M [redacted]
[redacted]@mindef.nl (functioneel)
[redacted]@mindef.nl (persoonlijk)
www.landmacht.nl

Op maandag en dinsdag werkzaam vanaf de Tonnetkazerne in 't Harde.

Van: "[redacted] CLAS/OOCL/JISTARC/109OSINT" <[redacted]@mindef.nl>
Datum: zaterdag 21 maart 2020 om 07:54:53
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV" [redacted]@mindef.nl>
Cc: [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV" [redacted]@mindef.nl>, "[redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV" [redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: VERTROUWELIJK: legal issues 109

NIET VOOR VERDERE VERSPREIDING

Goedemorgen [redacted]

FYI, ik heb de laatste dagen veelvuldig contact gehad met [redacted] Art. 11 [redacted]

Nav het bericht van STAF CLAS JZ en DJZ afgelopen vrijdag dat geen aansluiting wordt gezocht bij de Politiewet heb ik geschreven dat dan gekeken moet worden wat eventueel wel mogelijk is. Mijn stelling is dat OSINT eventueel mogelijk is als geen inbreuk gemaakt wordt op grondrechten (lees privacy/verwerking persoonsgegevens). Dat hiervan bij dit soort activiteiten als snel sprake is moge duidelijk zijn. Dit is alles in lijn met de stukken van DJZ.

Art. 11 [redacted]. Hoe nu verder? [redacted] heeft mij uitgenodigd om naar 't Harde te komen waar ze me uitleggen wat ze willen/kunnen en of dat juridisch mogelijk is.

Om SASU te krijgen en beter beeld en geluid met wat ze nu precies doen ga ik naar 't Harde, maar de mening dat Art. 11 [redacted]

Wat is jouw visie op dit alles?

Groet,

[redacted]

Van: "[redacted], CLAS/OOCL/JISTARC/109OSINT"[redacted]@mindef.nl>
Datum: vrijdag 20 maart 2020 om 17:05:13
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC/106INLNCIE/D-ASIC"

[redacted] @mindef.nl>, [redacted], CLAS/OOCL/JISTARC/109OSINT/DATAGP"
[redacted] @mindef.nl>, [redacted] CLAS/OOCL/CMD TEAM/JZ ADV"
[redacted] @mindef.nl>
Onderwerp: legal issues 109

Collega's,
Deze week zijn een aantal vragen van C-LAS bij 109 terecht gekomen met de vraag of we deze willen beantwoorden.
In afwachting van mandaat zijn we aan de slag gegaan om hier een plan voor te maken. De vragen zijn de volgende:

- Welke trends en ontwikkelingen zijn er op social media met betrekking tot de sentimenten die leven in de samenleving op gebied van COVID 19.
- Trendanalyse die wijzen op ondermijnende activiteiten.
- Indicaties die wijzen op verstoring van maatschappelijk verkeer.
- Vertrouwen in de overheid en Defensie.
- Welke informatiebehoefte heeft de samenleving ten aanzien van schaarse middelen etc.
- Ontstaat er een zekere mate organisatie binnen de samenleving die te maken heeft met zelfredzaamheid of zich juist richt tegen de overheid.

Er bestaat onduidelijk binnen de rangen van het JISTARC over of we deze vragen kunnen beantwoorden zonder de wet (OA AVG) te overtreden.
Het ontbreekt het ons aan een specifieke juridische grondslag.
Een dergelijke inzet zonder grondslag kan wel maar dan alleen uitgevoerd worden als daarbij gebruik gemaakt wordt van activiteiten waarbij geen sprake zijn van inmenging in grondrechten/mensenrechten zonder (inter)nationaalrechtelijke grondslag; (stuk: DJZ-Inzet zonder specifieke juridische grondslag-januari 2020)
Een grondrecht is het recht op privacy. Om het recht op privacy te waarborgen hebben we OA de AVG.
De AVG stelt: een persoonsgegeven is alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon. Dit betekent dat informatie ofwel direct over iemand gaat, ofwel naar deze persoon te herleiden is
Voorbeelden van persoonsgegevens zijn volgens de AVG: naam, adres en woonplaats. Maar ook telefoonnummers , e-mailadressen en postcodes met huisnummers zijn persoonsgegevens.
bijzondere persoonsgegevens bijvoorbeeld is een foto van iemand
Bron: (https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/over-privacy/persoonsgegevens/wat-zijn-persoonsgegevens.
Hieruit kan je dus concluderen dat een URL die gekoppeld is aan een webmaster (persoon) dus een persoonsgegeven is.
Wat is omgaan met persoonsgegevens:
Het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekking door middel van doorzending, verspreiding of enige andere vorm van terbeschikkingstelling, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, afschermen, uitwissen en vernietigen van gegevens.
Kortom je mag ze niet verzamelen en dan wissen want dat is ook omgaan met persoonsgegevens.
Het stuk : Gebruik OSINT door operationele eenheden-DJZ-april 2019 stelt dat bij social media "Er zal echter al snel sprake zijn van het verwerken van persoonsgegevens, bijvoorbeeld indien een (letterlijke) tekst van een bericht wordt overgenomen".
Al deze regels maken het voor ons bijzonder moeilijk om zonder mandaat bovenstaande vragen te beantwoorden.
Wij willen dit graag met je bespreken dinsdag zodat we voorkomen dat we dingen gaan doen die niet mogen. [redacted]
Art. 11 [redacted]

Ik hoop je hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en tot dinsdag.

[redacted]

Van: [redacted]/OOCL/JISTARC/DIVI/IGP D
Verzonden: maandag 23 maart 2020 11:09
Aan: [redacted], BS/AL/DS/DOPS/J3 OPS/SieNatOps/LOCC
Onderwerp: [redacted]IMC

Goedemorgen [redacted],

Vanochtend is het Land Information Manoeuvre Centre (LIMC) onder leiding van [redacted] in 't Harde opgestart.

Ik ben aangewezen om als [redacted] op te treden tussen het LOCC en het LIMC. Het LIMC in 't Harde gaat zich bezighouden het verzorgen van informatieproducten op de volgende gebieden:

Civiel
1) Inzetbaarheid zorgcapaciteit / IC-capaciteit in NL
2) Continuïteit vitale processen in NL
3) Zorg voor kwetsbare doelgroepen in NL
4) Financieel-economische stabiliteit in NL
5) Caribisch gebied (geen zelfredzaamheid)
6) Ondermijning door fakenews/ acceptatie maatregelen overheid onder bevolking

Militair
1) Inzetbaarheid krijgsmacht
2) Kunnen anticiperen op de vraag vanuit civiele autoriteiten

De intentie van mijn functie is dat ik de intermediair wordt tussen enerzijds de informatiebehoefte van het LOCC en het opstellen van producten door het LIMC om aan deze informatiebehoefte te voldoen. Ik heb inmiddels gesproken met collega [redacted]. Kan ik morgenochtend op een tijdstip dat het u uitkomt langskomen om nader kennis te maken en verdere afspraken te maken over mijn taakinvulling?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

[redacted]

Ministerie van Defensie
Luitenant-kolonel Tonnetkazerne 't Harde

M: [redacted]
[redacted]@mindef.nl

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
[redacted]

[redacted]@rijksoverheid.nl

Datum
17 maart 2020

Kenmerk

agenda MID bijeenkomst i.v.m. COVID-19

Vergaderdatum en -tijd	23 maart 2020 15:00
Vergaderplaats	TM147 - NCTV

1. Compilatie
Per departement wordt kort de geleverde input toegelicht.

2. Duiding
De gebundelde informatie wordt door de aanwezigen geduid. Waaruit advies voor de interdepartementale werkgroep volgt. Hier wordt de vraag beantwoord hoe problematisch de situatie is.

3. Vervolgstappen
- Commitment vanuit de departementen
- Frequentie van samenkomst en rapporteren
- Rol van het MID in de koude fase (anticiperen → red teaming/scenario's)
- Rol van het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie (NKC)

[redacted]

Van: [redacted], CLAS/OOCL/JISTARC/DIVI
Verzonden: maandag 23 maart 2020 08:57
Aan: [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC/DIVI/IGP D
Onderwerp: FW: Bijeenkomst MID - 23 maart - COVID19
Bijlagen: Agenda MID-bijeenkomst 23032020.docx

From: [redacted]
Sent: zondag 22 maart 2020 15:03
To: [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC/DIVI ; [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC
Cc: [redacted] CLAS/OOCL/JISTARC/DIVI/STGP
Subject: FW: Bijeenkomst MID - 23 maart - COVID19

Heren,

Aanwezigheid vanuit information manoeuvre element wordt erg gewaardeerd. Mochten er vragen zijn, dan hoor ik het graag.

Mvg
[redacted]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

reeds beoordeeld 28

[redacted]@rijksoverheid.nl>
Datum: dinsdag 17 mrt. 2020 5:56 PM

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Justitie en Veiligheid

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Ministry of Justice and Security

[redacted]

Verzonden: dinsdag 1 december 2020 11:01
Onderwerp: KMAR informatie delen

Van [redacted] CLAS
Verzonden: woensdag 25 maart 2020 07:38
Aan: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ [redacted] @mindef.nl>
CC: [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB/SIE JZ/BUR O&I [redacted] @mindef.nl>; [redacted] CLAS/ST CLAS/KAB [redacted] @mindef.nl>; [redacted], CLAS [redacted] @mindef.nl>
Onderwerp: FW: OSINTCIE

[redacted]

Zie maildiscussie hieronder.

Voor de duidelijkheid: bij het LIMC heb ik gisteren expliciet duidelijk gemaakt dat hier – zonder de wettelijke basis – geen ruimte is voor welke commandant dan ook. Dat is iedereen in die lijn duidelijk. In het TOCC heb ik zelf C-109 OSINT-cie gesproken en die is zich van deze cap meer dan bewust.

Maar … ik doek wel die wettelijke basis. En potentiele vraagstellers helpen een steunvraag te stellen.

Zelf zie ik het meest in optie 4. (zie hieronder).

Lees het nog eens en ik stel voor dat [redacted] me daarna nog even opzoekt voor een bilat (bellen, facetimen, kijk maar). Ik heb nog wat mensen op de BS die wellicht zouden kunnen helpen.

[redacted]

[redacted]
Koninklijke Landmacht
Ministerie van Defensie
Kromhoutkazerne | Herculeslaan 1 | 3584 AB | Utrecht | [redacted]
Postbus 90004 | 3509 AA | Utrecht | MPC 55A

T [redacted]
F [redacted]
M [redacted]
[redacted] @mindef.nl

From [redacted] CLAS [redacted] @mindef.nl>
Sent: dinsdag 24 maart 2020 07:19
To: [redacted], BS/AL/DS [redacted] @mindef.nl>; [redacted] KMAR [redacted] @mindef.nl>
Cc: [redacted] BS/AL/DS [redacted] @mindef.nl>; [redacted] CLAS [redacted] @mindef.nl>; [redacted] BS/AL/DS/Kab DS [redacted] @mindef.nl>
Subject: Re: OSINTCIE

@ [redacted] veel dank! Laten we dat doen.

Twee reacties:

1) Ik zal mijn [redacted]-JZ vragen een werkverbandje te vormen. Wel moet je me dan nog even adviseren, namelijk, of we daar dan meteen ook een DJZ-rep in zouden moeten laten participeren.

2) Verder zou ik willen voorstellen om optie 4. ook te helpen verkennen. Uiteindelijk is dat waar de NCTV op hintte toen we spraken over het in kaart brengen van nep-berichten die op social media rondgaan. Is het dan niet handig om meteen een politiejurist aan tafel hebben?

@[redacted], ik begrijp dat hierover vandaag in de RVI wordt gesproken. Mocht dat zo zijn, willen jullie dit dan in het achterhoofd houden?

@[redacted] graag een print van deze mail meegeven aan [redacted] voor de RVI

[redacted]

[redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Van: [redacted], BS/AL/DS" [redacted]@mindef.nl>
Datum: maandag 23 maart 2020 om 22:01:26
Aan: "[redacted]., KMAR" [redacted]@mindef.nl>, "[redacted] CLAS" [redacted]@mindef.nl>
Cc: [redacted], BS/AL/DS" [redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: Re: OSINTCIE

Zou het uitwerken. Moet beide kunnen werken. Hou ook rekening met uitstraling naar toezichthouders. We hebben nu een kans om het voor de KMAR ook in de toekomst goed te regelen.

Grt

[redacted]

Van: "[redacted]., KMAR" [redacted]@mindef.nl>
Datum: maandag 23 maart 2020 om 21:40:50
Aan: [redacted] CLAS" [redacted]@mindef.nl>
Cc: [redacted], BS/AL/DS" [redacted]@mindef.nl>, [redacted], BS/AL/DS" [redacted]@mindef.nl>
Onderwerp: OSINTCIE

Beste [redacted]

De afgelopen dagen is een aantal juristen bezig geweest om te bezien hoe de OSINTCIE van het JISTARC informatieproducten en -diensten zou kunnen leveren aan de KMar en daarmee indirect aan de informatie-organisatie van de politie. Daarbij werd aanvankelijk gekeken naar een bijstandsconstructie maar de bepalingen van de huidige politiewet voorzien niet in zo'n constructie tussen de KMar en de overige defensieonderdelen. Ik heb begrepen dat hieraan wordt gewerkt door wetgeving bij J&V, maar dat zal op korte termijn geen soelaas bieden. Er zijn twee opties die m.i. wel kunnen en die we verder zouden kunnen verkennen.

1. Het tijdelijk tewerkstellen van een element van de OSINTCIE bij de afdeling INTELL van het LTC-KMar. We beschikken over voldoende tijdelijke arbeidsplaatsen en jouw mensen zouden dan geïntegreerd in onze intell-organisatie kunnen werken, in onze (niet-opsporings)systemen of in hun eigen toolbox. Dit is een hele praktische invulling waarbij de OSINTCIE als eenheid minder zichtbaar is maar die past bij het op een hybride wijze aanpakken van hybride dreigingen.

2. De OSINTCIE blijft werken in haar eigen informatie-omgeving maar ontvangt vanuit de KMar een informatieverzoek, bijvoorbeeld in de vorm van een RFI of ander (militair of civiel) format. Vanuit onze OPG COVID19 (maar ook vanuit andere OPG-en) worden er zeer regelmatig informatiebehoeftes gegenereerd. Deze zijn generiek van aard, niet subject-gericht en bevinden zich niet in het WIV of opsporingsdomein. Het betreft vaak onderzoeken naar patronen en fenomenen die samen met andere indicatoren aanleiding kunnen zijn voor (intensivering) van toezicht, handhaving of opsporing. Omdat wij 'aan de knoppen zitten' van deze informatiebehoefte waarborgen wij dat er geen bezwaren vanuit de AVG of WPG kunnen ontstaan. Een punt van aandacht is wel de formele positie van jouw medewerkers en de bijbehorende rechtspositionele rugdekking.

Er zijn nog een derde en een vierde optie: de KMar kan wel bijstand aan de politie vragen, die dat op hun beurt weer aan Defensie kunnen vragen, waarna deze bijstand aan ons kan worden geleverd. Absurd en niet wat de wetgever beoogt, maar wel mogelijk. De vierde optie is gewoonweg aan de politie vragen of zij bijstand willen vragen en daarmee de OSINT capaciteit langs die kant op de gezamenlijke informatie-organisatie van de politie en de KMar laten aansluiten.

Graag hoor ik of we de eerste twee opties samen verder kunnen uitwerken. Zoals ik al tijdens ons telefoongesprek zei: deze casus is van belang omdat er ook andere capaciteiten van de krijgsmacht zijn die de effectiviteit van de KMar nu en in de toekomst, voor deze crisis of andere inzet zouden kunnen versterken.

Groet,

[redacted]

[redacted]